

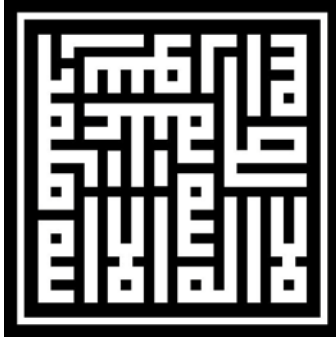
AHMED HULÛSÎ

GAVSÎ A`ZÂM ABDULHÂDİR GEYLANÎ

‘GAVSÎYE’

AÇIKLAMASI

GAVSI A'ZÂM
ABDULKÂDİR GEYLÂNÎ
"GAVSÎYE"
AÇIKLAMASI

AHMED HULÛSİ

www.ahmedhulusi.org

"...Şirk ehli necistir..."

(İnnemel müşrikune necesün...)

(9.Tevbe:28)

El sürmesinler (şirkten) tmizlenmemişler!

(La yemessehu illel mutahherun)

(56.Vâkıa:79)

3

"ALLAH" yanı sıra TANRI edinme!.. Tanrı yoktur sadece O vardır!.. VECHİ'nden gayrı her şey "yok"tur.

Hüküm O'nundur; ve O'na RÜCU edeceksiniz."

(28.Kasas:88)

İnd-i Sâni'de, bütün mahluk TEK bir NOKTADIR;

Kainatın cümlesi bu; NOKTA'da bir NÜKTEDİR!

Ken'an Rifâî

İÇİNDEKİLER

SUNU -----	8
GAVSİ A'ZÂM Abdülkâdir Geylânî'nin "RİSÂLE-İ GAVSİYE" Tercümesi -----	14
"GAYRI"dan MÜNEZZEHTİR! -----	24
ŞERÎAT-TARÎKAT-HAKÎKAT -----	26
"FAKR" HAKKINDA -----	40
İNSAN VE MELEK -----	42
İNSAN, ESMÂ HÂMİLİDİR! -----	46
İNSAN, TALEP EDİLENDİR! -----	48
İNSANIN HAKÎKATİ -----	50
ALLAH'IN NEFSİ İLE KAÎM! -----	54
FAKR HAKKINDA - MEŞREB -----	58
VÜSÛL-YAKÎN-RÛ'YET -----	64
SAİD-ŞAKÎ -----	74
FAKR'IN ASLI -----	78
"HAYRET" HÂLİ -----	84
SIRRÎ NEŞ'E -----	88
RÛ'YET, İLİMDİR! -----	90
FAKÎR'DE DİLEYEN, O'DUR! -----	96
UYUMA, Kİ GÖRESİN! -----	102

	ARŞ NEDİR? FAKRIN KEMÂLİ -----	108
	İRFAN MERTEBELERİ HÜRRİYET -----	114
	ZÂT'I TALEP-----	122
	"MÜFERRİDÛN" -----	128
	KURB, AYRILIKTIR! -----	132
	ALLAH'A YAKINLIK -----	136
	MÂ'SİYET VE TÂATLA PERDELENME -----	140
	SİSTEM'İN İŞLEYİŞİ -----	146
5	BENLİK, ZİLLETTİR!-----	152
	ZULMET-NÛR PERDELERİ-----	156
	"GAYRI" NEDİR?-----	162
	"ALLAH'IN AHLÂKI" -----	164
	VİTRİYET-VÂHİDİYET-AHADİYET -----	168
	NAMAZ VE HAKİKATİ-----	172
	ŞİRK VE HAKÎKİ FÂİL -----	178
	TÖVBE -----	182
	MÜŞRİKLER EL SÜRMESİN! -----	186
	AŞK-----	190
	"BENLİK", EN BÜYÜK GÜNAH! -----	194
	HEDEF, ZÂT'TIR! -----	198
	MÜCAHEDE ŞARTTIR!-----	204

FİİLİN KARŞILIĞI ALINACAKTIR! -----	208
ANA-BABASIZ-EVLÂTSIZ -----	212
İLMİN ÖZÜ-----	220
Mİ'RÂC VE NAMAZ -----	224
NAKŞİBENDÎLİK'TE "VAHDET" GÖRÜŞÜ-----	230
SIRRA ERENLERİN MISRALARI ARASINDA -----	242

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

SUNU

Değerli Okurlarım;

"**Tasavvuf**"tan gaye, kişinin Allah'ı bilmesi; Allah indinde ve ilminde "**yok**"luğunu hissedip yaşaması; ve nihayet "**ALLAH İsmiyle İşaret Olunan, BÂKÎ**"dir hükmünün tesbit olmasıdır.

8

Yüzyıllarca insanlar, bu gaye ile sayısız çalışmalar yapmış, bu yolda elde ettikleri bilgileri, diğer hemcinsleriyle paylaşmak üzere sayısız eserler vermişlerdir.

Hazreti **Muhammed Mustafa** Aleyhisselâm'ın tebliğine kulak veren ve **Kur'ân-ı Kerîm'i** anlamaya çalışanlar, yaptıkları sayısız çalışmalardan sonra iki ana görüş çevresinde biraraya gelmişlerdir.

A-"ALLAH Adıyla İşaret Edilen"i insanın ve kâinâtın ÖTESİNDE; insanın dışında; bir TANRI gibi kabul edenler.

B- "ALLAH Adıyla İşaret Edilen"i, sonsuz ve sınırsız AHAD olarak anlayıp; Allah kavramı dışında "gayrı varlık" ve hattâ "gayrı" düşüncesi kabûl etmeyenler.

Hazreti Ebû Bekir'den, Hazreti Âli'den, İmam Caferi Sâdık'tan, Cüneyd-i Bağdadî'den, Bâyezidi Bistamî'den, Abdülkâdir Geylânî'den, Ahmed Rufâî'den, Ahmed

Bedevî'den, Hasan Şazelî'den, imam Gazalî'den, Muhyiddin A'rabî'den, Abdülkerîm Ciyli'ye kadar isimlerini sayamadığımız sayısız zevât (Allâh cümlesinin sırrını azîz etsin), hepsi de yaptıkları tahkik sonucu, ALLAH'ın AHADİYYETİ konusunda ittifak etmişlerdir. Günümüzde dahi, tahkik ehli bu kanaat içindedir. Çünkü, "Hakikat" tektir ve O'na nazar edenlerin de bu konuda ihtilâfa düşmeleri mümkün değildir.

Hazreti RASÛLULLAH'in söylediklerini kendilerine konu alan diğer bir takım değerli zevât dahi, dinin zâhirini korumak için son derece değerli çalışmalar yapmışlar ve insanların dine yönelmek mecburiyetinde olduklarını çeşitli şekillerde izaha gayret ederek, bu yolda hizmet vermişlerdir...

Allah bu değerli zevâtın hizmetlerini de, niyetlerine göre elbette ki kabûl eylemiştir...

Hâcegân silsilesi diye bilinen ve günümüzde "Nakşibendî"lik olarak tanınan tarikatın önde gelen isimlerinden Hâce Ubeydullah Ahrar, Reşâhat isimli eserin sahibi Sâfi Hüseyin'e şöyle der:

"Günümüzün geçerli din ilimlerinin özü tefsir, hadîs ve fıkihtir. Bunların da, özü tasavvuf ilmidir. Tasavvuf ilminin de hülâsası ve MEVZU, VÛCUD bahsidir.

Derler ki, bütün mertebelerde bir TEK VÛCÛD vardır; ki o vücûd, kendi ilmî sûretleriyle görünmüştür..."

İster, vahdet-i vücûd; ister, vahdet-i şuhûd; ister şuhûd-u Zât; tasavvuftaki hangi görüş olursa olsun, hepsinin de esası TEK'lidir!

İşte bu sebebledir ki, bütün tarikatların, (elbetteki tasavvuf

tarîkatlarının), konusu "ALLAH'ın TEK'liği"nin anlaşılması, hazmedilmesi ve yaşanmasıdır...

Gerçek tasavvuf ehli, hangi yoldan olursa olsun, bir diğer kişiye "gayrılık" gözüyle bakmaz ve hakkında menfi konuşmaz; çünkü yetiştiricisi kâmil ise öğretmiştir ki, konuştuğu söz Hakk'a ulaşacaktır!

1967 yılında neşrettiğimiz "TECELLÎYAT" isimli kitapçığımızda, o gün için Allah'u Teâlâ'nın bize ihsân buyurduğu ilk müşâhededen söz etmiştik. Vahdet konusunda ilk görüşlerimizi, o eserde dilimiz döndüğünce anlatmaya çalıştık...

1982 yılında ise, çok değerli arkadaşım Hilmi Ahmed TUNALI, bizden Gavs-ı A'zâm Abdülkâdir Geylânî hazretlerinin tasavvuf ehli arasında çok meşhur olan "RİSÂLE-İ GAVSİYE" isimli eserini açıklamamızı istedi.

Biz de kapasitemiz yettiğince, Allâhkulu olarak, ihsân buyurduğu ilim ve yaşam nispetince, bu eseri 60 dakikalık dört kaset dolduracak biçimde açıklamaya çalıştık.

Elinizdeki "GAVSİYE AÇIKLAMASI", işte bu çalışmanın kitaba göre düzenlenmiş şeklidir. Bu hizmete vesile olan ve yıllar boyunca uzun yıllar çalışmalarımda büyük desteğini gördüğüm değerli insan Hilmi Ahmed TUNALI'ya huzurlarınızda açık teşekkürlerimi sunmak benim için bir borçtur.

Evet, niçin "Gavsîye açıklaması"...?

Yanlış bilgilenme sonucu olarak, halkımızın pek çoğu, tasavvufun ana mevzûu olan "Allah'ın TEK'liği" konusunu Muhyiddin Arabî'ye bağlarlar; ve hatta, bu konudaki bilgisizlik yüzünden konuyu saptırarak, "panteizm" olarak

değerlendirip ve çevrelerine de böyle anlatırlar.

Oysa, "Allah'ın TEK'liği" konusunun, "panteist" görüş ile uzak-yakın hiç bir ilgisi olmadığı gibi; bu konuyu ortaya atan ilk insan da Muhyiddin A'rabî değildir!

Muhyiddin A'rabî'den çok evvel; İmam Gazalî, avama dönük olarak yazdığı, Kimya-yı Saadet, İhya-u Ulûmid'din gibi eserlerinin yanı sıra; kendi ifadesiyle "ariflere, gerçekleri idrâk ettirmek için" yazdığı "MİŞKATÜL ENVAR" isimli eserinde, "VAHDET" konusunu bütün açıklığıyla kaleme almıştır. Bu çok değerli eser, dilimize Sayın Süleyman Ateş tarafından kazandırılmış ve Mehmed Şevket Eygi tarafından Bedir Yayınevinde basılmıştır. İmam Gazalî'nin "Vahdet" konusundaki görüşlerini öğrenmek isteyenlere bu eseri tavsiye edebiliriz...

"Vahdet" konusunu, İmam Gazalî'den bir hayli önce de, Gavsı A'zâm Abdülkâdir Geylânî Hazretleri "GAVSİYE RİSÂLESİ" isimli eserinde açıklamıştır...

Genelde, tarikat seviyesinde kitapları bilinen Hazreti Gavs'ın, "HAKİKAT" bahsini anlatan bu eseri, tasavvufla ilgilenen, hangi yoldan olursa olsun, herkes için son derece önemli bir eserdir.

Bu yüzdendir ki, talebin kimden geldiğini elhamdülillah gördük; ve günümüz diliyle, günümüz insanının anlayacağı bir biçimde açıklayarak sizlere sunduk.

Ayrıca, "NAKŞİBENDÎ" silsilesinden bir çok zevât-ı kirâmın "VAHDET" konusundaki görüşlerini de gene bu esere ilâve yaptık; ki okuyucu sadece "KADİRİLİKTE" bu görüşler var sanmasın.

Ve nihâyet "Vahdeti" konu alan bazı şiirleri de bu esere ekledik; ki o konuda ehlini de mahrum bırakmamış olalım.

Tasavvufta, hemen bütün mürşid-i kâmillerin bildiği bu konuyu, ehlini bulamamış isteklilerinin de mahrum kalmaması gayesiyle kitaba dökerken; temennîmiz, hiç değilse hakikatın bilinebilmesidir!

AHMED HULÛSÎ

* * *

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

1

GAVSI A'ZÂM Abdülkâdir Geylânî'nin "RİSÂLE-İ GAVSİYE" Tercümesi

14

Ya Gavsı A'zâm! Allah, gayrından münezzeh, Allah'a yakındır!

Ya Gavsı A'zâm, dedi Allah...

"Lebbeyk, Rabbi Gavs" dedim.

Nâsût ile melekût arasındaki her tavır şerîat, melekût ile ceberût arasındaki her tavır tarîkat, âlemi ceberût ile lâhût arasındaki her tavır da hakikattir.

Ya Gavs-ı A'zâm... Hiç bir şeyde zâhir olmadım, insandaki zâhir oluşum gibi!

Sonra sordum Rabbime, dedim ki: Hiç mekânın olur mu?.

Dedi ki:

-Yâ Gavs-ı A'zâm... Ben mekânın mekânıyım! Benim mekânım olmaz! Ben insanın sırrıyım!

Sordum tekrar; dedim ki:

Ya rabbi; hiç içer misin, yer misin?.

Dedi ki:

Yemem, fakîrin yemesidir; içmem de fakîrin içmesidir!

Ve dahi sordum...

Ya Rabbî, melâikeyi hangi şeyden halkettin?.

Dedi ki Hak Teâlâ:

İnsanın nûrundan halkettim; ve insanı da nûrumun zuhûrundan halkettim.

Ve daha sordum.

Ya Rabb-i Gavs, hiç seni hâmil bulunur mu?

Dedi.

Yâ Gavs-ı A'zâm... İNSANI meydana getirdim beni hâmil olması için... Ve kâinatı da İNSANI hâmil olması için meydana getirdim!

Ya Gavs-ı A'zâm, ne güzel tâlibim ve ne güzel talep edilendir insan. Ne güzel rakiptir insan ve ne güzel merkûbtur mükevvinat.

Yâ Gavs-ı A'zâm, insan sırrımdır ve ben O'nun sırrıyım! Eğer, insan indimdeki menziline ârif olsaydı, derdi ki, bütün nefislerdeki nefs'im; bu anda mülk yoktur benden gayrı!

Yâ Gavs-ı A'zâm... insanın yemesi, içmesi, mekânı, hayatta duruşu, yayılışı, konuşuşu ve susuşu, yaptığı işi, teveccüh ettiği şey, gâib olduğu şey BENİM... Sekînesi, muharriki ve müsekkiniyim!

Ve bana buyurdu ki rabbim:

Ya Gavs-ı A'zâm, insanın cismi ve nefsi ve kalbi ve ruhu ve işitişi ve görüşü ve eli ayağı ve tamamını nefsimle izhar ettim... O yoktur, ancak BEN varım! ve BEN de onun gayrı değilim!

Ve bana dedi ki:

Ya Gavs-ı A'zâm, FAKR ateşiyle yanan ve ihtiyaç ateşiyle münkesir birini görürsen yaklaş ona; şüphesiz ki benimle onun arasında perde yoktur!

Ve dedi ki bana:

Yemek yeme ve içme ve uyuma İNDİMDEKİ yerinde kalben ve basaren hazır olmadıkça.

Ve daha dedi ki:

Yâ Gavs-ı A'zâm... Benden, seferi bâtını yapmamakla uzak olursa bir kişi, onu sefer-i bâtın ile mübtelâ kılarım.

Ve daha dedi ki:

Yâ Gavs-ı A'zâm, ittihad öyle bir hâldir ki, onu lisan anlatamaz! Kim ona iman ederse, kabul olur; ve kim reddederse o hâli küfretmiş olur! Kim vüsûlden sonra ibadeti (beşeriyetiyle) irade ederse, Allah'a şirk koşmuş olur!

Ve daha dedi ki:

Ya Gavs-ı A'zâm, kim saadet-i ezeli ile saadete kavuşmuş ise, ne mutlu ona. Bundan sonra mahrum olmaz ebeden!

Kim ki şekâvet-i ezeli ile şakî olmuşsa, yazıklar olmuş ona; ve o ebediyen makbul olmaz!

Ve daha dedi ki:

Fakrı ve yoksulluğu insanı taşıyıcı kıldım! Kim ona yoldaş

olursa, menziline ulaşır; sahralarda vâdilerde dolaşmadan!

Yâ Gavs-ı A'zâm... Muhabbet, seven ile sevilen arasında perdedir! Seven, sevilende yok olduğu zaman(seven sevilenle var olduğunda) vüsûl hâsıl olur.

Yâ Gavs-ı A'zâm... İnsan, ölümden sonra ne olacağını bilseydi, dünya hayatını sürdürmeyi temennî etmez; her an, "beni öldür" diye yalvarırdı!

Yâ Gavs-ı A'zâm... Kıyâmet gününde, indimde mahlûkâtın en sevgilisi sağır, dilsiz, kör, hayrette olan ve ağlayandır! Kabirde de bu böyledir!

17

Ya Gavs-ı A'zâm... Beni gören sualden müstağni olur her hâlinde; görmeyen ise faydalanamaz sualden, o da işin kâliyle perdelenmiştir!

Yâ Gavs-ı A'zâm... Bütün ruhlar raksederler kalıplarında kıyâmete kadar; «Elestü birabbiküm» sözünün mânâsından dolayı, sonra da derler ki, «Rabbimizi gördük»!

Ve daha dedi ki;

Yâ Gavs-ı A'zâm... Kim ki ilimden sonra (bir de ayrıca) rü'yet isterse o mahcûbtur (perdelidir). Kim ki rüyeti ilmin gayrı zannederse o rabbi görmekten, güvenilmeyecek zanna aldanıp, kendini beğenmişlerden, mağrurlardan olur!

Ve dedi ki bana:

Yâ Gavs-ı A'zâm... Benim indimde fakîr, hiçbir şeyi olmayan değildir! Belki fakîrlere onlardır ki, emirleri her şeyde geçer! Bir şeye "ol" derler ise, o şey olur!

Ve dedi ki bana;

Yâ Gavs-ı A'zâm... Cennettekilere, zuhûrumdan sonra ne ne ülfet vardır, ne de (daha büyük bir) nimet; ateştekilere zuhûrumdan sonra ve vahşet vardır ne de hurkat (bilmezlik).

Yâ Gavs-ı A'zâm... Her kerîmden Kerîmim, her rahîmden Rahîmim.

Yâ Gavs-ı A'zâm, indimde avam gibi uyuma, beni görürsün!

Sordum, dedim ki:

Yâ Rabbi, indinde nasıl uyuyayım?.

-Cismin lezzetinden sıyrılarak; nefsin şehevâtından arınarak; ruhun anlık kaymasından kurtularak; ve zâtınla fenâ bularak uyu!

Ve dedi ki.

Yâ Gavs-ı A'zâm...

Lebbeyke yâ Rabb'el arşi'l azîm..? Rabb-el Kerîm ve Rahîm.

Ya Gavs A'zâm, ashabından kim sohbetimi isterse, ona FAKRİ; sonra FAKRİN FAKRİNİ; ve sonra da FAKRİN FAKRİNİN FAKRİNİ tavsiye ederim... Böylece, FAKR hâlinde onlarda BEN'den başkası kalmaz!

Ve daha dedi ki;

Yâ Gavs-ı A'zâm. Ne mutlu sana mahlûkatıma Rauf olabilirsen; ve ne mutlu sana onların hatalarını bağışlarsan!

Ve daha buyurdu ki;

Ey Gavs-ı A'zâm. Zâhidleri nefis yolunda; ârifleri kalb yolunda; vâkıfları ruh yolunda kıldım. Nefs'i de HÜR olanlara mahâl kıldım.Hürlerin kalbleri sırlar kabirleridir.

Yâ Gavs-ı A'zâm. Ashabına söyle, fakr hâlindekilerin dualarını ganimet bilsinler. Şüphesiz ki onlar benim indimde, ben de onların indindeyim!

Yâ Gavs-ı A'zâm. Ben bütün fakrdekilerin sığınacağı yeri, meskenî ve manzarıym ve bana dönerler.

Yâ Gavs-ı A'zâm. Cennete nazar etme ki, beni vasitasız göresin; ve cehenneme de nazar etme ki, beni vasitasız göresin.

Yâ Gavs. Cennet ehli cennetle meşguldür; azâb ehli ateşle meşguldür! Sen ise "BEN"imle meşgul ol!

19

Yâ Gavs. Cennet ehlinden bazı kullarım, nimetlerimden sığınırılar bana; cehennem ehlinin azâbdan bana sığınmaları gibi!

Yâ Gavs-ı A'zâm. Resûl ve Nebîlerin hâricinde kullarım vardır ki, onların hallerine muttalî olamaz ne dünya ehlinden biri, ne uhrâ ehlinden biri, ne cennet ehlinden biri, ne azâb ehlinden biri, ne Mâlik, ne Rıdvan, ve ne cennet için halkettiklerim ve ne de cehennem için halkettiklerim!

Yâ Gavs. Kim benden gayrıyla meşgul olursa, sahibi ateş olur kıyâmette.

Ya Gavs. Kurb ehli kurbiyetlerinden dolayı yakınırılar, buûd ehlinin uzaklıktan şikâyetleri gibi...

Yâ Gavs. Kimse benden uzak olamaz, mâsiyetiyle; kimse de tâatıyla kurb sahibi olamaz.

Yâ Gavs. Birisi benden kurb sahibi ise, o ancak mâsiyettedir. Zirâ, onlar acz ve nedâmet ehlidirler.

Yâ Gavs. Acz, nur menbâdır; ucûb, kendini beğenme de

kederlere mahâldir, zulmet kaynağıdır.

Yâ Gavs. Çok sıcak bir günde biri sana gelip su istese ve senin de o suya ihtiyacın olmasa ve buna rağmen de vermesen, sen cimrilerin en cimrisi olursun! Hâl böyle olunca, nasıl rahmetime mâni olayım?

Ben nefsimе şehâdetle tescil ederim ki, kesinlikle Erhamü'r Rahimîn'im!

Yâ Gavs. Mâ'siyet ehli mâ'siyetiyle perdelidir. Tâat ehli de tâatıyla perdelidir; ve ben onlardan kaçınıyorum. Bunlardan başka bir grub da vardır; ki onların ne tâatla alâkaları vardır, ne de mâ'siyetle!

Yâ Gavs. Hatalı kullarımı fazl ve keremim ile müjdele; icâbedeni de adl ve öcâlmamla müjdele.

Yâ Gavs. Tâat ehli nimetlere tezellül ettiklerinden zikrederler; ve mâ'siyet ehli de tezellül edip Rahim'i zikrederler!

Yâ Gavs. Avâmı halkettim, nûruma dayanamadılar, araya zulmet perdesini koydum, havâs'ı yarattım nûruma dayanamadılar, nur perdelerini koydum."

Yâ Gavs. Ashabına söyle, onlardan kim bana vâsıl olmak isterse, benden gayrı her şeyden sıyrılıp çıksın!

Yâ Gavs. Dünya geçidinden çık ki, âhirete vâsıl olasın; âhiret geçidinden de çık ki, bana vâsıl olasın!

Yâ Gavs. Cisimlerden ve nefsinden çık; sonra kalplerden ve ruhundan çık; sonra hüküm ve emirden çık; ki bana vâsıl olasın!

Dedim ki;

Yâ Rabbi, hangi namaz sana daha yakındır?.

"-O namaz ki, içinde benden başkasının kalmadığı, kılanın içinde kaybolduğu!."

Sonra sordum, dedim ki:

-İndinde hangi oruç daha faziletlidir..?

-O oruç ki, onda benden başkası kaybolup, benden gayrı kalmaz!

Sonra sordum:

-Hangi fiiller indinde faziletlidir?.

-Benden gayrının kalmayıp, içinde cennet ve cehennem bulunmadığı, yapanın kaybolduğu!

-Hangi gülüş indinde faziletlidir?

-Ağlamayarak tevbe edenlerin gülüşü..

-Hangi tövbe indinde faziletlidir?

-Mâsumların tövbesi!

-Hangi ismet indinde daha faziletlidir?

-Tövbekârların ismeti!

Sonra dedi ki:

Yâ Gavs-ı A'zâm. İlim sahibi için yol yoktur, tâ ki indindeki ilmi inkâr etmedikçe...Eğer ilmimi terketmezse, şeytanın lisânı olur!

Rabbim Teâlâ'yı gördüm ve sordum:

Yâ Rabbi.. "Aşk"ın mânâsı nedir?

Yâ Gavs! Âşık ol bana. Âşık benim, aşk benim!Kalbini benden gayrından çevir ve fariğ kıl!

Yâ Gavs-ı A'zâm. Aşkın zâhirine ârif olursan, aşktan fenâ bulmalısın!Zîrâ, aşk HİCAPTIR! Âşık ile mâşuk arasındaki hicâb!

Yâ Gavs! Tövbeyi istersen, önce nefsinden günahı çıkarmalısın.. Sonra kalbinden hâtırasını çıkarmalısın!... İşte o zaman bana vâsıl olursun!..Aksi halde müstehzîlerden olursun!

Yâ Gavs. Haremime girmek istersen, ne mülke, ne melekûta, ne ceberûta iltifat et. Şüphesiz ki mülk âlimin, melekût ârif'in, ceberût da vâkıfın'ın şeytanıdır!Kim bunlardan birine razı olursa, o, indimde tard edilmişlerden olur!

22

Ve daha dedi ki:

Yâ Gavs. Mücadelede, müşâhede denizlerinden bir denizdir ve balıkları da vâkıflardır...Müşâhede denizine girmeyi irade edene, mücadelede gerekir...Zîrâ, mücadelede müşâhedenin tohumudur!

Yâ Gavs. Kim mücadeleyi ihtiyâr ederse, ona müşâhedem olur; istese de istemese de!

Yâ Gavs. Kim mücadeleden mahrûm ise, ona müşâhedeye yol yoktur!Tâliblere, benim kendilerine lâzım olduğum gibi, mücadelede lâzımdır!

Yâ Gavs. Kullarımın faziletlisi ve sevgilisi onlardır ki; evlâdı ve ana-babası olup da kalbi onlardan fâriğdir!..Eğer, ana-babası ölse hiç hüzün çekmez! Kulum bu mertebeye ve menzile eriştiğinde, benim indimde "ana-babasız ve evlâdsız" (lem yelid ve lem yûled) ve "ve "İlem yekûn lehu

küfüven ehad" olur!

**Yâ Gavs. Bana nazar etmek istiyorsan bir mahâlde,
gayrımdan fâriğ kalbi ihtiyâr et!**

Sordum:

-İlmin ilmi nedir?..

Dedi ki:

Yâ Gavs-ı A'zâm. İlmin ilmi, ilimden cehildir!

**-Yâ Gavs. Kalbi mücahedeye meyleden kula ne mutlu...Vay
hâline o kulun ki kalbi şehvâta meyleder!**

23

Rabbimi gördüm ve "mi'râc "tan sordum...Buyurdu ki:

**-Mi'râc, benden gayrı herşeyden urûc'tur!..Mi'râc 'ın kemâli
de, nazarının gayrına kaymaması ve isyan etmemesidir!**

**Yâ Gavs. Mi'râc 'ı olmayanın namazları yoktur benim
indimde...Ve o, namazdan mahrumdur!**

* * *

2

"GAYRI"dan MÜNEZZEHTİR!

RİSALE-İ GAVSÎYE isimli eserinde Gavs-ı A'zâm Abdulkâdir Geylânî kendisine sırrından özünden şöyle hitap edildiğini anlatır:

24

"-Yâ Gavs-ı A'zâm, Allah, gayrından münezzehtir, Allah'a yakındır!."

Burada anlatılmak istenilen mânâ şudur:

Allah, kendisinden gayrı bir varlığın mevcûdiyetinin düşünülmesinden münezzehtir! Yani, O'ndan gayrının varlığının düşünülmesi muhaldir! O, bu münezzehtiyeti dolayısıyla, ayrı bir varlık anlamına gelen tüm anlamlardan berîdir, ötedir. Ancak bu berîlik, ötelik mekânsal veya boyutsal değil, anlam olmaktadır.

Kısacası, "Allah", kendisinden ayrıca bir varlığın sözkonusu olması anlamından beridir!.Ve Allah, ancak kendisine yakındır. Yani şayet bir yakınlık mefhumu, ona yakın olma kavramı düşünülecekse, ancak kendisinin kendisine olan yakınlığından sözedilebilir. Çünkü varlığından ve vücudundan sözedilebilecek yegâne var olan kendisidir.

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

3

ŞERÎAT-TARÎKAT-HAKÎKAT

"- Yâ Gavs-ı A'zâm! dedi Allah.

26

-Lebbeyk Rabbi Gavs, dedim.

-Nâsût ile melekût arasındaki her tavır şeriat; melekût ile ceberût arasındaki her tavır tarikat; ceberût ile lâhût arasındaki her tavır da hakikattir!."

Nâsût âlemi, bildiğimiz beş duyuya hitâb eden madde âlemidir.

Melekût âlemi ise beş duyu ile algılayamadığımız soyut varlıklar âlemidir. Meleklerin çeşitli türleri, cennetler ehli hep bu sınıftır.

Ceberût âlemi ise esmâ ve sıfat âlemidir. Yani isimlerin ve sıfatların manâlarını teşkil eden âlemdir.

Lâhût ise Zât'ın âlemi'dir.

Bu hususta öncelikle bilmemiz gereken şey odur ki, bu anlatımlar hep mecâzîdir. Gerçekte, mekân anlamında böyle ayrı ayrı âlemler mevcut değildir!

Nâsût âlemi denen madde âlemi, bilindiği gibi, beş duyuya hitâb eden bir âlemdir. Bu âlemde yer alan insanı düşünelim;

İnsanın bir madde bedeni vardır.

Madde bedeninin ötesinde bir düşünce, şuur dünyası vardır.

Ve dahi bu düşünceleri kapsamına alan benliği vardır...

Şimdi düşünelim... düşünce dünyanız madde bedeninizden ayrı olarak kabul edilebilir mi, yani madde bedenden ayrı bir yerde midir?

Elbette hayır!

27 İşte aynı şekilde, madde âleminde tamamiyle ayrı bir yerde melekût ve ceberût âlemleri de düşünmemek gerekir.

Bu hususu daha iyi anlatabilmek için şöyle bir misâl verelim;

İnsan **bedeni** itibariyle **nâsût** âlemi'nde yaşar...

İnsan **ruhu** itibariyle **melekût** âlemi'nde yaşar...

İnsan **vasıfları** itibariyle **ceberût** âlemi'nde yaşar...

İnsan "**zâtı**" itibariyle **lâhût** âlemi'nde yaşar...

"Allah, Adem'i kendi sûreti üzere yaratmıştır",

hadîs-i şerîfi işte bu yaratılış sırrına işaret eder.

Elbette ki bu hadîste geçen "sûret" kelimesi maddî şekil anlamında değildir. Çünkü Allah, şekilden ve kayıttan münezzehtir.

Evet, burayı böylece anladıktan sonra şimdi yukarıdaki ifadeyi biraz daha açalım;

Madde ile düşünce dünyası arasındaki saha şerîftir. Yani

kurallar sahasıdır. Bu sahada belirli kurallara uyularak yapılan fiili çalışmalar, neticede kişiyi hakikata yönelmeye sevkeder. İşte bu merhalede kişi şerîat safhasından tarîkat safhasına geçer.

Tarikat safhası, kişinin şekilden öze, oluşların, fiillerin ardındaki sır ve sebepleri keşfetmeye geçiş safhasıdır. Tarikat düzeyindeki kişi, neyin neden nasıl ne şekilde oluştuğunu araştırmaya başlar... Buradaki mânâsıyla tarikâtı, meselâ; Nakşibendîlik, Kâdirilik Rufâilik gibi anlamayalım. Burada bahsedilen tarikat, **fiilin veya şeklin ardını araştırma safhası olarak** anlatılmaktadır.

Nitekim melekût, melekler âlemi olmanın ötesinde mânânın maddeye dönüştüğü âlem olarak da bilinir. Ceberût âlemi ise mânâlar âlemidir. Ceberût yani salt mânâlar âlemine ait mânevi sûretler, melekût âlemi'nin soyut varlıkları ile madde âlemi'nde ortaya çıkarlar.

28

Bir diğer ifade ile, yani günümüz ilmiyle izah etmek gerekirse, kozmikaltı bilinç âlemine ait mânâlar, kozmik ışınlar aracılığıyla madde âlemi'nin maddi sûretleri şeklinde dönüşürler. Bu evrensel mânâda da böyledir, bireysel yani insanî mânâda da böyledir.

Biraz daha açalım...

Madde bedeninizle ortaya koyduğunuz fiilleriniz vardır ki, bu boyuta tasavvufta "Ef'âl Âlemi" ya da "Nâsût" veya "Şehâdet Âlemi" denilir.

Görme, duyma, hissetme, algılama gibi özelliklerinizin olduğu boyut ise "Melekût Âlemi" olarak anlatılır.

Cesaret, cömertlik, titizlik, merhamet, hükmedicilik gibi özelliklerin olduğu boyut ise benlik duygusu, ilim, irade,

kudret gibi vasıflarla birlikte kişinin "**Ceberût Âlemi**"ni meydana getirir.

Her mânâ ve özellikten arı bir halde sadece "**ben varım bilinci**" kişinin "**Lâhût Boyutu**"nu teşkil eder. Aynı zamanda bu boyuta "**ZÂT Âlemi**" de denilir.

-"**Allah'ın ZÂTI hakkında tefekkür etmeyiniz**"

hükmü, bu tefekkürün imkânsız oluşu dolayısıyla verilmiştir.

Hazreti Rasûlullah Aleyhisselâm'ın, "**Allah'ın zâtı üzerinde tefekkür etmeyiniz**" buyruğu, tefekkürün kaynağının sıfat mertebesinden kaynaklanması dolayısıyla Zât'a erişmesinin imkânsız olduğuna işaret etmek içindir.

29

Zira sıfattan meydana gelen şeyin zâtı ihâtâsı imkânsızdır.

Yine bu bölümde çok iyi anlamamız gereken son derece önemli bir husus daha var. O da şu;

Ayrı ayrı isimlerle anlatılan bu "**âlemler**", gerçekte birbirinden kopuk, belirli sınırları olan birbirinden bağımsız katmanlar asla değildirler. Hepsi de herhangi bir kopukluk ya da bağımsız bölümler hâli sözkonusu olmaksızın birbirinin içi ya da dışı şeklindedir, bizim şu andaki görme veya algılama kapasitemize göre.

Gerçekte ise, âlemlerin farklılığı, bizim algılama kapasitemizin son derece sınırlı olmasından kaynaklanmaktadır.

İnd-i ilâhî'de bunların hepsi tek bir âlemdir!

Bu hususu daha değişik bir anlatımla şöyle de açıklayabiliriz;

"**Kesret âlemi**" denen "çokluk görüntüsünün yer aldığı âlem"de birbirinden bağımsız görünen sayısız varlık tespit

edilmektedir.

Oysa bu sayısız varlık "göz" adını taktığımız sınırlı algılama kapasitesi olan araç yüzünden bize böyle görünmektedir.

Gerçekte, çok yok, **TEK** vardır!

İnsan bedenini düşünelim. Trilyonlarca hücreden oluşan bir yapı!! Her organ diğerlerinden son derece farklı yapıya sahip! Âdeta, farklı düşünce ve görev sahibi pek çok varlığın bir araya gelerek oluşturduğu tek bir beden görüntüsü. Ama, varoluş sistemleri aynı. Aynı özden meydana gelerek oluşmuşlar.

Biraz daha derine inerek konuya yaklaşalım. Gözün algılama boyutunda milyarlarca tür görülmesine rağmen, bir milyar defa büyüten elektron mikroskobunun bakışıyla aynı varlıkları değerlendirdiğimiz zaman görmekteyiz ki varlık sayısı yüz kûsûr atom türüne inmektedir.

Eğer biraz daha derine inersek, evrende bulunan milyarlarca türün sayısız anlamlar taşıyan dalgaboyları farklı mikrodalga yapıdan ibaret olduğunu göreceğiz.

İşte bu noktada kesret yani çokluk teklîğe dönüşmüş olacaktır. Pekçok fikir ve hayal sahibi tek bir şuur gibi!

İşte "Melekût âlemi" diye anlatılan, sayısız mânâlar ihtiva eden "mikrodalga kökenli kozmik âlem"; ceberût âlemi diye anlatılan da o sayısız mânâları hâvi **TEK bir KOZMİK BİLİNÇTİR!**

Bu **Kozmik Bilinc'in** tasavvuftaki karşılığı **İNSAN-I KÂMİL** veya **Hakikatı Muhammedî**, ya da değişik vasıfları itibariyle **Aklı Evvel, Ruh-u Â'zam'dır!** Âlemi ise Ceberût'tur!

Ceberût Âlemi'nde kesrete yer yoktur!

Burada tek bir bilinç ve bu bilincin kendi özünde bulunduğu sayısız mânâlar sözkonusudur!

İşte bu sebeple, kesret âleminde yer alan ikilemlerin hiç birinin varlığından ve vücudundan bu âlemde sözedilemez.

Madde dünyasında, fiiller boyutunda, yapılması gereken çalışmaları yaptıktan sonra bir kişi, kendisinde meydana gelen uyanıklık ile konunun derinliklerini araştırma gereğini duyar.

Varlığın aslını, özünü, hakikatı, kendisinin ve gördüklerinin neden, nasıl ve hangi gaye ile meydana geldiğini araştırarak yukarıda bahsedildiği üzere tarîkat çalışmalarına başlar. Ve böylece "Melekût âlemi"nin inceliklerine sırlarına nüfuz eder.

31

Melekût âlemi'ne nüfuz eden kişi burada müşahede etmeye başlar ki, pek çok varlıktan oluşan bu âlemde **fâili hakiki TEK'tir!** Her bir varlık, gerçekte **O TEK** varlığın isteğine uygun bir şekilde, O'nun irade ve kudretiyle kâim ve görev yapmaktadır. Gerçekte o varlıkların asla bağımsız birer vücutları yoktur!

İşte bu seyre tarîkat seyri denilir ve nihâyeti Ceberût âlemi'ne varır. Müşahedesinde çokluk kavramı kaybolur, çokluk görüntüsünün ardındaki TEK'in irfanı başlar! Kişi bu durumda Nefs mertebeleri diye anlatılan sıralamada 3. basamakta yer alan "**Mülhime nefis**" seviyesindedir!

Ancak burada çok önemli bir nokta var ki, eğer burayı anlamadan geçerse, daha ilerideki merhalelerde çok büyük yanılgılar oluşur.

"**Mülhime Bahsi**" ve "**Bilincin arınışı**" isimli söyleşi kasetlerimiz de ve "**TEK'İN SEYRİ**" isimli kitabımızda çok geniş bir şekilde izah ettiğimiz gibi, bu geçiş basamağı son derece

önemli bir yükseliş bölümüdür.

Eğer "**Mülhime nefis**" mertebesi iyi tanınmazsa, kişi yanlış değerlendirmesi yüzünden "**küfr**"e veya "**gizli şirke**" çok rahatlıkla düşebilir!

Kişi kendisini görürken, vehmî benliği ortadan kalkmamışken, Hak'kın dışında varlıklar görme hâli devam ederken **ben Hak'kım**" demesi "**küfr**"ü yani hakikatı inkârı, gerçeği örtme hâlini meydana getirdiği gibi; Tek'lik yanısıra, çokluk isbatı dolayısıyla gizli şirke düşme hâlini dahi yaşayabilir.

"**Mülhime**", ilham alan anlamındadır. Yani bu düzeye gelen kişi kendisinin üstünde olan çeşitli mertebelerden gelen ilhamları almağa başlar; arınması, nefsinin tezkiye etmesi nispetinde. Bu sebeple de ilhamın geldiği mertebenin özelliğine göre hâller yaşamaya başlar!

32

Kâh, **Mutmainne'den** ilham alır, kâh **Râziye'den**, kâh **Mardiyye'den**! ve bu ilhamlar onda yaşandığı süreç içinde, o kendini sanki o mertebeleri yaşıyormuş, o mertebelerin ehliymiş gibi hisseder. Oysa gerçekte "**mülhime**" nefis durumunun tabîî neticelerini yaşamaktadır!

Buranın en büyük özelliği, kişinin kendisini, zaman zaman bir vücûd sahibi birim olarak görmesine rağmen, zaman zaman da varlığın TEK'liğini algılama ve hissetme yönünden "**ÖZÜNDEKİ**" Hak'kı müşahede etmesi; ve bu yüzden de "**Ben Hak'kım**" diyebilmesidir.

Şayet tahkik neticesinde kendisinden bu ifade çıkıyorsa, elbette ki bu hâlimden dolayı suçlanamaz...Mâzurdur!

Ancak buralardan geçmiş, bu mertebenin inceliklerini iyi bilen bir aydınlatıcısı var ise ve kendisi de o kişiye gerçekten inanıp teslim olmuş ise, burada meydana gelecek yanılgılardan ve

ayak kaymalarından dolayı kolayca kurtularak bir yukarı mertebeye terakki edebilir.

Tevhid-i Ef'âl, Tevhid-i Esmâ, Tevhid-i Sıfat ve Tevhid-i Zât ve bunların neticesi olarak Fenâ-i Ef'âl, Fenâ-i Esmâ, Fenâ-i Sıfat ve Fenâ-i Zât bu makamda yerini bulur ve neticede Fenâfillah başlar!

Bu seyir tasavvufta bir diğer tanımlama ile iki türlü sıralama şeklinde anlatılır;

1-Şerîat - tarîkat - mârifet - Hakîkat.

2-Şerîat - tarîkat - hakîkat - Mârifet.

33

Bu iki sıralamada dikkat edilirse mârifet ile hakikatin yer değişmesi söz konusudur.

Gerçekte ise bu iki sıralama birbirinden ayrı değildir.

Şöyle ki;

Şerîat - tarîkat - mârifet - Hakîkat - Mârifeti billah!

Hakikatin öncesinde gelen, "mârifet" mülhime'de "ilâhî ikram" yollu kulda hâsıl olan mârifeti ilâhî'dir. Özellikle "Rufai" sistemi'nde hâsıl olur ve yaşanır.

Hakikatten sonra, Mardiyye'de bütün kemâliyle hâsıl olan mârifet ise "Mârifetibillah"tır ki, sanki birincisiyle aralarında sadece bir isim benzerliği vardır... Bu mârifetin yeryüzündeki zuhur mahallinin 7'ler, 4'ler, 3'ler ve "Müferridun" gibi çok sayılı sınırı vardır.

Bu konudaki daha detaylı bilgi "NEFS" isimli söyleşi kasetimizde mevcuttur. Kısmetse bu konuda çıkacak kitabımızda da yeterli bilgi açıklanacaktır.

Evet, Hakikat, Mutmainne'de yaşanmağa başlar. Yani, Ceberût âlemi'ne nüfuz Mutmainne'den itibaren başlar... Tam kemâli ise Mardiyе mertebesi'nde yaşanır!

Mardiyе başlangıç itibariyle sıfat mertebesi, kemâli itibariyle zât mertebesi'dir. Esasen, yeryüzünde üç - beş kişiye takdir edilmiş bulunan bu mertebelerden sözetmek elbette ki pek bize düşmez.

Biz gelelim üzerinde düşünüp anlamamız gereken hususlara.

Ceberût âlemi, mutmainne nefis durumunda yaşanmaya başlanıp Mardiyе'de zirvesine çıkılır; ki bu âleme de "Hakikat Âlemi" denilir. Ki bunun da neticesi lâhût âlemidir.

Lâhût Âlemi ise "ZÂT Âlemi"dir ki bu âlemin ne olduğunu ancak yaşayan bilir. Ne anlatabilmek mümkündür, ne de bilgi edinerek yaşayabilmek!

* * *

"- Ya Gavs-ı A'zâm, hiç bir şeyde zâhir olmadım, insandaki zâhir oluşum gibi!"

Niye hiç bir şeyde zâhir olmadı "insan"da zâhir oluşu gibi?.

Çünkü, her bir varlık, belli sayıda Allah'ın isimlerinin mânâlarından meydana gelmiş, sayılı esmâ terkibidir.

İnsan ise "Câmi" isminin mânâsı itibariyle tüm isimlerin zuhur mahalli olabilecek kâbiliyet ve istidatta YARADILMIŞTIR!

"İNSAN" kelimesini iki mânâda anlamak gerekir.

1-İnsân-ı Kâmil.

2-İnsan... Bildiğimiz mânâda, her birimiz!

Yukarıdaki beyitte ifade edilen mânâ öncelikle "İnsân-ı Kâmil" için geçerli olan husustur.

Bugünkü modern bilim neticesinde oluşan düşünce sisteminin eriştiği gerçek olarak "KOZMİK BİLİNÇ" adıyla tanımlanan "Evrensel TEK Şuur" tasavvuf çalışmalarıyla asırlardır tanınan "İNSAN-I KÂMİL"den başka bir şey değildir.

Ne var ki, hakikatın modern bilimle deşifre edilmesinden önceki dönemde, Evrensel sırlar ve Evrensel gerçek mecâzî, benzetme yollu tanımlamalar ile anlatılmaya çalışılmış ve bundan da farklı isimlendirmeler doğmuştur.

35

İşte tasavvufta, "İnsan-ı Kâmil" modern düşüncede ise "Kozmik Bilinç" adıyla tanınan Evrensel Öz, "Allah"ın bütün isimlerinin işaret ettiği mânâların ortaya çıkış mahallinden başka bir şey değildir.

"Allah" isminin bütün mânâlarının "İnsan"da zuhûrundan birinci mânâ, Evrende ilâhî isimlerin zuhûrudur.

Evren, varoluş kâbiliyet ve istidat itibarıyla Allah'ın dilediği, takdir ettiği bütün mânâları âşikâra çıkartabilecek durumdadır. Daha önce yaşamışlar bu durumu; Allah, ilmine ayna olmak üzere "İnsan-ı Kâmil"i yaratmıştır; diye târif etmişlerdir.

Dolayısıyla, İnsan-ı Kâmil, "Allah"ın tüm isimlerinin bizâtihi zuhur mahallidir ki, bu yüzden de, onun dışında hiç bir zuhur mahalli mevcut olamaz.

Bu itibarla, evrende algıladığımız her oluş ve onun taşıdığı anlam bir ilâhî ismin ya da isimler bileşiminin ortaya çıkışından başka bir şey değildir.

Birim insan anlamında değerlendiresek aynı cümleyi;

Bütün insanlar, tek tek zât, sıfat, isimler ve fiiller mertebelerini câmi varlıklardır.

Her insan, zât-ı itibariyle Zât-ı ilâhî'ye, vasıfları itibariyle sıfat-ı ilâhî'ye, özellikleri itibariyle Esmâ-ı ilâhî'ye ve nihâyet fiilleri itibariyle de murad-ı ilâhî'ye aynadır.

Kendini ve aslını ve aradaki irtibatı idrâk hâli varlıktaki, yani yeryüzündeki tüm canlılar arasında sadece insana hastır.

Ve bu yüzden de insan "Yeryüzündeki Halife" olmuştur!

Şuur ya da yeni ifade şekliyle bilinç, iki yönlüdür;

Âfâka ve enfüse.... Yani, dışa ve öze!

Melek ve cin sınıfında âfâka yani dışa, çevreye dönük şuur olmasına karşılık; öze dönük, hakikatını bilme istikametinde bir şuur kapasitesi mevcut değildir. Ki bu yüzden insan "yeryüzü halifesi" olmuştur. İnsanların hepsinin, temel yapıları, itibariyle sahip oldukları bir kemâlât vardır ki o da beyinleridir. Esasen beyin kâbiliyeti olarak bütün insanlar, bütün özellikleri ortaya çıkartabilecek özelliklere sahiptirler...

Ancak, her biri değişik kozmik tesirlere ya da orijinal ifadesiyle melekî programlamaya mâruz kaldıkları için; ve de farklı bilgi genetiğine sahip oldukları için birbirlerinden ayrılırlar. Ama buna rağmen, neticede hepsi de belirli ilâhî isimler bileşimidirler.

Bu konuda geniş izah "KENDİNİ TANI" isimli kitabımızda mevcuttur.

Netice olarak diyelim ki; ister İnsân-ı Kâmil, ister birimsel

mânâda insan olsun hepsi de ilâhî isimlerin zuhur mahalli olarak vücûd sahibidirler; ki dolayısıyla, Allah onlardan daha câmi mânâda hiç bir varlıkta zuhur etmemiştir!

* * *

"Sonra sordum Rabbime, dedim ki:

-Hiç mekânın olur mu?. dedi ki:

-Yâ Gavs-ı A'zâm, ben mekânın mekânıyım! Benim mekânım olmaz! Ben insanın sırrıyım!."

"Ben mekânın mekânıyım" yani mekân diye bildiğin şey benim varlığım ile kâimdir. Dolayısıyla senin mekân diye gördüğün şey; özü, gerçeği itibarıyla benim!

37

Senin göz dediğin algılama aracının kapasitesi dolayısıyla mekân diye bir şey görüyorsun. Eğer gözündeki perdeden kurtulursan, mekân diye bir şeyin varolmadığını görürsün. İşte bu sebeple gerçekte "mekân" diye bir şey yoktur!

"Ben insanın sırrıyım" beyanına gelince...

Burada işaret edilmek istenen anladığımız kadarıyla şudur: "İnsan kelimesiyle tanımlanan varlığın aslı özü hakikatı benim."

Buzdan yapılmış heykeli sudan ayrı bir şeymiş gibi kabul edebilirsin ama işin aslına vâkıfsan bilirsin ki, gerçekte var olan, buzdan heykel değil, sudur.

Bunun gibi, ilâhî isimlerin mazharı olarak varolmuş ve isimlerin mânâları ile kâim varlık olan insan, vücud itibarıyla hiç bir zaman mevcud olmamıştır. Var olan yegâne mevcut Allah'tır!

Bu anlaşılır ise, görülür ki, insanın sırrı gerçekten Gavs-ı A'zâm Abdülkâdir Geylânî tarafından bize nakledildiği üzere, Allah'tır!

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

4

"FAKR" HAKKINDA

"Sordum tekrar; dedim ki:

-Ya rabbi; hiç içer misin, yer misin?.

dedi ki:

-Yemem, fakîrin yemesidir; içmem de fakîrin içmesidir!."

Bu beyanı anlayabilmek için "FAKÎR" kelimesinin anlamını iyi bilmek gerekir.

"Fakîr", parası - pulu, malı - mülkü, evi - barkı olmayan anlamında kullanılmaz tasavvufta.

"FAKR" hâli "Yokluk" hâlidir! Fakîr de, "yokluk" hâlini yaşayan kişidir.

Fakr'in üç mertebesi vardır;

1-Fakr

2-Fakrın fakrı

3-Fakrın fakrının fakrı!

"Fakrımle iftihar ederim" anlamındaki hadîs-i Rasûlullah Aleyhisselâm'ın burada işaret etmek istediği mânâ, işte yukarıdaki beyânın da açıklamasıdır... Bu demektir ki;

"Yokluğum ile iftihar ederim!." Yanlış anlamayalım, yoksulluğum ile değil! Yani, Allah'ın varlığı ve vücudu yanında, benim de bir varlığım ve vücudum var değil. Sadece, Allah var ve ben aslım hakikatim itibariyle yokum!

Eğer kişi, beş duyu esaretinden ve şartlanmaların oluşturduğu kabullerden arınıp, vehminin kabul ettirdiği görsel benlikten kurtulabilirse, görür ki kendisi yoktur, sadece Allah vücûd sahibidir!

41 Nitekim, bu yokluğunu idrak etme sadedinde de "fenâfillah" deyimini kullanılır. Bunun mânâsı, Allah'ın varlığı yanında kendi yokluğunu hissetme ve yaşama hâlidir.

İşte, bu yokluğunu idrâk etmiş, yani fakr'e ermiş anlamında kullanılan, fakîrin yemesi ve içmesi benzetme yollu hakkın yemesi ve içmesi olarak tavsif edilmiştir.

Benzetmenin ötesinde zâtı ve benliği itibariyle elbette ki Allah bu gibi kavramlardan münezzehtir.

5

İNSAN VE MELEK

"Ve dahi sordum...

42

-Ya Rabbî, melâikeyi hangi şeyden halkettin?.

Dedi ki Hak Teâlâ:

-İnsanın nûrundan halkettim; ve insanı da nûrumun zuhûrundan halkettim"

Önce şu hususu iyi anlamalıyız;

Yukarıda anlatılan "**İNSAN**" birimsel mânâda insan değil, daha önce tafsilâtlı bir şekilde anlattığımız "**İNSAN-I KÂMİL**"dir. Yani, Evrensel insan.

Esasen "**İnsân-ı Kâmil**" ismini İngilizceye çevirenler hep "**Üniversal man**" diye çevirmişlerdir. Yani evrensel insan!

İNSAN-I KÂMİL'in ne olduğunu anlatmak üzere yazılmış en tafsilâtlı ve ehliyetli eser, **Abdülkerim El Ceyli** veya **Geylânî** ismiyle mâruf Abdülkâdir Geylânî'nin torunlarından olan zâtın kaleme aldığı "**İnsan-ı Kâmil**" isimli eserdir.

Bugün **Kozmik Bilinç** diye ifade edilen "**Evrensel İnsan**" esası

itibariyle, madde bir varlık değildir!

Tasavvufta, **İnsan-ı Kâmil**'in bir diğer adı da **RUH-U A'ZÂM**'dır! Yani, tüm boyutlarıyla evrenin kendisinden meydana geldiği öz cevher;

Hayâtiyet vasfı, "**CAN**'lılık kaynağı oluşu itibariyle **RUH-U A'ZÂM**..

İlmi itibariyle, **AKL-I EVVEL**...

Benliği itibariyle **Hakikat-ı Muhammedî** ismini alan bu **İNSAN**, kâinatın özü, cevheri, ana hammaddesidir.

43

Kâinatta her ne var ise, hepsi de **O**'nun cevherinden, **O**'nun varlığı ile, **O**'nun istek ve iradesiyle meydana gelmiştir... Elbette ki **O**'ndan meydana gelen her şey de **Allah**'ın ilmi, iradesi ve kudretiyle ortaya çıkmaktadır...

İşte bu sebeptendir ki, elbette melâike, insan'ın nûrundan meydana gelmiştir!

İnsan ise, Rabbin nûrunun zuhûrundan meydana gelmiştir. Yani, **İnsan-ı Kâmil**, **Rabbin nûrunun zuhûrundan** başka bir şey değildir. Rabbin nuru ise elbette ki kendisinden gayrı bir şey değildir. Öyle ise **İNSAN**, **rabbanî zuhurdan meydana gelmiş NUR**'dur! Ki, evrenin aslı, orijini de gene bu nurdur! Evrenin boyutlarında varolan bütün canlılar, melekler de hep bu nurdan meydana gelmiş varlıklardır.

Bir diğer izah şekli ile, **İNSAN**, Allahû Teâlâ'nın kendisindeki sonsuz - sınırsız mânâları seyretmek üzere meydana getirdiği isimlerinin terkibi olarak yaratılmış varlıktır!

Ancak fark ve idrâk edilmelidir ki, burada yaratılmış olan gerçekte "**insan**" ismidir! Bu ismin müsemması ise, Zâtıyla,

isim ve vasıfları ile hep HAK Teâlâ'dır!

İlâhi isimlerin mânâlarının zuhûr mahalli olan evren, tüm boyutları ile Hak'ka ayna olmakta ve onun yüzünde seyredilen hep ilâhi mânâlar olmaktadır.

Bu sebeple basîreti örten perdeler kalktığında görülür ki, her türlü şekil ve kayıttan münezzeah varlık, her an, her yerde yalnızca kendisi olarak mevcuttur!

Netice;

İNSAN, Allah'ın Nur'unun zuhûrudur!

* * *

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

6

İNSAN, ESMÂ HÂMİLİDİR!

"Ve daha sordum.

46

-Ya Rabb-i Gavs, hiç seni hâmil bulunur mu?.

Dedi:

-Yâ Gavs-ı A'zâm. İNSANI meydana getirdim beni hâmil olması için... Ve kâinatı da, İNSANI hâmil olması için meydana getirdim!."

"Beni hâmil olması" beyânından murad, maddi ya da fiziki taşıma değildir elbette ki. "Varlığında barındıran" anlamında.

Ancak unutmayalım ki, bir insan var, bir de ondan ayrı bir mekânda veya boyutta mevcut Tanrı var da; birincisi ikincisini bünyesinde barındırıyor, değil!

Bir fiilin, o fiilli oluşturan mânâyı hâmil olması gibi bir taşımadır burada kastedilen mânâ. Yani, mânâ fiilin içinde nasıl mevcut ise, İNSAN'ın da rabbini hâmil olması öyledir.

Yoksa, olayı mekân ve madde boyutları içinde anlamak son

derece ilkel ve yetersiz bir düşünce şekildir. İnsanın, ilâhî isimlerin zuhûr mahalli olması, yukarıdaki şekilde ifade edilmiştir, mecâzî bir anlatım ile.

Veya şöyle de bunu ifade edebiliriz;

İnsanı meydana getirdim beni taşıyan olması için. Yani, benim vasıflarımla meydana getirdim insanı ki, benim isimlerimin mânâlarını taşıyıp onları zâhire çıkartması için. Ve tüm boyutlarıyla evreni de insanı taşıması için meydana getirdi!

Günümüzde Kozmik Bilinç diye tanımlanan İNSAN-I KÂMİL'in tüm özelliklerinin, her an değişik bir şekilde ortaya çıkışıyla, varlığını devam ettiren kâinat dahi, bu özelliğiyle İNSANI taşıyan olarak mevcuttur!

İnsan-ı Kâmil'in sahip olduğu özelliklerin ve mânâların kuvveden fiile dönüş mahalli olan kâinat, bu yönüyle elbette ki, insanı taşımak üzere meydana getirilmiş olarak târif edilmiştir.

Bunu daha değişik bir ifade ile şöyle de dile getirebiliriz.

İNSAN'ın sayısız vasıf ve özelliklerinin ortaya çıkması için meydana getirilmiş yapıdır kâinat. Sanki, beden kendisi kâinattır, özü ruhu da İNSAN-I KÂMİL ya da bugünün deyimiyse Kozmik Bilinç!

7

İNSAN, TALEP EDİLENDİR!

"- Ya Gavs-ı A'zâm, ne güzel tâlibim ve ne güzel talep edilendir insan. Ne güzel rakîptir insan ve ne güzel merkûbtur mükevvinat."

48

"Ne güzel tâlibim." Niye?.

Talep ettiğim şeyi gerçekleştirmek için, her şeyi meydana getirecek güç kuvvet kudrete sahibim. Talep ettiğim şeyi ele geçirmekten kimse beni alakoyamaz. Talep ettiğim şey için her şeyi oluşturacak ilmim var. En güzel tâlib, talep ettiği şeyi her istediğini yerine getirmek sûretiyle onu mutlu edendir. Dolayısı ile Allah, talep ettiği her şeyi elde edecek olan en güzel tâlibtir.

Ve ne güzel talep edilendir insan. Çünkü insan, tâlibin talebine yolaçacak bütün özelliklere ve güzelliklere sahip kılınarak ortaya çıkartılmış, "ahsen-i takvîm" yani en güzel, en mükemmel bir yapıda halkedilmiştir.

İnsanın "ahsen-i takvîm" yani en mükemmel yapıda oluşundan mânâ, onun, bütün ilâhî isimlerin mânâsını izhar edebilecek kâbiliyet ve istidatta halkolmasıdır. Bu yüzden

insan, Allah'ın ilim ve iradesi istikametinde her kemâlatı izhar edebilecek şekilde hazırlanmıştır.

Ve en güzel rakîbdir insan; yani yol arkadaşı, refakat eden anlamında. Yani buradaki anlam, insanın tüm yaşam boyunca arkadaşına uyum sağlaması, ona karşı çıkmaması, isteklerini zevkle yerine getirmesi hâliyle, Rabbine itaat etmesidir.

İşte bu sebeptir ki insan, varolduğu sürece, Rabbinin tüm dilek ve arzularını yerine getirecek özelliklerle bezenmiş bir arkadaş hükmünde kulluğunu yerine getirmektedir. Bu onun ne güzel rakîb diye anılmasına vesîle olmaktadır.

49

Ve ne güzel merkûbdur mükevvinat. İnsanın özelliklerinin âşikâr olup seyredildiği kâinat ve içindekiler ne güzel, ne mükemmeldir... Elbette burada anılan insan, birimsel anlamda insan değil, İNSAN-I KÂMİL'dir. Bir bilinç olan İNSAN-I KÂMİL'in tüm özelliklerinin ortaya çıktığı beden veya mahaldir evren ve tüm ihtiva ettikleri şeyler.

* * *

İNSANIN HAKİKATI

"- Yâ Gavs-ı A'zâm. İnsan sırrımdır ve ben O'nun sırrıyım!!
Eğer, insan indimdeki menziline ârif olsaydı, derdi ki, bütün
nefislerdeki nefs'im; bu anda mülk yoktur benden gayrı!

50

Yâ Gavs-ı A'zâm. İnsanın yemesi, içmesi, mekânı, hayatta
duruşu, yayılışı, konuşuşu ve susuşu, yaptığı işi, teveccüh
ettiği şey, gâib olduğu şey BENİM. Sekîni, muharriki ve
müsekkiniyim!."

Bu beyânda, kendisine açıklananı bize nakleden Gavs-ı
A'zâm Abdülkâdir Geylâni, işin bütün hakikatını idrâklar
önüne seriyor.

"İnsan sırrımdır; ben de onun sırrıyım!."

Önce şu hususu hatırlayalım;

Bu metnin tümünde insan kelimesiyle anlatılan mânâ ilk
evvel "İnsan-ı Kâmil"dir. Daha sonra şayet akış müsait ise,
birimsel mânâda insan da o kavram içinde yerini alır!

İşte bu sebeple "İnsan sırrımdır; ve ben de onun sırrıyım"
beyânını öncelikle "İNSAN-I KÂMİL" içindir diyerek anlamaya

çalışalım.

İnsanın sırrıdır Allah! Yani, insanın sırrını meydana getiren, bütün ilâhî isimlerin mânâlarıdır.insan ismi, o ilâhî isimlerin mânâ sûretinin adıdır!

İnsan ismiyle anılan varlık aslı itibariyle bir ilâhî isimler bileşimidir! Ondan çıkan tüm mânâ ve fiiller varlığını hep bir isimden veya isim terkiibinden alır. Diğer bir deyişle, ilâhî isimlerin terkiibinin mânâ sûretinin adıdır insan.

İşte bu sebepledir ki, insanın sırrıdır.

Gene Allah'ın sırrıdır insan ve insanın sırrıdır Allah. Zira, Allah'daki ilâhî isimlerle işaret edilen mânâlardır.

51

"Eğer insan indimdeki menziline ârif olsaydı."

Şayet insan, benim onu şekilde varetmişimi bilseydi; kendi aslını, hakikatını, orijinini, neyle, ne şekilde varolduğunu bilseydi; kendisinin vücudunun varolmayıp, "yok"tan varedilmiş bir "yok" olup, varlığını meydana getiren yegâne vücûd sahibinin "BEN" olduğumu, ve kendisinin de benimle kâim varlık olduğunu idrak etseydi; o zaman anlardı ki, kendisi yoktur, kendisinin ismi altında varolan gerçek varlık, Allah isimlerinin mânâ terkiibidir.

Bu sebeple de,

Yemesi, içmesi, mekânı, hayatta duruşu, yayılışı ve konuşuşu ve susuşu, yaptığı işi, teveccüh ettiği şey, göremediği ve bilemediği her şey hep O'dur! ÇünkÜ, kâinatta hangi isim altında her ne mevcut ise, hepsi de, Allah isimlerinin işaret ettiği mânâların bir terkiip şeklinde açığa çıkmasından başkaca bir şey değildir!

Kâinat yoktur sadece Allah vardır demek; bu algıladığımız kâinat yoktur değildir! Kâinat, diye Allah'tan ayrı kendi başına vücûd ve varlığı olan bir yapı yoktur, demektir.

Zira her zerrede ve noktada, mahal ve mekân sözkonusu olmaksızın mevcut olan vâcib-ül vücûd Allah'tır. Algılanan ise, O'nun isimlerinin işaret ettiği mânâlardır.

Dolayısıyla,

İnsan varolmayıp, insanda zâhir olan tüm mânâlarıyla "Allah isimleri" olduğuna göre, insan ismi ardından konuşan "Allah" olur ki; elbette O da der:

-Bütün nefislerdeki NEFS'im BEN! Mülk benimdir... ve o mülk benim mânâlarımla mevcuttur!

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

ALLAH'IN NEFSİ İLE KAİM!

"Ve bana buyurdu ki rabbim:

54

-Ya Gavs-ı A'zâm, insanın cismi ve nefsi ve kalbi ve ruhu ve işitişi ve görüşü ve eli ayağı ve tamamını nefsimle izhar ettim. O yoktur, ancak BEN varım! ve BEN de onun gayrı değilim!."

Bir önce izah edilen hususlar burada daha da açık seçik bir halde bize idrak ettiriliyor.

İnsanın nefsini, cismini, kalbini, ruhunu, işitişi ve görüşünü, elini ve ayağını, tamamını **NEFS**imle açığa çıkardım; yani, bu isimlerin işaret ettiği anlamların tümünün varlığı benim varlığımla mevcuttur.

Şimdi bir kere daha tekrar edelim;

İnsanın nefsi, cismi, kalbi, ruhu, işitişi ve görüşü, eli ve ayağı yâni her şeyi hep **Hak'kın NEFS**'iyle mevcut ve kâim.

Peki bu durumdainsan isminin ardındaki varlık kimin oluyor?.

Bazıları zannediyorlar ki, insanın bedeni kendine aittir de, o

bedenin içindeki ruh **Allah**'a ait!

Oysa yukarıdaki açıklama da gösteriyor ki, asla böyle bir şey sözkonusu değildir.

"**Allah**", NEFS'iyile NEFS'inden meydana getirmiştir bu sayılan isimler ile anlatılan özelliklerin hepsini!

Dolayısıyla, insan isminin ardında, varolan gerçek varlık mutlak olarak sadece ve sadece "**Allah**"a aittir...

Ancak hemen şunu da belirtelim ki; **Allah**, herhangi bir ismin işaret ettiği varlığın anlamıyla kayıtlanmaktan da mutlak olarak münezzehtir!

55

Burada bir de şu hususu belirtelim;

Varlıkta her ne algılıyorsak ve algılanıyorsa, hepsi de Allah'ın isimlerinin işaret ettiği mânâların terkiinden meydana gelmiş olmasına rağmen, dolayısıyla o ismin ardındaki varlık Allah olmasına rağmen; Allah'tan gayri bir varlığın orada mevcûdiyetinden sözedilememesine rağmen. gene de o varlığa "Allah" denilemez! Çünkü bu takdirde o varlık ve ihtiva ettiği mânâ ile Allah isminin işaret ettiği varlığı kayıt altına almış oluruz!

İşte bu sebeptendir ki;

Algıladığımız ve algılanan her varlıkta, her zerresinde ve boyutunda, **Allah**'ın varlığı dışında hiç bir şey olmamasına rağmen; yine de ona asla "**Allah**" denilemez ve böyle bir yanlış anlama sonucu verilecek hükümden **Allah** kesinlikle münezzehtir!

Zira "Allah", her türlü mânâ ile kayıtlı olarak düşünülmekten beri, sonsuz - sınırsız **AHAD**'dır!

Ve kişi, "**ilâ ilâhe illallâh-ul Vâhid-il AHAD**" diyemediği, yani bu cümlenin mânâsını idrâk edip yaşayamadığı sürece "**şirki hafiden**" yani **gizli şirkten** kendini kurtaramaz.

İşte bu mühim sebeplerdir ki, **Allah**, insanın nefsini, bedenini, ruhunu, kalbini, işitiş ve duyuşunu, elini ve ayağını hep **NEFS**'iyle meydana getirmiştir. Ve bu isimlerle anılan şeylerin hepsi de O'nun **NEFS**'iyle kâimdir. NEFS'iyle izhâr olmuştur. Dolayısıyla gerçekte insan diye bir bağımsız varlık mevcut olmayıp, o isim altında **Allah** isimleri'nin mânâ terkibi vardır.

* * *

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

FAKR HAKKINDA - MEŞREB

".. Ve bana dedi ki:

58

-Ya Gavs-ı A'zâm. FAKR ateşiyle yanan ve ihtiyaç ateşiyle münkesir birini görürsen yaklaş ona; şüphesiz ki benimle onun arasında perde yoktur!."

FAKR ateşiyle yanan, yâni, "yok"luğunun idrâkı ve hissiyatı içinde olup, yakîne ermiş bir kişiyi görürsen, yaklaş ona!

Çünkü, orada beni bulursun!

Çünkü, o "yok"luğa ermiş kişinin varlığı benimle kâimdir. Benimle görür, benimle işitir, benimle yürür.

Elinde, dilinde beni bulursun!

Ve sakın sanma ki, orada o kişi var da içi yok olmuş, onun içinde ben varım! Bu muhaldir! Hulûl yani başka bir varlığın içine girme diye bir şey asla sözkonusu değildir! Ayrıca iki ayrı varlığın birleşmesi yani ittihad da değildir bu!

Allah'ın varlığı dışında ikinci bir varlık mevcut değildir ki, Onun içine girme veya onunla birleşmeden bahsedilsin.

Hilmi diye biri gerçekte hiç bir zaman varolmamıştır! Kendini "Hilmi" sanması, Özünden mahrum ve perdeli olmasından ileri gelir!

Kendini var sanan, karşısındakilerin de var olduğunu sanarak yaşar ve basiretindeki bu perdeden kurtulamaz ise, ölümötesi yaşamda asla bu perdelilikten kurtulamaz. Perdeli olan suçlar! Perdesiz olan ise o fiilin hakiki fâilini seyrederek, O'na dil uzatmaz, gönül koymaz!

İşte "yok"luğa eren fakîr, perdelilikten kurtulmuştur. Allah'la arasındaki bütün perdeler kalkmış ve gözünde gören, dilinde söyleyen hep O olmuştur.

59

Şayet böyle birini bulursan hiç durma yaklaş O'na! Çünkü bu Allah'a yaklaşmandır!

Bir de sanma ki, O, fakre ermeden evvel vardı da bu yüzden Allah'dan ayrı idi! Hâşâ! Gene varlığının tümünde mevcut olan Allah'dı!

Ne çare ki, kendini ortaya çıkarmayı murad etmiyordu.

Ne diyor fahri âlem Muhammed Mustafa Aleyhisselâtu ves selâm:

"FAKR iftiharımdır!."

Yâni bu demektir ki, "yok"luğum ile iftihar ederim, zîra varlığım da mevcut olan Allah'tır! Vehim fitnesinden kurtulmuş, kendimi Hak'tan ayrı bir varlık olarak zannetmekten arınmış, Özümde var olan Allah'ı görmüş, böylece "ben"lik belâsından kurtulmuşum! Emâneti sahibine teslim etmiş, izâfi (göresel) benliğin gerçekte hiç bir zaman varolmamış olduğunu idrak etmişim ki işte bu iftiharımdır!

Nitekim, bir Hadîsi kudsîde şöyle denmektedir:

"Aç kaldım, beni doyurmadın; hasta oldum, beni ziyaret etmedin!."

Buradaki işaret, sûretin, ismin ardında mevcut olan Gerçek ve Mutlak Zât'adır!

Çünkü, hor hakîr gördüğün, aşağıladığın, suçladığın isimlerin ardındaki fâil-i hakiki O`dur ve esmâ-i ilâhî O'nundur!

Ve sen, bu perdeliliğinden dolayı af dileyip tövbe etmedikçe, ettiğine pişman olup, gerçeğin hakkını edâ etmedikçe perdelilikten asla kurtulamaz; bu hâlinle ölümötesi yaşama geçersen, ebediyyen âmâ olarak kalırsın!

60

Evet, Hazreti Rasûlullah'ın burada bahsetmiş olduğu FAKR yani tam olarak "yok"luğunu hissedip yaşama hâli ancak kendi vârisi olan son derece yüksek mertebeli evliyaullahtan bir-ikisine nasip olur. Ki bu zâtlara "Muhammedî Meşreb" denilir.

Bir de "İsevî meşreb" ve "Musevî meşreb" denilen zevât vardır bu evliyaullah arasında.

"İsevî meşreb" olanlarda teşbih hâli, müşahedesi ağır basar. Zâhir ismi ilâhîsi müşahedelerinde ağırlıklı olduğu için, gördükleri her nesnede önce Allah'ı tesbit ederler.

"Musevî meşreb" olanlar ise tenzih ağırlıklı müşahede hâlindedirler.

"Bâtın" ismi varoluşlarında ağırlıklı olduğu için, Hak'kı her şeyin bătınında, özünde müşahede ederler ki, bu "neyi görsek, özünde Hak'kı müşahede ederiz" cümlelerine yol açar. Elbette ki bu görüşte "Tenzih" esas ağırlık kazanır.

Velilerin hepsi de belli bir kemâlâta erdikten sonra ya "Museviyyül meşreb" ya da "İseviyyül meşreb" olarak iki meşrebtten birinde yerini alır.

Ancak, İnsân-ı Kâmil, Gavsı zaman olan Gavs-ı A'zâm, gibi "vârisi Muhammedî" olan zevâtı kirâm bu görev öncesinde, "muhammedî meşreb" olarak "tenzih ve teşbihi" görüşlerinde cem ederler.

Bunların dışında, fakr hâlindekilerin hepsinde de ya tenzih ya da teşbih ağırlıklı görüş hâkimdir. Ve bunların cümlesi de Hak'tır!

61

Fakr tamam olduğunda o mahalde seyredilen, görülen, konuşulan artık kişi değil, Hak'tır; esmâ-i ilâhî'dir!

Bu sebeple fakr hâlinde olduğu idrâk edilen birisine rastlanırsa, ona olabildiğince yakın olmak gerekir. Allah'ı daha iyi tanıyabilmek için. Zîra belli bir sûreti, şekli, kaydı olmayan Allah'ı tanıyabilmek, ancak O'nun bu tür kendini olabildiğince açık ettiği mahaller ile mümkündür.

* * *

" Ve dedi ki bana:

Yemek yeme ve içme ve uyuma, İNDİMDEKİ yerinde kalben ve basîretinle hazır olmadıkça!."

"İndimdeki yerinde" ifadesi kişinin hakikatına yönelmesi ve onun gereğini yaşaması için çok önemli bir uyarıdır.

Demektir ki bu, hakikatının gereğini yaşamaksızın yaptığın en sıradan işler bile senin için bir eksikliktir!

Bir insanın hiç bir önem vermeden günlük hayatta en doğal olarak yaptığı işler, yemek, içmek, uyumak gibi bedenî

fonksiyonlardır. Oysa yukarıdaki uyarıda bunların dahi "uyanıklık" içinde yapılmasının şart olduğuna işaret edilmektedir.

Her an her yaptığın işte, kendini bir beden, bir birim, bir beşer olarak kabul etmeyi terkedip, varlığındaki Hak'kın kuvvet, kudret ve iradesiyle senden bunların çıktığını müşahede etmek zorundasın. eğer, gerçeği gören perdesizlerden olmak istiyorsan!

* * *

" Ve daha dedi ki:

Yâ Gavs-ı A'zâm, benden, seferi bâtını yapmamakla uzak olursa bir kişi, onu sefer-i bâtın ile mübtelâ kılarım."

62

"Sefer-i Bâtın" tasavvufta "seyr-i enfüsî" denilen özünün, aslının, orijininin ne olduğunu bilme çalışmalarıyla hakikatını tanımaktır.

Eğer bir kişi, kendi "BEN" liğinin hakikatını aslını araştırma çalışmaları yapmazsa, bu eksikliği sonucu olarak hiç bir şeyin hakikatını anlayamaz. Bu yüzden de hep içyüzü aramakla, neden, niçin, nasılla bâtını sebebler arayışıyla ömrünü tamamlar....

Ancak, "seyr-i enfüsî"yi tamamlayıp, "BEN" liğinin hakikatını idrâk etmiş olanlar, her şey aynı Tek ÖZ'den meydana geldiği için, tüm varlığı tanırırlar ve sualleri de biter.

* * *

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

11

VÛSÛL-YAKÎN-RÛ'YET

"Ve daha dedi ki:

64

-Yâ Gavs-ı A'zâm. İttihad öyle bir hâldir ki, onu lisan anlatamaz! Kim ona imân ederse, kabul olur; ve kim reddederse o hâli küfretmiş olur! Kim vüsûlden sonra ibadeti beşeriyetiyle irade ederse, Allah'a şirk koşmuş olur!."

"İttihad", genel anlamıyla, iki ayrı şeyin bir olması şeklinde kullanılır. Tasavvufta ise, kişinin rabbiyle "BİR" olması şeklinde anlaşılır.

Gerçekte ise, "ittihad" iki ayrı varlığın birleşmesi anlamına değil; ikilik anlayışının ortadan kalkarak "TEK"lik anlayışının yaşanmaya başlanmasıdır.

Çünkü tasavvuf çalışmaları sonucunda kişi bilir, görür, idrâk eder ve hisseder ki, evvelce sandığı gibi iki ayrı varlık yokmuş, var olan sadece "Allah" imiş!

İşte kişide kendi varlığının "yok"tan varolmuş bir "yok" olduğu idrâkiyle birlikte, sadece Allah'ın mevcudiyetini hissetme hali "ittihad" diye tanımlanır.

"Kim ona iman ederse, kabul olur" ifadesinde anlatılmak istenen ise şudur:

"İttihad"ı kabul eden, olayın gerçeğine bu şekilde inandığı için elbette ki, bu yolda bir takım araştırmalar ve çalışmalar yapacak ve bunun sonunda da o gerçeğe takdirinde var ise erecektir! Yani böylece kabul olacaktır!

"Kim bunu reddederse, küfretmiş olur" anlatımı ise mutlak manâda "küfür"den sözetmiyor!

Burada "küfür" kelimesi hakikatı inkâr anlamında kullanılmıştır. Yani, kim ittihadı inkâr etmek suretiyle hakikata giden yolu kendi kendine kapatırsa, o gerçeği inkâr edenlerden olursa, bu şekilde küfretmiş olur; böylece de öze ermişlerden olamaz.

65

Evet, bunlardan sonra bu bölümün en can alıcı beyânına geliyoruz:

"Kim vüsûlden sonra ibadeti beşeriyetiyle irade ederse, Allah'a şirk koşmuş olur!."

Bu ifadenin işaret ettiği mânâyı çözebilmek, anlayabilmek için önce bir kaç noktayı iyi değerlendirmek gerekir.

Vusûl nedir...?

Yakîn nedir...?

Rü'yet nedir...?

Vüsûl, senin ayrı olduğun sevdiğine kavuşman anlamında kullanılır. Allah için "vuslat"tan söz edildiğinde ise, bunu daha derin düşünerek değerlendirmek zorundayız. Zîra, Allah, "Hazreti MUHAMMED'İN açıkladığı ALLAH" isimli kitabımızda son derece detaylı ve çağdaş bir şekilde izah

ettiğimiz üzere, ne TANRIDIR, ne de öteNdedir! Öyle ise, Tanrı olmayan, ötede olmayan bir varlıkla vuslat nasıl olacaktır?

Tasavvuf çalışmaları kesinlikle bir iyi ahlâk derneği çalışmaları olmayıp, varlığın ve kişinin hakikatını tanıma, özüne erme, vahdete kavuşmadır!

Bu sebeple, vuslat, her var kabul edilen şeyin özü, aslı, hakikatı orijini olan Allah'ı önce bilme; sonra bulma; ve sonunda da Allah'ın bâkî oluşunun mânâsının ortaya çıkışıdır!

Daha basit bir ifadeyle vuslat, senin var zannettiğin vehminden doğan ve beş duyu ile beslenen izâfî kişiliğinin "yok"luğunu müşahede ve idrâk ederek; varlıkta BÂKÎ olanın Allah olduğunu bizâtihi yaşamandır... Böylece sana, vuslata ermiş, denir.

66

Bu vuslata erişin ise üç basamağı vardır;

1 - İlm-el yakîn...

2 - Ayn-el yakîn...

3 - Hakk-el yakîn...

Yukarıda yazılı olup, açıklamaya çalıştığımız beyan, esas itibariyle Kur'ân-ı Kerîm'deki bir âyet ile bağlantılıdır. Hatta, o âyeti kerîmenin açıklaması mahiyetinde söylenilmiştir. O âyet şudur:

"Va'büd rabbeke hattâ ye'tiyek el yakîn" (15-99)

"Rabbine ibadet et yakîn gelene kadar".

Bazıları, üzücüdür ki, burada geçen "yakîn" kelimesini "ölüm" diye anlamış ve dilimize çevirmişlerdir! Ve elbette ki

bu yanlış çeviri düşünen beyinleri gerçek hedeften saptırmış ve çıkmaz yollara sokmuştur.

Kur'ân genel olarak, "ölüm" anlamında daima "mevt" kelimesini kullanmıştır. Burada ise kasıtlı olarak, "mevt" değil "yakîn" kelimesini kullanmıştır. Çünkü burada anlatılmak istenilen şey "ölüm" değil, "yakîn" halidir.

"Yakîn" nedir?

"Yakîn" bir hâlin hakikatını, gerçeğini algılama ve gereğini yaşamadır. Dolayısıyla, "ölüm" de "yakîn" ile erilen hallerden ancak bir tanesidir.

67

"Yakîn", gerçeğe erme, olduğuna göre; ölümlle de bedensel yaşamın hakikatı olan ruhsal yaşama erilir.

Ama "yakîn", asla ölüm demek anlamıyla kayıtlanamaz.

"Yakîn" in üç basamağı vardır demiştik...

İlm-el yakîn; ayn-el yakîn; ve hakk-el yakîn..

İlm-el yakîn, tasavvuftaki anlamıyla, hakikatı bilgi yolu ile algılamak, idrâk etmek anlamındadır.

Ayn-el yakîn ise, hakikatı idrâk ettikten sonra onu kendinde hissetmek ve bu istikamette bir müşâhede içinde olarak yaşamaktır.

Hakk-el yakîn ise ilâhî sıfatlarla, ikrâmı ilâhi neticesi tahakkuk etmektir.

"Yakîn" kelimesini de böylece kısaca izah ettikten sonra gelelim "RÜ'YET" kelimesinin anlamına.

"Rü'yet" görüş anlamındadır. Rüya dahi görülen şeyler şeklinde anlaşılabilir!

Sûret sahibi, şekli olan varlıklar için görüş mânâsında kullanılabilen "Rüyet" kelimesi, Allah için kullanıldığında ise "İLİM" anlamında anlaşılır.

Nitekim daha ileride geleceğiz... Gavs-ı A'zâm Abdülkâdir Geylanî hazretleri, Allah'ı rü'yet konusunda şöyle der:

"KİM Kİ RÜ'YETİ, İLMİN GAYRI ZANNERSE, O GÜVENİLMEYECEK ZANNA ALDANIP, MAĞRURLARDAN OLUR."

"KİM Kİ İLİMDEN SONRA HÂLÂ RÜ'YET İSTERSE, O PERDELİLERDENDİR"

Evet, Allah'ı rü'yet, Allah ilmiyle mücehhez olmaktır... Çünkü Allah, madde gözle görülmekten münezzehtir.

68

Esasen "görüş" denen şey, gerçeği itibariyle bir konuda ilim sahibi olmaktır! Çünkü gerçekte beyin kendisine gelen görüntü sinyallerini değerlendirerek ilim sahibi olan bir merkezdir. Bu konu "TEK'İN SEYRİ" isimli kitabımızda detaylı olarak incelenmektedir. Arzu edenler oradan konuya daha geniş bir biçimde eğilebilirler.

Evet bütün bunları anladıktan sonra, şimdi aşağıdaki cümlelerin neyi anlatmak istediğini deşifre edelim;

"Vuslattan sonra ibadeti beşeriyetiyle irade edenler"..

Vuslattan sonra, sen, "yok"tan varolmuş bir "yok" olduğunu idrâk ettikten ve var olan yegâne varlığın Allah'ın esmâyı sıfatının zuhûru olduğunu müşâhede ettikten sonra, benlik varsayımından kurtulursun. Böylece, "yok"tan varolmuş olan sen "yok"a döner ve Allah Bakî kalır!.. Böylece de vuslat tamam olur.

Bu durumda sen "yok" olunca, "sen"e dönük bütün istek,

arzu, hırs ve ihtiraslar da ortadan kalkar. Ne maddî ne de mânevî anlamda. İşte bu durumda sen ortadan kalktığın için, senden ibadet istek ve arzusu da oluşmaz!

"Beşeriyetiyle" demek, kendini var kabul eden, Tanrının bir kulu olarak varlığını görmekte devam eden anlamındadır.

Yukarıdaki bitişik anlamı ise, işin hakikatını anladıktan sonra, benliğinde bir kuvvet kudret görüp, fâili kendisine mâl eden şeklindedir.

Yâni, fâili hakikinin Allah olduğunu fark ettiği halde; kendinde güç kuvvet görüp, olayı kendi vehmî benliğine bağlamak suretiyle Allah'a şirk koşmuştur; velev ki isteği ibadet bile olsa! denilmektedir.

69

Dolayısıyla, kişi vuslata erene kadar, yani yakîn gelene kadar var sandığı vehminden doğan benliğiyle hareket edecek ve ibadet edecektir.

Peki ya yakîne erdikten sonra, "Hakikatı" yaşadıkten sonra ne olacaktır?. İbadet bitecek midir?.

Yakîne erenin ibadeti biter! Ancak, ubûdeti devam eder!

Yakîne erenin ibadetinin bitmesi ne demektir?..İbadet nasıl biter?. Sonra ne olur?.

Fiil, kula bağlandığı zaman ibadet adını alır. Fâili Hakiki ortaya çıkıp, kuldân sâdır olan fiillerin Allah'a ait olduğunda ise ubûdet denilen yaşam başlar!

Hemen şu âyeti kerîmeyi hatırlayalım:

"ATTIĞIN ZAMAN SEN ATMADIN ALLAH ATTİ!." (8-17)

Atma fiili senden çıktı ama sanma ki sen varsın da o atma

fiilini sen meydana getirdin; atma fiilinin hakiki fâili Allah'tı.

"SİZİ DE, FİİLLERİNİZİ DE HALKEDEN ALLAHTIR" (37-96)

İşte bu gerçeği göremeyiş, yani fâili hakikiyi göremeyiş; fiillerin fâili hakikisi olarak vehmi benliğini kabulleniş, bir yönüyle şirk, diğer yönüyle de küfürdür!

Fiillerin fâili olarak kendini görüş, Allah'a karşı kendini bir tanrı gibi kabullenme sonucunu doğurur ki, bu yönüyle şirke yol açar!

Öte yandan fiili gene kendisinin meydana getirdiğini zannediş, fâili hakikiyi inkâr sonucunu doğurur ki, bu da kişinin inkârını yani küfrünü oluşturur.

70

Kişi, vehmettiği yani gerçekte var olmayıp da var kabul ettiği "Ben"liğinin "yok" olduğunu, var olan TEK Vücûd'un Allah olduğunu yakîn ile yaşadığı zaman, küfür de şirk de biter, emaneti sahibine teslim etmiş olur.

İşte vusûlünün tahakkukundan sonra bir kısım evliyaullahtan çıkan ve "şatahat" denilen bazı sözleri bu ilimle değerlendirmek gerekir.

Hallac-ı Mansur'un meşhur "ENE'L HAK" sözünü dinleyen Mevlâna Celâleddin'in "Ne yani Ene bâtil mı diyecekti?. Elbette Ene'l Hak der" dediği nakledilir.

Mevlâna Celâleddin bunu nasıl diyor?.

Görerek! Yâni, rüyete erdiği, ilme erdiği, hakikata erdiği, gereğini yaşadığı için Hallacı Mansur ismi altında zâhir olan varlığın HAK olduğunu biliyor ve dolayısıyla da O'na yakışan elbette böyle söylemektir diyor!

Diğer bir deyişle, Hallac-ı Mansur konuşuyor diyen binbir

perdeliler gibi değil; gördüğünün hakikatına ermiş perdesiz evliyaullahtan biri olarak böyle konuşuyor.

"Cüppemin altında Allah'tan gayrı mevcut değildir" diyen evliyaullahın önde gelenlerinden Cüneydi Bağdadî'nin bu beyanını dahi aynı şekilde anlamak ve sözü sahibi hakikisine bağlamak gerekir. Zirâ "yok"un haddinden değildir "var"lıktan dem vurmak!

Vuslata ermişlerin yaşamı ise neticede iki hâlden biridir;

Ya, " meczûb" olarak kalmak..

Ya da, mânevî vazife ile halk içinde, halkın yaşamına uygun bir tarzda yer almak..

71

"Meczûb" kelimesi genelde halk arasında deli divâne olarak anlaşılır. Yemesine, içmesine, giyim ve kuşamına, oturup kalkmasına dikkat etmeyip, edep âdâb bilmeyen kurallara uymayan birine şayet biraz da dinsel kelâm ediyorsa, hemen "mezcûb" yaftası yakıştırılır.

Oysa gerçekte, "mezcûb", Allah'ın cezbetmiş olduğu kişi anlamındadır. Allah'ın cezbetmesi sonucu, O'na yönelmiş, O'nun varlığı yanında yokluğunu idrâk etmiş ve nihâyet yokolmuş; varlığında Allah'ın Bâkî kaldığı kişidir "Meczûb"!

"ALLAH DİLEDİĞİNİ KENDİNE SEÇER." (42-13)

Âyeti Kerîmesi bu gibi "seçilmiş"lerin durumunu açık seçik vurgular! Hakiki mânâsıyla mezcûblar, Allah'ın kendine seçtikleridir!

Allah'ın kendine seçmesi ne demektir?.

Allah'ın kendine seçmesinden murad, kişideki perdelilik oluşturan vehim gücünün tasarrufunun ortadan kalkmasıyla,

hakikatını tanınması; rü'yete ve vuslata ermesidir!

Ancak bu durum, perdeliler, gerçeği görmekten mahrum kalan, gözünün gördüğü kadar düşünebilenler tarafından asla anlaşılamaz!

Konu buraya kadar gelmişken, akla takılabilecek şu sorunun cevabını vermeden geçmeyelim:

"Ben vuslata erdim, gerçeği gördüm, hakikatı idrâk ettim, artık bundan sonra ben ibadet etmiyorum! Ne yukarıda bir tanrı var ve ne de ibadete ihtiyacı olan bir varlığım." diyerek bir kişinin ibadetleri terketmesi hoş görülebilir mi?. Bu hâli yerinde midir?. Yaptığı bu iş doğru mudur?.

72

Bu gerçekten tasavvufta son derece önemli bir konudur.

Bir çokları, bu hususta kendilerine örnek olarak gösterilen kişilerin davranışlarını da kabul etmezler. Meselâ, dersiniz ki; hakikata ermiş bulunan Abdülkâdir Geylânî, Bahaeddin Nakşibendî, İmam Gazalî, Muhyiddin Arabî, Hacı Bektaş Veli gibi zevâtın hiç biri de ibadetlerini terketmemişlerdir. Hemen buna kılıf takıp, onlar örnek kişilerdi, bunun için yapmışlardı, derler.

Oysa "ibadet" adı verilen bu çalışmalar, Allah'ın esmâ ve sıfatını izhar kanunları gereği ve sonucu olarak zorunludur ki, bunu idrâk edemezler.

"ALLAH'IN SİSTEMİNDE ASLA DEĞİŞİKLİK OLMAZ"

Madde bedenimiz, fizik bedenimiz nasıl enerji ihtiyacını karşılamak için yemek - içmek zorunda ise; "RUH" dediğimiz "Halogramik dalga bedenimiz" de enerji ihtiyacını yani "nûr"unu, ibadet denilen beyin çalışmaları sonucu elde eder. Şâyet bu çalışmaları ihmal ederseniz, "nur"unuz, yani

ölümötesi yaşam bedeninizin enerjisi yetersiz kalır. Bunun neticesinde de hiç hoşlanmayacağınız, size azâb verecek şartlar içinde hapis kalırsınız. Bu konuda da geniş bilgi "İNSAN ve SİRLARI" isimli kitabımızda mevcuttur.

Hakikatı yaşamakta olan bir mahal, şu anda yeryüzünde hayatına devam ederken, yaşadığı hâlin değil, bedeninde bulunduğu şartlar sonucu nasıl yiyip içmeğe devam etmek zorunda ise; ve bu yiyip-içişini nasıl hakikatı yaşamasına engel değil ise; aynı şekilde ruh bedeninin ihtiyacı için de o ibadetlere devam etmek zorundadır! Aksi takdirde, hakikatı ne kadar bilirse bilsin, o enerji ya da "nur" eksikliğinin sonuçlarına katlanmak mecburiyetinde kalacaktır!

73

Esasen, "hakikat", şuur boyutunda yaşanan bir şeydir! Her boyut kendi varoluş sistemi ve kuralına göre yaşanır! Gerçekten hakikata ermiş yakîn sahiplerine de bu gizli kalan bir durum değildir.

Bu sebeple de, eğer bir kişi de bu tür eksiklikler görülürse, genellikle onun henüz tam anlamıyla hakikata ermemiş olduğu, olaya kulaktan dolma kuru bilgiyle yaklaşmakta olduğu düşünülür!

Zirâ, hakikatta, şeriâta ters düşen bir durum görülmez!

* * *

12

SAİD-ŞAKÎ

"Ve daha dedi ki:

-Ya Gavs-ı A'zâm. Kim saadet-i ezeli ile saadete kavuşmuş ise, ne mutlu ona. Bundan sonra mahrum olmaz ebeden!

Kim ki şekâvet-i ezeli ile şakî olmuşsa, yazıklar olmuş ona; ve o ebediyyen makbul olmaz!."

Gerek "**said**" oluş ve gerekse "**şakî**" oluş ezeli bir hükmü ilâhî sonucudur! Said, daha sonra çalışmalarıyla, yaptıklarıyla şakî olmaz; şakî de, yapabileceği tüm çalışmalarına rağmen, sonradan said olmaz. Hüküm, ezelde kesin olarak verilmiştir; bunu sonradan değiştirebilecek hiç bir güç de mevcut değildir.

Bu konuda **Allah**'ın hükmünün kesin olup, kişinin sonradan yapacağı çalışmalar ile asla değişmeyeceğini, "**İNSAN ve SİRLARI**", **Hazreti MUHAMMED**'in açıkladığı "**ALLAH**" ve "**AKIL ve İMAN**" isimli kitaplarımızın "**KADER**" bahislerinde pek çok hadîs-i şerîf ile açıklığa kavuşturduk elimizden geldiğince. Arzu edenler "**KADER**" konusunun gerçeğini bu kitaplardan inceleyebilirler.

"Allah mahlûkatı bir karanlık içinde yarattı. Üzerlerine nûrundan saçtı. O nurdan isabet alan saadete erdi... O nurdan isabet almayan da şekâvette kaldı"

meâlindeki bir hadîs-i **Rasûlullah**, bize bu konuda ışık tutan çok önemli bir açıklamadır.

Peki, bu ve benzeri hadîs-i şerîflerde anlatılan olay nedir ve niçin böyledir?.

Kâinatta mevcut olup, algılayabildiğimiz veya algılayamadığımız her şey, hep **Allah**'ın bir veya birkaç isminin mânâsının ortaya çıkmasıyla varolmuş şeylerdir.

75

Allah, kendisinde mevcut olan bu özellikleri seyr için kâinatı "**yok**"tan, kendi isimleriyle, o isimlerin anlamlarıyla varetmiştir.

İşte bu sebeple, ister "**said**"lik denilen hâl olsun, ister "**şakî**"lik denilen hâl olsun, her ikisi de belirli Allah isimlerinin zuhûru sebebiyledir.

"**SAİD**"lik denilen hâl, beynin bir tür **antiçekim dalgası** üreterek bunu "**nur**" diye bilinen isimle "**halogramik dalga bedene**" yüklemesi, yani kişinin "**RUH**"unun bu nura sahip kılınması hâlidir.

"**ŞÂKİ**"lik denilen hâl de, beynin antiçekim dalgasını üretmeyerek kişinin "**RUH**"unun yani "**halogramik dalga bedeninin**" bu enerjiden mahrum kalmasıdır.

Beynin bu enerjiyi üretmesi veya üretmemesi, **ana rahmindeki 120. günde** almış olduğu kozmik tesire (veya meleğin yazmasına) bağlıdır!

Ve bu tesiri alıp almaması dahi, o birimin ezelindeki **hüküm ve**

takdir-i ilâhîye bağlıdır!

Şayet, onun "**said**" olması hükmedilmiş ise tüm yaşamı ona göre programlanır. Ve o da programına göre olan işlerle meşgul olur.

Hemen bu anda şu hadîs-i **Rasûlullah'**ı hatırlayalım:

"Herkes ne iş için yaratılmış ise, ona o işler kolaylaştırılır."

Evet, "ALLAH Adıyla İşaret Edilen", âşikâr etmek istediği, seyr etmeyi dilediği her mânâyâ uygun bir sûret yaratmış ve onları belirli fonksiyonları yerine getirmek üzere programlamıştır. Artık herkes, kendi takdirinin gereklerini yerine getirecektir.

76

Ne said, şakî olur; ne de şakî, bundan sonra said olur!

Bu hususta anlaşılması gereken çok önemli bir nokta şudur...

Allah'ın indinde, 5 milyar insan şakî olmuş, 300 milyon insan said olmuş, bunların hiç bir önemi yoktur!

İnsan bedeninde üç-beş hücre veya bundan çok daha küçük boyutlardaki üç-beş bakterinin yeri ne ise; **Allah** indinde beş-on milyar dünyanın da yeri belki odur!

Eğer bu gerçeği iyi idrâk edebilirsek, farkedebiliriz ki, hüküm ve takdirin değişmesini düşünmek abesle iştigaldir! Yapılacak iş, elden geldiğince gelecekte içinde olacağımız sistemi anlamak ve o şartlara göre kendimizi hazırlamaktır!

Şunu iyi anlayalım;

Vücudun aldığı gıdaların posasının üzerinden geçtiği alt tarafımızdaki hücreler nasıl ki,

"Biz niye dil üzerindeki hücreler olmadık, o her an nice

lezzetleri tadıyor! Halbuki bizim üzerimizden o gıdaların posası geçiyor, ki insanoğlu pis necis diye o posadan tiksiniyor! Öyle ise bizim suçumuz neydi ki burada yer aldık?." diyemiyorsa... Her bir birim de yer aldığı planda görevini isteyerek veya istemiyerek ifa edecektir!

Öyle ise akıllı olan değirmenlere karşı savaşmaz, akıntıyı arkasına alarak en gerçekçi bir biçimde, en güzel çalışmalarla, yarın pişmanlık duymayacağı hedefe ulaşmaya çalışır.

* * *

13

FAKR'IN ASLI

"Ve daha dedi ki:

-Fakrı ve yoksulluğu insanı taşıyıcı kıldım! Kim ona yoldaş olursa, menziline ulaşır; sahralarda vâdilerde dolaşmadan!."

"**Fakr** hâlini ve yoksulluğu insanı taşıyıcı kıldım". diyor.

Nereye taşıyor?.

Hakikatına!

Bir insanın hakikatına eren yolda eğer yoldaşı "**fakr**" olursa, elbette ki o hedefine ulaşır.

Ne zaman ki insan, kendi varlığını; varlığının Hak'ka ait olduğunu; "**insan**"ın tüm varlığının sadece ve sadece bir isimden ibaret olduğunu; o ismin müsemâmının **Allah**'ın isim ve sıfatlarıyla kâim olduğunu idrâk ederse, yakîn ile bilir ki **Allah**'tan gayrı vücûd sahibi mevcut değildir! Bu durumda, sahralarda vadilerde dolaşmadan, yâni sonu gelmez boş hayâllerde, vehim ürünü fikirlerle vakit kaybetmeden hedefine ulaşmış olur!

Şâyet bir kişi, içinde yaşanan madde âlemini ve içindekileri görerek, gerçekten var sanırsa, kendisini var sanırsa, **sonra bir gün herhangi bir şekilde yok olduktan sonra Allah'ın Bakî kalacağını vehmederse**, bu tamamen boş bir hayâl ve aldanıştır!

Çünkü zaten "madde âlemi" beş duyunun var gösterdiği bir âlemdir. Özüne doğru boyutsal bir yolculuğa çıkılırsa, bu algılanan âlemlerin "**yok**" olduğu, "**yok**"tan varolmuş bir hayâl olduğu gerçeği apaçık ortaya çıkar!

İşte böyle olunca, insanın da, bu âlemin içinde yer alan bir ferd olarak gerçekte yok olduğu kolaylıkla görülür.

79

Ama gerek insanın ve gerekse âlemlerin yokluğuna karşın, ortada hangi isim ve resimle olursa olsun bir varlık vardır. Her an yeni bir şan alan, buna karşılık her türlü kayıtlı kayıtlanmaktan münezzeh bir varlık...İşte O, Hak'tır!

"Yok"u yok etmek muhaldir!

Yoktan varolmuş şeyler de zaten **yok** hükmündedir; ve onları da **yok etmeye** çalışmak abesle iştigaldir.

Öyle ise biz, "**yok**" olduğunu idrâk ettiğimiz varlıkları "**yok etmeye**" uğraşmakla vakit harcıyorsak, yazık ediyoruz kendimize!

Gördüklerimizi yok etmeye uğraşmak yerine, gördüğümüzün hakikatını idrâk etmek en kestirme yoldur!

Hadîs:

"Rabbim bana eşyanın hakikatını göster!

İşte, şâyet **Allah** bir kuluna kendine vâsıl olmayı kolaylaştırmış ise, demek; o kişinin kendisinin gerçekte varolmadığını idrâk

edecek istidat ve kâbiliyette yaratılmış olması demektir.

Allah'ın, kendi isimlerinin mânâlarını seyretmeyi dilemesiyle, kendisinin ve tüm mevcûdat diye bildiğinin meydana geldiğini anladığı zaman, kişi otomatik olarak "**FAKR**" hâline düşer. Bu fakr hâli ise tasavvufta **fenâfillah** diye bilinen hâldir.

Yokluğa yani "**fakr**"e erende eğer "**bakî**" olanın yaşamı baş gösterir ise; gören göz, işiten kulak olarak açığa çıkarsa, yâni kısacası "**ALLAH Adıyla İşaret Edilen**", **Bâkî** olduğunu ortaya koyarsa, o zaman da bu hâle "**Bakâbillah**" denilir. Evliyaullah'ın yüksek mertebelilerinde zahir olan bir mertebedir bu.

Seyreden, seyredilen ve seyir hep **Allah'**tır!

* * *

-"Yâ Gavs-ı A'zâm. Muhabbet, seven ile sevilen arasında perdedir!

Seven, sevilende yok olduğu zaman, yani seven sevilenle var olduğunda, vüsûl hâsıl olur."

Allah'a karşı olan muhabbet, aşk, sevgi denen hâllerin tamamı Cenâb-ı Hakk'ın **nurdan perdelerinden** bir perdedir!

Fiiller âlemine ait her şey, görüldüğü sürece nârdan perdeleri; esmâ âlemine ait her mânâ da nurdan perdeleri meydana getirir!

"Muhabbet, bir birimden, diğer bir şeye olur."

Bu sebeple de, **Allah'**a olan muhabbet dahi özünde "**ikilik**" anlamı taşıdığı için "**şirki hafî**" yani gizli şirk ihtiva eder. Ki bu da elbette perdelilik yani gerçeği görememe hâlini ortaya koyar.

Bu yüzden, sevgi, sevenle sevilen arasında hicap (perde) dir denmiştir.

Ne zaman bu perde kalkar?.

Sevgi ne kadar artarsa, seven o derece sevilenle ilgilenmeye başlar. nihâyet sevgi o dereceye ulaşır ki, sevdiğinden başka bir şey düşünemez olur. Âdeta deli divâne olur!

İşte bu yakıcı duyguların etkisiyle, sevdiğini âzamî ölçülerde tanımaya ve bundan sonra da ona ulaşmaya çalışır. Ancak sevilen **Allah** olunca ve o iyi bir şekilde tanınınca, idrâk eder ki, varlığının her zerresinde ve tüm "**BEN**"liğinde mevcut olan **Allah**'tır!

81

İşte bu tespit ile birlikte artık demeye başlar;

"Ben yokum ancak O var! Ben bir gölgeden, bir hayâlden, vehim ile var sanılan bir zandan ibaretim; gerçekte var olan sadece Allah'tır!"

Böylece o kişi ortadan kalkınca, "**ikilik**" mevhumu ve mefhumu da ortadan kalkmış olur. dolayısıyla perde de!

Bundan sonra yaşanır ki, "**gören gözdür, işiten kulak; tutan eldir, yürüyen ayak!**" **Bakî olan Allah'tır!**

* * *

"- Yâ Gavs-ı A'zâm. İnsan, ölümden sonra ne olacağını bilseydi, dünya hayatını sürdürmeyi temennî etmez; her an, beni öldür, diye yalvarırdı!"

Yukarıdaki beyânda geçen, "**ölümden sonra**" ifadesindeki "**ölüm**" kelimesiyle, bildiğimiz fizik ölüme işaret edilmiyor.

Burada bahsedilen "**ölüm**", bir hadîs-i şerifte anlatılan ve

"**ölmeden önce ölü**n" şeklinde günümüze kadar gelmiş olan ölüm şeklidir.

Bir **fizik ölüm** vardır, maddî mânâda. Maddî bedeninin kullanım dışı kalmasıyla birlikte, bilincin (şuur)un ruh bedenle yaşamına devam etmesi hâlidir.

Bir de **mânevî ölüm** vardır.

"**Ölmeden önce ö!**." hadîs-i şerîfi bu ölüm türünden bahsettiği gibi, şu hadîs-i şerîf dahi gene bu ölümden bahseder:

"İnsanlar uykudadır, ölünce uyanırlar!."

Eğer insan, "**ölmeden**" yani fizik bedenini yitirmeden evvel, benliğinin gerçekte yok oluşunu idrâk sûretiyle "**ölür**" ise, bundan sonraki yaşamı izah etmek mümkün değildir!

Bu sebeptendir ki, insan, mânevî anlamda yani şuur boyutunda ölmek, daha doğrusu ölümü tadmak sûretiyle, uykudan uyanırsa, yakîne erer! Çokluk kabulünün getirdiği türlü sıkıntı ve azâblar onun için son bulur. Beşeriyet isminin ardındaki hakiki "**VECH**"i seyre başlar.

"NE YANA DÖNERSEN ALLAH'IN VECHİNİ GÖRÜRSÜN"

âyeti onun için açıklığa kavuşmuş olur!

İşte bu şekilde olacakları bilse insan, elbette her an "**beni öldür**" diye yalvarır durur.

Demek oluyorki, burada bahsedilen "**ölüm**" fizik mânâda, **intihar anlamında bir ölüm değil**; şuur, bilinç boyutunda, **var sanılan vehmî benliğin ortadan kalkması sûretiyle "uyanıklığı"** temin edecek olan mânevî "**ölümü tadış**"tır!

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

“HAYRET” HÂLİ

"Yâ Gavs-ı A'zâm, kıyâmet gününde, indimde mahlûkâtın en sevgilisi sağır, dilsiz, kör, hayrette olan ve ağlayandır! Kabirde de bu böyledir!."

84

Tamamiyle mecâzî işaretlerden oluşan bir beyân...

"Kıyâmet gününde". Her şeyin içyüzünün, gerçeğinin ortaya çıktığı anda!

"yevm" hem **"gün"** anlamında kullanılır, hem de **"an"** anlamında kullanılır. Burada istikbâle dönük belirli bir kıyâmet günü anlaşılabilir gibi, herşeyin içyüzünün ortaya çıkıp âşikâr olduğu, hakikatının anlaşıldığı **"an"** diye anlamak da mümkündür. Hatta denilebilir ki, burada esas vurgulanmak istenilen mânâ bu ikincisidir.

Kıyâmetten murad olarak **"içyüzlerin, gerçeklerin ortaya çıktığı an"** kavramını anlarsak, gerisini de şu şekilde yorumlamamız son derece kolay olacaktır:

"Halkolmuşların en sevgilisi." Zâtımda, ehadiyyetimde yaşarken kendi sonsuz mânâlarımı seyretmeyi murad ettiğim

için esmâ mertebesine tenezzülüm dolayısıyla var kıldığım birimlerin en sevgilisi yani beni izhar istidadına sahip olanı.

"Sağır";

varlıkların birimselliğinden, izâfi benliklerinden, vehminden doğan benliklerinden yükselen sesleri duymayan.

"Dilsiz";

vehmî, izâfi gerçekte varolmayan benliğinden sözetmeyen. kesret halinde konuşmayan. yokun kavgasını yapmayan!

"Hayrette olan";

85 O güne kadar var sandığı varlıkların gerçekte bir varlıkları olmadığını görmek sûretiyle hayrette kalan.

Burada hemen **Hazreti Muhammed Mustafa** Aleyhisselâm'ın şu duasını hatırlayalım:

"Allah'ım, hayretimi arttır!."

Tasavvufta **hayret** makamı vardır. Bu makama gelen kişi, günbegün perdelerinin kalkmasıyla hayretten hayrete düşer. Çünkü, o güne kadar çeşitli şartlanmaların tesiri altında, yanlış bilgiler sonucu, olmayan şeyleri var sanarak yaşarken; işin hakikatına yönelme sonucu, eşyanın hakikatını görmeye başlayınca büyük hayretlere düşer. Hayretin sebebi her şeyin hakikatı olan **Allah**'ın esmâsını seyirin neticesidir.

"Ağlayandır"...

Öyle gerçekleri müşâhede eder ki bu seyir sırasında elinde olmadan ağlama hâli zuhur eder kişiden.

İşin olabildiğince hakikatını, **Abdülkâdir Geylânî Hazretlerinin** bu "**Risâle-i Gavsîye**" isimli eserine dayanarak açıklama

yapmamıza rağmen, gene de bir yerde durmak mecburiyetinde olduğumuz öyle gerçekler vardır ki, bunları yazamıyoruz.

İşte bu gerçekleri gören-bilen velî ağlar! Elde olmaksızın ağlar. o gerçekler ağlatır insanı.

"Eğer, siz benim bildiklerimi bilseydiniz, az güler çok ağlardınız!"

Bu hadîs-i Rasûlullâh, işte yukarıda anlatamadığımız gerçeğe işaret etmektedir. Ki ehli bunu elbette bilir.

"Kabirde de bu böyledir"...

Ölümü tadmış bulunan birimin bedeninin içine defnedildiği toprak çukura kâbir dendiği gibi; ölmeden evvel ölmüş kişinin bedenine dahi "**kabir**" denilir. Hattâ ehli arasında, hakikati yaşayan kişilere, "**kabrini sırtında taşıyan**" denmesi dahi meşhurdur.

Yâni bu ifadesiyle, hakikatın yaşanmasının, dünyada, bir bedenle yaşanırken gerçekleşmekte olduğuna işaret çekilmektedir. İnsan, bu dünya hayatı içindeyken, hüküm ve takdiri ilâhî sonucu belirli çalışmalar yaparak, ölmeden evvel ölecek, bu şekilde "**uyanacak**", hakikati ve Hakkı görecek ve ondan sonra da bedeninin ömrü kadar, kabrini sırtında taşıyarak hakikatın gereğini yaşayacak.

"Sağır, dilsiz, kör, hayrette olan" tanımlamasını tasavvuf istilahıyla şöyle de anlatmak mümkündür;

"Allah'ı bilenin dili tutulur" hükmünce, gözündeki perdesi kalkarak, Zât-ı ilâhîyi müşahede eden sağır olur, izâfî varlıklardan yükselen sözleri ve hükümleri işitmez olur; hakikati açıklayamayacağı için, dili konuşmaz olur, bilir ki

hakkında konuşacağı varlık **O**'dur! Her an **O**'nun yeni yeni şânlarını seyretmekten hayrette olur. Ki dünyada da âhirette de böyledir.

* * *

"-Ya Gavs-ı A'zâm, beni gören sualden müstağni olur her hâlinde; görmeyen ise faydalanamaz sualden, o da işin kâliyle perdelenmiştir!"

Ayn-el yakîn hâline geçip, direkt olarak Hak'kı müşâhede eden her şeyin hakikatını ve dolayısıyla sırrını çözer. Böyle olunca da sualleri biter. Çünkü bütün suallerin gerçek **TEK** cevabına ermiştir

87

Ne, neden, niçin, nasıl, hangi hikmete dayalı olup bitmektedir, bunların hepsinin de cevabını alır. Çünkü o, ana müsebbibi açık seçik görmekte, neyin ne sebeble oluştuğu sistemine vâkıf olmaktadır. Buna karşılık;

Hak'kı görmekten perdeli olan ise, dalgalı bir denizde, kalasa tutunup da dalgaların arasında bir oraya bir buraya savrulan kimse gibi, cevabı olmayan sayısız sorular arasında bocalar durur.

"Kâl", yani lâflamakla vakit geçiren kişinin, sistemli ve derin düşünceyle çözülebilecek gerçeklere ermesi imkânsızdır.

* * *

15

SIRRÎ NEŞ'E

"-Yâ Gavs-ı A'zâm. Bütün ruhlar raksederler kalıplarında kıyâmete kadar; «elestü birabbiküm» sözünün mânâsından dolayı, sonra da derler ki, «Rabbimizi gördük»!."

88

Bütün ruhların kalıplarında raksetmesinin anlamı, onların, her an kendilerine ulaşan yeni yeni tecellîlerin hükmü altında şekliyle kulluklarını yerine getirmelerinin oluşturduğu sırî neş'edir! Onların içinde buldukları bu hâl aynı zamanda onların fitrî zikirleridir, ki bu duruma şu âyeti kerîme işaret eder:

"HİÇ BİR ŞEY HÂRİÇ OLMAMAK ÜZERE, HER ŞEY O'NU ZİKREDER! FAKAT SİZ, ONLARIN ZİKİRLERİNİ ANLAYAMAZSINIZ"

İşte bu sebeptir ki, bütün varlıklar, varoluş aslî görevleri itibarıyla her an kendilerinden dileneni yapmaktadırlar ve bununla da zikir hâllerini muhafaza etmektedirler; ve bu hâl onların raksedişleri olmaktadır.

Bu işin hakikatına vâkıf olmayan kişilerin, varoluş hikmetlerinden bîhaber olmaları sebebiyle, onların bu kulluk

hâllerini değerlendiremeyişleri, onların bazı davranışlarına "**kötülük**" ya da "**mâsiyet**" gibi izâfî yani göresel değerlendirme ile bakmalarından meydana gelmektedir.

"Elestü birabbiküm" hitâbında ise gerçekten çok büyük bir SIR saklıdır. **"Ben sizin rabbiniz değil miyim"** diye tercüme edilip, anlaşılan bu ifade gerçekte zâhir olan varlıkların bâtınındaki çok âzîm olan bir sırrı dile getirmektedir.

Bu büyük sır "**birabbiküm**" kelimesinin içinde gizlidir!! Buradaki "**B**", **özünü teşkil eden, "rabbini" değil miyim**, anlamını taşımaktadır!

Dolayısıyla kişinin **ÖZ'**ünden rabbini müşâhede ve tesbit imkânına sahip olduğu müjdelenmektedir.

"Nefsine ârif olan rabbine ârif olur!."

Hadîs-i şerîfi dahi işte gerçekte bu âyeti kerîmenin işaret ettiği azîm sırrı açıklamaktadır.

Ruhların, rubûbiyet tecellilerine mahâl olup, rubûbiyet hükümlerinin anlamlarını ortaya koymakla görevli olduklarını anlatmaktadır.

"HAREKET EDEN HİÇ BİR MAHLÛK YOKTUR Kİ, İDARE VE TASARRUFU O'NDA OLMASIN! KESİNLİKLE RABBİM SIRATI MÛSTAKÎMDEDİR" (11-56)

Rabbini rubûbiyet tecellilerinin hükmü altındaki bütün yaratılmışlar, O'nun özlerinden gelen hüküm ve iradesiyle fiiller ortaya koymaktadırlar ki, bu hâl de onların mecâzî ifadeyle rakedişleri, bir diğer ifade tarzıyla zikirleri, kulluklarını yerine getirişleridir. Bu mânâyı sadece insan ve hayvan boyutuyla değil, tüm evrensel varlıklar olarak anlamak mecburiyetindeyiz...

16

RÜ'YET, İLİMDİR!

Ve daha dedi ki;

90

-Yâ Gavs-ı A'zâm; kim ki ilimden sonra (bir de ayrıca) rü'yet isterse o mahcûbtur (perdelidir). Güvenilmeyecek zanna aldanıp, kendini beğenmişlerden, mağrurlardan olur!."

Rü'yeti ilmin gayrı başka bir şey zannediyorsa; hakikat ilmini elde ettikten sonra ayrıca bir de **rü'yet** diye bir şey var zannediyorsa, o kişi hicâp altındadır, yani perdelilerdendir!

"İlim, ilim bilmektir,

İlim, kendin bilmektir.

Sen, kendin bilmezsin;

Bu nice emektir?."

Beyitleriyle rahmetli **Yunus Emre**'nin işaret ettiği gibi, gerçek mânâda ilim, kendini, özünün ne olduğunu bilmektir.

Dünyadaki şeylerin neden ne halde olduğunu veya neye dönüşeceğini bilmek, kişiye geçici yararlar sağlar. Kişinin gerçek menfaati ise "**ÖZ**"ünü bilmekte yatar. Bu sebepledir ki,

asırlardır, sayısız insan kendini **Allah**'ın yoluna vermiş, vuslata ermek için hadsiz hesapsız şeylerden vaz geçmiştir.

Hangi yoldan olursa olsun, bütün tasavvuf ehlinin hedefi, dünyada yaşarken, hakikatı örten perdelerinden kurtulup, vuslata ermek, hakikatın gereğini hakkıyla dünyada bulunduğu süre içindeyken yaşamaktır.

İşte bu sebeptir ki, bütün tarikatın gerçek gayesini anlamış kişilerin tek hedefi "**rü'yeti ilâhî**" dir!

"**RÜ'YET**" nedir?."

91

"**Rü'yet**"in ne olduğu hakkında daha önce biraz anlattık. Şimdi rü'yetin ne olduğunu daha etraflı bir biçimde açıklamaya çalışalım.

"**RÜ'YET**", "**İLİM**" dir!

Orijini itibarıyla **kâinat, ilimden ibarettir!**

Gerçekte, görülen hiç bir şey, görüldüğü üzere mevcut olmayıp; evrensel ilim sûretleri ve bu ilim sûretlerini deşifre eden ilmî algılayıcılar mevcuttur!

İlmî algılayıcılar dahi ilim kapasitelerini genişlettikleri ölçüde, "**Muhî**" e yaklaşırlar... Ve sonuçta **Bâkî** olan **TEK İLİM** kalır!

Açıklayalım dedik, ama galiba henüz pek bir açıklama olmadı! Öyle ise biraz daha detaylara girelim...

Hazreti **Rasûl** Aleyhisselâm meşhur hadîs'inde şöyle diyor:

"**İlim Çin'de bile olsa, alınız!**"

Burada bahsedilen "**İlim**", **Hakikat ilmi'dir**. Çünkü, insanın bütün geleceği bu ilmi elde etmesine bağlıdır!

İlim, esas itibariyle ikiye ayrılır. Geçici yarar sağlayan ilim, ebedî yarar sağlayan ilim.

Mevcut, çokluk âlemine dair bütün ilimler, geçici yarar sağlayan ilimler sınıfındadır. Çünkü bir süre için, o varlığın yapısı dolayısı ile veya varoluş gayesi istikametinde faydalı olacak olan ilimdir.

Hakikat ilmine dair olan ilim ise asıl gerçek ilimdir. Herhangi bir konuya bağlanmadan sadece "**ilim**" kelimesiyle **Hazreti Rasûlullah**'ın bahsetmiş olduğu "**ilim**" hep "**Hakikat ilmi**"dir ki, bu tüm mevcûdatın özünde saklı olan SİRRI bildiren ilimdir.

Hakikat ilmi, gözle görülecek **sûrî** yani şekli, maddesi olan bir nesne **değildir**. Dolayısıyla ister madde gözüyle, ister rüya şeklinde görülmesi sözkonusu olan bir şey değildir **HAKİKAT ilmi!**

92

Hakikat ilmi, gözle görülecek, yani rü'yet edilecek bir şey olmaz ise; O yüce ilmin ZÂTİ nasıl görülebilir ki?.

İşte bu sebeptir ki, kim baş gözüyle veya rüya şeklinde **Allah**'ın görülebileceğinden söz ederse, bu kişi ilmin özünden mahrum olması sebebiyle konunun hakikatından mahrumdur.

Zira "**ALLAH İsmiyle İşaret Edilen**", "**Hazreti MUHAMMED'İN açıkladığı ALLAH**" isimli kitabımızda açıkladığımız üzere, bir maddî yapı değildir! Dolayısıyla maddeye dayanan beş duyu ile anlaşılması da mümkün değildir!

Bu sebeptir ki, **Allah** isimli, sonsuz-sınırsız yüce varlığın gözle görülmesi mümkün değildir.

Bu arada bazı bilgi sahiplerinin aklına takılabilecek şu soru olabilir.

Gerek Hazreti **Rasûlullah** ve gerekse Evliyaûllah'ın önde

gelenlerinden bazı zevâtın rüyalarında, **Allah'**ı bir insan sûretinde gördüklerine, dair nakiller mevcuttur. Bunlar elbette ki yalan değildir. Ancak rüyanın ne olduğunu iyi bilmek gerekir.

Rüyalar, çeşitli mânâların, o mânâlara uygun sûretlere bürünerek bize görünmesi hâlidir.

Esas itibariyle, her şey yani her görüntü, **Allahû Teâlâ'**nın çeşitli isimlerinin mânâlarının bir sûrete bürünmüş hâlidir. Hattâ daha gerçeğiyle, biz o mânâları, beynimizdeki özel algılama sistemi ile, görüntüler, sûretler şeklinde algılarız.

Evet, konunun en can alıcı noktası burasıdır.

93

Gerçekte, evrende mevcut her şey, bizim bir altımızdaki boyutta dalga yani ışınsal yapı hâindedir.

Nasıl televizyon dalgaları dediğimiz şey gerçekte bir tür, belirli frekanstaki dalgalardır ama bünyesinde ses ve görüntü barındırmaktadır. Televizyon kendisinin özel yapısı dolayısıyla, bu dalgaların içinde bulunan mânâları ekranda bir görüntü şeklinde tarafımızdan algılanmaktadır.

Aynı şekilde, evrende, mevcut, her biri de belirli anlam taşıyan dalgaların bir kısmı gözbebeğimizin algılama sınırları içinde kaldığı için beynimize transfer edilmekte ve böylece de bunlar beyinde deşifre edilerek sanki görüntüsel varlıklarmış gibi tarafımızdan algılanmaktadır.

Yani, bize, beyin özelliğimiz dolayısı ile varmış gibi gelen görüntüler aslında ilmi şifrelerdir.

İş böyle olunca, anlaşılmaktadır ki, gerçekte her şey bir ilimdir ve bütün ilimlerin özü, aslı, orijini, hakikatı da "**ALLAH İLMİ**"DİR!

“**ALLAH Adıyla İşaret Edilen**” ise, “**Âlim**” isminin işaret ettiği üzere, ilim sahibidir. Hayattan sonra, gelen ikinci **zâtî sıfatı** itibariyle **İLİM** sahibidir. Ve nihâyet **ZÂTÎ İLİMDİR!**

Varlığı, madde ve şekilden münezze olanın ise elbette ki rü`yeti muhaldir. Ama **RÜ'YET** de haktır!

Evet, işte bu söz konusu olan “**RÜ'YET**” de “**İLİM**”dir ki **Abdülkâdir Geylânî** hazretleri bize burada bu gerçeği idrâk ettirmeye çalışıyor.

“**Kim ki rü'yeti ilmin gayrı zannederse**” yâni, kişi gerçekten madde veya şekil olarak görülecek bir Rabbi olduğunu zannetmekte ise, o kişi farkında olmadan hayâlinde var olan bir tanrı mevhumuna tapmaktadır. **Allah** bu tür zanlardan münezehtir!

94

Cüzler âleminde, birimler âleminde sözediyorsak, bunun muhâtabı **aklı cüzdür**. **Vehmin hükmü altında olan akıl** demektir bu aynı zamanda!

Aklı kül ise **melekût âleminde mevcut olan akıldır**. Bu aklın has sûreti ise **Cebrail** ismiyle melek vasfıyla bilinen varlıktır.

Aklı kül, sûretli olarak, özünden, rabbinden gelen ilim ile Cebrail Aleyhisselâm Nebilere, Rasûllere ve evliyayı kümmeline ilim transferi yapar!

Çokluk (kesret) âlemindeki en geniş kapsamlı ilim, “Aklı Küllün ilmi”dir.

Vâhidiyet mertebesinde “**Tek**”lik âleminde geçerli ilim ise, **Aklı Evvel'in** ilmidir. İlim sıfatından kaynaklanan bu ilim, esmânın mânâlarını ihtiva eder. Bir diğer ifade şekliyle, “**TEK**”in sahip olduğu özelliklere olan ilmidir, de denilebilir.

“**Akl-ı Evvel**” ismiyle “**Hakikat-ı Muhammedî**” denilen varlığın

ilmine işaret edilir. Bu yüce varlığın "**canı**" ise "**RUH-U A'ZÂM**" ismiyle tanınır ki, âlemde mevcut olan bütün ruhlar, bu tek ruhtan meydana gelmiştir cüzlere ayrılma sözkonusu olmadan.

Bu sebeple de hiç bir zaman, bu işin hakikatını bilenler tarafından "**ruh-u cüzi**" diye bir tanımlama kullanılmamıştır. Zira "**ruh-u cüzi**" diye bir şeyden bahsolamaz. **Ruh-u A'zâm tecezzî kabul etmez!**

Hayat sıfatı yönünden **Ruh-u A'zâm**,

İlim sıfatı yönünden **Aklı Evvel** ve **İrade** sıfatı yönünden "**MÜRİD**" olan **Hakikatı Muhammedî**'nin âlemi de **ceberût** tur!

95

Bir diğer tanımlama ile, **Hakikatı Muhammedî**'nin **bâtını Lâhût, zâhîri** ise **ceberût**tur ki, her halûkârda bu mertebede çokluktan bahis açılması mümkün değildir. **Sırf ilim** mertebesidir bu mertebe!

Kısacası, "**Hakikat**"; hakkel yakîn yaşanacak bir mevzudur. Birimin zâhir gözüyle ötede bir yerde göreceği bir şey değildir!

* * *

17

FAKÎR'DE DİLEYEN, O'DUR!

"Ve dedi ki bana:

96

-Yâ Gavs-ı A'zâm. Benim indimde fakîr, hiçbir şeyi olmayan değildir! Belki fakîrler onlardır ki, emirleri her şeyde geçer! Bir şeye "ol" derler ise, o şey olur!."

Halkın genelde anladığı mânâda fakîr malı, mülkü, parası pulu, evi barkı, eşyası olmayan kişidir.

Oysa yukarıdaki açıklamada, "**fakîr**" kelimesiyle kastedilen gerçek mânânın bu olmadığı vurgulanmaktadır.

"**FAKR**" hâliyle hallenmiş kişi anlamında "**fakîr**" kelimesinin kullanılması gerekliliğine işaret eden bu açıklama aynı zamanda "**FAKR**" hâlini yaşamakta olanın çok önemli bir vasfına işaret çekmektedir:

"Emirleri her şeyde geçer. Bir şey ol derlerse, o şey olur"

Bu husus, gerçekten son derece önemli ve bir o kadar da iyi anlaşılması gerekli bir husustur.

"BİZ BİR ŞEYİN OLMASINI İSTERSEK; -OL- DERİZ VE O ŞEY

OLUR"

Dileme ve "ol" hükmünü verme burada "fakîr"e izâfe edilmektedir.

Diğer bir ifade şekliyle, "fakîr"ın dilemesi ve "ol" hükmünü vermesi, Hak tarafından kendi nefesine bağlanmaktadır.

Gerçek şudur ki;

Dileyen ve "ol" hükmü ile istediği şeyi olduran **TEK'**dir!

Öz'den bakan için. dileyen ve hükmü yerine gelen **Allah'**tır!

Kesretten vehim hükmü altında bakan için ise, dileyen ve "ol" hükmü veren gene **Allah'**tır; ancak bu durum izâfeten ve ikrâmen kuldân izhar olmaktadır.

97

"Bir kul yararlı çalışmalar ile bana yakîn elde eder. Artık ben o kulunun görür gözü, işitir kulağı, söyleyen dili, tutan eli yürüyen ayağı olurum."

şeklindeki hadîs-i kudsi çok meşhurdur. Burada anlatılmak istenen mânânın bir açıklaması gibidir **Gavs-ı A'zâm Abdülkâdir Geylânî'**nin bu beyânı.

Bir kul yararlı çalışmalar ile kendi varlığının varolmayışını idrâk ederek, **Allah** yanında vehmî benliğinin "**yok**"luğunu yaşadığı zaman, artık ondan ikram yollu Hakkanî sıfatlar zâhir olmaya başlar.

Hakkanî sıfatla görür, hakkanî sıfatla işitir ve hakkanî sıfatla söyler. "**Ol**" der ve o şey de olur! Elbette, hakkın emri nasıl olur da yerine gelmez?.

Demek ki, "**fakîr**"den zâhir olan Hak'tır ve elbette ki onun emri de yerine gelen bir emirdir.

* * *

"Ve dedi ki bana;

-Yâ Gavs-ı A'zâm. Cennettekilere, zuhûrumdan sonra ne ülfet vardır, ne de (daha büyük bir) nimet; ateştekilere zuhûrumdan sonra ve vahşet vardır ne de hurkat (bilmezlik)."

Allah'ın çok uzun zaman içinde istidatları nisbetinde cennet ehline kendini bildirmesi sözkonusudur. Cennet nimeti dahi bununla tamam olur. Esasen bu öyle bir nimettir ki, bundan daha büyüğü hayâl bile edilemez.

Cennet ismiyle târif edilen ortamda yaşayan kişi, o ortamın şartlarına ve yapısal özelliklerine göre, hayâl edebildiği her şeye kavuşacaktır. Öyle ki, isteyip de gerçekleşmeyen hiç bir arzusu olmayacaktır.

98

İşte, bu kadar nimet içinde olmasına rağmen, Hakk'ın kendisine zuhûru öylesine bir biçimde içinde bulunduğu yaşamı değerlendirmesine yol açacaktır ki, bunu şu anda, bu dünyada izah edebilmek mümkün değildir.

Nitekim bir hadîs-i şerîfte bu nimet hakkında şöyle denilmektedir:

"Allah cennette mü'min kulları için öyle bir nimet hazırlamıştır ki, hiç bir kulak işitmemiş, hiç bir dil söylememiş ve hiç kimse onu hayâl etmemiştir."

"Bu cennette en son verilecek olan o nimettir ki, nasıl bir şey olduğunu hakkıyla bilebilmek mümkün olamaz.

Diğer taraftan cehennem ismiyle işaret edilen insana azap verici ortamda, çeşitli sıkıntılar içinde bulunan insana da öyle bir şekilde bu gerçek açık olacaktır ki, bundan daha azap verici

hiç bir şey olamaz. Bu gerçeğin açık olması cehennemdekiler için en büyük azap kaynağı olacaktır.

Cehennemdekilere Hakk'ın zâhir olması niçin en büyük azabı verecektir?. Son derece basit. Cehennemdekilerin özünden gelen bir biçimde **Hakikatlarının HAK** olduğu hissedilecektir. Bu hissedişten sonra Hak olarak varolmanın getireceği özellikleri de idrâk edeceklerdir.

Bu hissedişten ve özlerinde buluştan sonra bu halin gereğini yaşama imkânını yitireceklerdir. İşte bu yitiriş onlar için en büyük azap kaynağı olacaktır.

Bu zuhurdan sonra cehennemdekiler için bilgisizlik hâli ortadan kalkacak, umutlar tümüyle sönecek ve içinde buldukları ortama boyun eğmekten başkaca yapacakları bir şey kalmayacaktır.

* * *

"Yâ Gavs-ı A'zâm. Her kerîmden Kerîmim, her rahîmden rahîmim."

Zâhirde görülen çeşitli varlıklardan ortaya çıkan bütün kerem ve merhamet hâllerini gerçek oluşturucuyum anlamı vardır bu ifadede.

Çeşitli birimlerden kerem eseri olarak ikramlar görülebilir; ve gene çeşitli birimlerden rahmet yollu merhamet eserleri görülebilir.

İşte o rahmet ve keremin gerçek kaynağı olarak hakiki Kerîm ve Rahîm olan Ben'im; demektedir Cenâb-ı Hak!

Ayrıca, her hangi bir zuhur mahallindeki kerem ve rahmet ne ölçüdedir; o zuhur mahalli gibi sonsuz sayıda zuhur

mahallinde sürekli olarak kerem ve rahmet izhâr eden yüce Zât nerededir?.

İşte bu yüzdendir ki, her zâhir olan kerem ve rahmetin ardında gerçek Kerîm ve Rahîm olan **Allah** mevcuttur.

* * *

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

18

UYUMA, Kİ GÖRESİN!

"-Yâ Gavs-ı A'zâm. İndimde avam gibi uyuma, beni görürsün!

102

Sordum, dedim ki:

-Yâ Rabbi, indinde nasıl uyuyayım?.

-Cismin lezzetinden sıyrılarak; nefsin şehevâtından arınarak; ruhun anlık kaymasından kurtularak; ve zâtınla fenâ bularak uyu!

"Öncelikle şunu anlayalım;

Burada bahsedilen bir yatağa girip veya bir halının üstüne kıvrılıp da orada uyumak değildir!

"**Uyku**" hâliyle bahsedilen husus, burada, "**insanlar uykudadır**" hadîs-i şerîfinde bahsedilen mânâdaki bir uykudur! Yani, bedenî mânâda "**uyku**" değil; "**şuurî**" mânâda "**uyku**"dan sözedilmektedir bu beyanda!

Neydi bu "**uyku**" hâli?.

Eğer bir kişi kendini sadece bu et - kemik beden olarak var sanıyor, âlemi de beş duyuyula algıladıklarından ibaret olarak

kabulleniyor ise; kendisinin, beden ve ruhun ötesinde "**şuur**"dan ibaret bir bilinç varlık olduğundan haberdar bile değilse, o kişi hiç uyumadan daima ayakta dolaşsa dahi "**uyku**" hâlinindedir. Ve tüm algıladıkları da rüya hükmündedir. "**Ölmedikçe**" de uyanamaz!

"İndimde avam gibi uyuma! ki hakikatı göresin!"

Uykuda olan, kendi hayâlindeki dünyasının görüntüleriyle yani rüyalarla ömrünü tüketir gider.

Uykudan uyanmak için ilk yapılması gereken şey, düşünce dünyanı beş duyu kaydından kurtarmaktır.

103

Gördüğün kadar düşünmek yerine; düşünebildiğin kadarını görebilmektir amaç!

Hayvanat gördükleri kadar yaşar, ötesini düşünemez. İnsan ise gözünün gördüklerinin ardına düşünerek erebilir.

Öyle ise, Ben neyim, nasıl varım. varolan her şeyin ardındaki güç nedir? gibi sorularla düşünmeye başlamalı ve daha da derinliğine gidilerek, bütün ve varlığın aslı ve orijini tanınmaya başlamadır.

"Avam gibi uyuma." Çünkü sana uyanık olmak yakışır. Ne kadar uyanık olursan ol, bir bedene bağlı olarak bu dünyada yaşamak zorunda olduğun sürece, son derece hafif de olsa, sende bir uyku hâli olacaktır. Ama bu hâl, avamın uykusu değildir işte!

"Peki nasıl uyuyayım..?"

"Cismin lezzetinden sıyrılarak..."

Kendini bir beden kabul etmekten dolayı, cismânî, maddî lezzetler peşinde koşarak, bu tür lezzetlerin esiri olarak yarın

dünyada bırakıp gideceğin şeylere âdeta taparak değil! Parapul, seks, giyim kuşam, ev-eşya, vasıta peşinde koşarak, daima daha iyisini elde etmek için ömrünü harcıyarak değil.

"Nefsin şehvâtından arınarak..."

"Nefs", "**ben**"liktir! Benliğin arzularından arınarak.

Nedir "**Ben**"liğin arzuları..?

Makam, mertebe, şan, şöhrat, isim, ünvan, sayılmak, sevilme, hürmet görmek, değer verilmek, methedilmek!

İşte bunların hepsi "**ben**"liğin arzularıdır. Yani nefsin!

Genelde tasavvufla derinliğine ilgisi olmayanlar tarafından **nefs** ile **tabiat** birbirine karıştırılır. Oysa **nefs ayırdır, tabiat ayırdır**.

104

Cismin lezzetinden diye başlayan bölümde tabiî özelliklerden yani kişinin tabiâtından bahsolundu. Bu bölümde ise "**nefs**"in isteklerinden bahsoluyor.

Madde ile ilgili istek, arzu ve zevkler tabiât ile alâkalıdır; mânevî istek, arzu ve zevkler ise "**nefs**" ile alâkalıdır.

Bir kişi, ben şöyle yemeyi, şöyle yatmayı, şöyle seks yapmayı seviyorum dediği zaman bunlar hep tabiatının sonucu oluşan şeylerdir.

Kişinin tabiatına uygun olan şeyler, ona hoş, güzel gelir; tabiatına yani bedensel terkibine uygun olmayan şeyler de tatsız, lezzetsiz, zevksiz gelir. Bütün bunların direkt olarak "**nefs**" ile alâkası yoktur.

Buna karşılık, "**Nefs**" kelimesiyle anlatılan şey tam türkçe karşılığı ile kişideki "**Ben**" duygusudur!

İçki, sigara ve bu türden kişinin terkedemediği şeylerin hepsi de nefsin değil tabiatın bağlı olduğu şeylerdir.

Nefsin bağımlı olduğu şeyler ise en başta "**hükmetme - yönetme**" duygusudur. "**Hayır, ille de BENİM dediğim olacak**" gibi cümleler hep nefisten kaynaklanır ve nefsin kuvvet derecesine işaret eder.

Nefsin şehevâtından yani arzularından sıyrılabilmek için iki yol vardır:

1-Nefsin isteklerine olabildiğince karşı çıkarak, uzun vâdede nefsin bu isteklerini köreltmek.

105

2-Nefsin hakikatını idrâk etmek sûretiyle, **izâfi ve vehmî** (var kabul edilen) **nefsin** isteklerini kâle almaz hâle gelmek!

Kişi normal şartlar ve çevrenin şartlandırması sonucu, kendisini bu beden ve bedene bağımlı ruh ve dahi bu bedenle kâim varlık kabul ettiği için, tabiidir ki, birimsel tatmin için yaşar.İşte bu yaşayış da en başta nefsin ve tabiatın istekleri doğrultusunda olur.

Hakikata ermek isteyen birim, eğer, en başta kendisini bu yanlış bilgilenmeden kurtaramazsa, kendini bir birim olarak kabule devam ederse, yolu hayli çetrefil demektir.

Bu sebeple en kestirme yol, önce "**nefs**"in **hakikatını** anlayıp idrâk etmek; sonra da artık gerçekte varolmayan fakat kişinin programı gereği var kabul edilen **izâfi** (göresel) **nefsi** kontrol altına almak gerekir.

"Ruhun anlık kaymasından sıyrılarak"

Vehminin var sandığı mevhum varlıkları görme hâline düşmekten, birimler müşâhedesinden sıyrılarak.

Birinci basamakta, **tabiatın** isteklerinden kurtulmak.

İkinci basamakta, **nefsin** isteklerinden kurtulmak.

Üçüncü basamakta **Ruhun**, ki; burada şuur anlamında kullanılmakta, yanlış tesbitlere kaymasından kurtulmaktan sözediliyor.

Beyinin istidat ve kâbiliyetine göre ortaya çıkan şuur, bilinç, beyin tarafından tüm özellikleriyle aynı anda ruha yüklenir ve bu şuur sonsuza dek yaşamına, çeşitli devreler geçirerek devam eder.

Bu sebeptir ki; burada şuur, ruha izâfe edilmiştir.

Şuurun kayması, ruhun kayması tâbirleri ile anlatılmaya çalışılan hâle **Mevlâna Celâleddin** de “gözün şaşılığı” deyimiyle işaret eder ki, bütün bunlardan idrâk ettirilmek istenilen mânâ hep aynıdır. Kesret müşâhedesinden kurtulmak. Çokluk kabulünü terk.

Eli, ayağı, başı, kulağı, gözü, ayrı ayrı müstakil canlılar olarak görme halinden kurtulup; tümünün içinde aynı tek kan, tek can, tek irade hükmünü icra etmektedir diyebilmek.

Bir birimde, insan var, hayvan var, cin var, melek var bunların her biri de kendi başlarına diledikleri gibi yaşıyorlar; kâinat başıboş bırakılmış hadsiz hesapsız canlıyla dolu gibi bir görüş, tamamıyla o kişinin varlıkların hakikatına, aslına orijinine nüfuz edememekten doğan çokluk görüşüdür.

Ruhun yani şuurun kaymamış hâlinde iken ise;

Çeşitli uzantı ve özellikleriyle tek bir beden var olduğunu ve bu beden tümüyle tek bir şuur ve iradenin hükmü altında olduğunu anlayabiliyorsak. Aynı şekilde tüm dünyanın, güneş sisteminin, galaksinin, milyarlarca galaksiden oluştuğunu

düşündüğümüz evrenin ve tüm boyutlarıyla ve bu boyutlara ait varlıklarıyla kainatın gerçekte tek bir beden ve yapı olduğunu; bu yapıda **TEK bir ŞUUR, TEK bir İRADE, TEK bir KUDRET**'in hüküm sürmekte olduğunu müşâhede ederiz.

"...Ve zâtınla fenâ bularak uyu!"

Bu üç basamaktaki arınmayı gerçekleştirdikten sonra da, **"zâtınla fenâ bularak"** yaşamına devam et!

Bu beyânın en can alıcı noktası bu cümlecik.

"Zâtınla fenâ bulmak" ne demek?.

107

"Zâtım" dediğin **"öz"**ünün gerçekte var olmadığını; **"öz"**ünün Hak'ka ait olduğunu, O'nun varlığıyla mevcut ve kâim olduğunu; Hakikatının sadece ve sadece **"O"** olduğunu idrâk et. Ki böylece izâfî ve vehmî benliğinin asla varlık kokusu olmadığını anlamış olasın.

Böylece de **"yok"**tan varolmuş **"ben"**liğin, zâtın tekrar **"yok"** olsun! Ve neticede Bâkî olan **VECHULLAH** hükmü âşikâr olsun.

"HER ŞEY YOK OLUÇUDUR; BÂKİ OLAN RABBİNİN VECHİDİR."

Ki ehli için her an bu böyledir... Ve bu seyr ebeden devam eder.

* * *

ARŞ NEDİR? FAKRIN KEMÂLİ

" Ve dedi ki.

108

-Yâ Gavs-ı A'zâm.

-Lebbeyk yâ Rabb'el arş'il azîm..? Rabb-el Kerîm ve Rahîm.

-Ya Gavs A'zâm. Ashabından kim sohbetimi isterse, ona FAKRİ; sonra FAKRIN FAKRİNİ; ve sonra da FAKRIN FAKRİNİN FAKRİNİ tavsiye ederim...

"Böylece, FAKR hâlinde onlarda BEN'den başkası kalmaz!."

Evvelâ, "Rabb'el arş'il âzîm" tanımlaması üzerinde duralım;

Arş üzerinde hükmünü yürüten Rabb!

"Arş" dediği zaman genelde göklerin **ötesinde**, gökleri ve dünyaları kapsamına alan bir kat düşünülür. Sanki **öteelerde** bir yerde bir yüce kat var, o bu dünyaları kuşatmış, Rab da onun üstüne oturmuş aşağıdakileri oradan gözlüyor ve yönetiyor!!!

"Kürsî" ismiyle işaret edilen yapı "**galaksi**"dir!

"Arş" ise melekût ile ceberût âlemi arasındaki muhayyel sınırdır!

"Ef'âl âlemi" diye bilinen fiiller âlemi yani kesret âlemi, tümüyle "melekût" diye bahsedilen âlemdir. Bunun bir üst ya da alt boyutu olarak tanımlayacağımız, esmâ âlemi yani **Allah**'ın isimleri boyutu ise sırf mânâdan ibarettir ki bunda kesret yani çokluk kavramı mevcut değildir.

"Rab arş'ın üzerindedir" ya da "Rahman arş'ın üstündedir" gibi tanımlamalar ile hep, melekût âleminin içine giren her şeyin ilâhî isimlerin tasarrufu ile mevcudiyet ve devamlarına işaret olunur!

109

Yalnız burada bir önemli husus daha vardır ki, onun da çok iyi anlaşılması gerekir.

Arş, mekânsal değil boyutsaldır!

Yani belirli bir mekânda ve mesafede değil; her birimin, **birimiyetinden özüne** doğru gidişte yer alan bir boyuttur **"ARŞ"!**.. Yani **boyutsal derinliktedir Arş, mekânsal değil!**

"Rahman ve Rabb'in "arş" üzerinde yer alması" demek, o varlığın zâtî vasıflarla ve esmâ-i ilâhî'nin mânâlarıyla kâim ve mevcut olması, tasarrufunun her an ilmi ilâhî doğrultusunda Rabb'in elinde olması demektir!

Gelelim şimdi **"FAKR"** konusuna...

Daha önce **"fakr"** konusundan bir hayli söz etmiştik. Şimdi de bu hususu biraz daha açmaya çalışalım...

"Fakr"ın üç mertebesi vardır:

Fenâ-i ef'âl'i meydana getiren veya fenâ-i ef'âl sonucunda oluşan **"FAKR"**.

Fenâ-i esmâ ve sıfat neticesinde oluşan "**FAKR'IN FAKRI**".

Fenâ-i zât neticesinde oluşan fenâ fillah hâli olan "**FAKRIN FAKRININ FAKRI**".

Birincisi, ef'âl yani fiiller âleminde meydana gelen bütün fiillerin hakiki failinin **Allah** olduğu idrâk edilir. Bu sebeple de, bahsedilen müşâhede içinde olan kişiden "**suçlama-itham**" **kalkar**. Çünkü artık **hakiki fâili** görmektedir. Fâili hakiki ise "**lâ yüs'âl**"dir! Yâni, yaptığından sual sorulması mümkün olmayandır.

Fâili hakiki'ye işaret eden âyetler şunlardır:

"ATTIĞIN ZAMAN SEN ATMADIN, ATAN ALLAH`TI!."

110

"SİZİ DE FİİLLERİNİZİ DE ALLAH HALKETTİ!."

Bu idrâk, üzerinde biraz daha derin düşünülür ise önemli bir şuur sıçraması daha getirir ki o da şudur:

Mâdem ki fiilleri meydana getiren **Allah**'tır, öyle ise o fiillerin ortaya çıktığı mahal de **Allah**'a aittir! Dolayısıyla **O**, yaptıran değil yapandır!

Fiili meydana getiren fâili hakiki, yani o fiili ortaya koyan **O**'dur! Dolayısıyla ne fiil görüyorsak, onun meydana getiricisi hep **O**'dur.

Yalnız burada şunu iyi bilmek gerekir;

Resim, ressamın eseridir; ressamın kafasındaki düşünce veya duygunun şekle girmiş hâlidir ama, resim ressamdır diyerek, ressamı o resimle kayıtlamak, sınırlamak asla mümkün değildir.

Bunun gibi, herhangi bir fiili meydana getiren **Allah**'ı o fiil veya anlamı ile, yahut da suretiyle kayıt altına almak çok büyük

düşüncesizlik ve anlayışsızlık olur.

Bütün bunları öğrenip yaşamaya çalışırken;

<"ALLAH" ÂLEMLERDEN GANİDİR> âyetinin işaret ettiği "**tenzihiyet**" yani kayıtsızlık ve sınırsızlık, prensibini de asla gözardı etmemek mecburiyeti vardır.

Varlık O'dur ve yapan O'dur idrâkına erildiğinde, **FAKRIN FAKRI** yaşamaya başlanır. Birim "**yok**" olup varlık **O**'na ait olunca; hâliyle bunun neticesi olarak kendi varlığının da "**yok**" olduğunu farkedir. Kendisi "**yok**"tur ama gene de var olan bir şey vardır. İşte o zaman farkedilir ki var olan **TEK** varlık **Hak**'tır.

111

Böylece, bu mertebede "**vahdeti vücûd**" yâni varolan her şeyin gerçekte yok olup, sadece ve sadece "**Hak**'kin mevcut olduğu müşâhede edilir. Burada hemen şunu farketmek de son derece elzemdir:

"**Panteist**" görüşe göre, "**her şey**" vardır ve bunların tümüne "**TANRI**" denilir.

"**Vahdeti Vücûd**"a göre ise, ayrı ayrı sayısız şeyler mevcut değildir; bu gözün görme yetersizliğinin getirdiği bilinç yanılgısıdır; gerçekte **TEK** bir vücud vardır ki; sûrî yani maddi bir vücut değil, mânevîdir bu vücud!

VECH denilen bu vücûd ancak bilinç gözüyle veya kalp gözüyle görünen bir vücûd'tur.

Kısacası, **mevcûdât yoktur, TEK vücûd vardır!**

Bunun da ötesine geçilince.

Bu müşâhedededen de ileriye geçilirse eğer, bu defa, **Ehadiyet'i ilâhî**'de, mutlak "**BEN**"lik kavramı dahi **yok olur** ve "**Hiç**"lik

oluşur!

"**HİÇ**"lık yani "â'mâ"dan ne bir mertebe olarak sözedilebilir ne de hâl olarak."**Allah â'mâ 'dadır**" hükmü bu nokta ile alâkalıdır!

Allah için, daha doğrusu "**ALLAH isminin işaret ettiği mânâ**" için, zaman bildiren geçmiş, hâl, gelecek kavramları kullanılamaz! Allah, bu kavramlardan münezzehtir! Bu sebeple, Arapça'da, "**Allah â'mâ 'da idi**" denilmişse dahi, bu muhâtaba olayı anlayışına göre izah etmek için kullanılmış bir ifadedir. Biz dahi kitaplarımızda bu ifadeyi böylece naklettik.

Ancak doğrusu ve gerçeği odur ki; **Allah, zaman kavramı ile kayıtlanmaktan münezzehtir olduğu için**, ".....idi" veya ".....cek" kavramlarından beri olarak, **süreklilik** mânâsı içinde anlaşılmalıdır!

112

Bu yüzden de hadîs-i şerîfte geçen mânâyı ehlullah, "**Allah â'mâ 'dadır**" olarak müşahede eder. Ezelen ve ebeden! Ve hattâ **ezel-ebed kavramından münezzehtir!**

İşte bu durumda **FAKRİN FAKRİNİN FAKRİ** meydana gelmiş olur!

* * *

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

İRFAN MERTEBELERİ HÜRRİYET

"Ve daha dedi ki;

114

-Yâ Gavs-ı A'zâm, ne mutlu sana mahlûkatıma Rauf olabilersen; ve ne mutlu sana onların hatalarını bağışlarsan!."

"Rauf" ismi birime izâfeten çok büyük ve geniş bağışlayıcılık olarak anlaşılır.

"Rauf" isminin gerçek tecellîsi ise "Mardıyye" isimli nefis mertebesinde yaşanır.

Vâhidiyet mertebesinin yaşamı olan mardıyye bilincinde, varlıktaki tüm sûretler, o bilincin organları gibidir ve tümünde tasarruf eden O bilinçtir!

Bu sebeptendir ki, O'nun yanında tümü de bağışlanmaya değerdir!

Kendi tecellilerini seyreden, görür ki, görmektedir ki, onlardaki tüm fiillerin hakiki mutasarrıfı kendisidir, elbette ki bağışlayıcı olur. Esasen, bu mertebede, yanlış-doğru yok, hikmetlerin zuhûru vardır

* * *

" Ve daha buyurdu ki;

-Ey Gavs-ı A'zâm. Zâhidleri nefis yolunda; ârifleri kalb yolunda; vâkıfları ruh yolunda kıldım. Nefs'i de HÜR olanlara mahâl kıldım.."

"Hürlerin kalbleri sırlar kabirleridir." demişlerdir.

"Zâhidleri nefis yolunda." mücadele ile meşgul kıldım;

Zâhidler, nefis terbiyesi için çeşitli şeylerden ellerini ayaklarını çekerler. Nefsin terbiye olması gayesiyle evden barktan çeker elini ve bir lokma bir hırkaya kalana kadar her şeyden çeker elini eteğini. Ama gene de nefsinin isteklerinin sonu gelmez kolay kolay. Bu yolda ömrünü tüketenlerin sayısı hadsiz hesapsızdır.

"Arifleri de kalp yolunda" mücadele ile meşgul kıldım;

Ârif, irfan sahibidir. Hikmetler ve hikmetlerin müsebbibi ile meşgul olur. Eserden müessire yani eserden eseri meydana getirene ulaşmak gayesiyle mücadele verir durur.

Ârif, kalp mertebesinde melekût âlemi'nin varlıkları, tecellileri ile meşguldür. Ârif'e göre, Hak'tan ve O'nun tecellilerinden başka bir şey yoktur.

"O şöyle diledi, O böyle yaptı, O bu hikmetle bunu meydana getirdi; O'nun tecellileri şöyledir, böyledir." gibisinden her an O'nunla meşguldür.

"Ârif" in iyi bir mertebesi vardır; ama, yine de, elde edemedikleri elde ettiklerinin yanında hesaba gelmez!

Her yerde ve şeyde Hak'kı görmesine rağmen; bir Hak vardır,

bir de kendisi. Nazarında çok Tek'e dönüşmüştür ama; bir O Tek vardır, bir de kendisi! Çokluktan çıkmış, çiftliğe girmiştir!

Hâlâ nazarında bir "O" vardır, bir de "O"nu tesbit eden kendisi!.. Yani, diğer bir deyişle "şirki hafi" veya açık deyişle "gizli şirk" devam etmektedir.

Bu hâl "mülhime" nefis mertebesinin hâlidir.

Burada bahsedilen "Ârif"tir; "Ârif-i billah" değildir.

3. nefis mertebesinde olana "ârif"; irfanına, "mârifet" denilir.

6. nefis mertebesinde olana "Ârif-i billah" irfanına da "Mârifeti billah" denilir ki aralarındaki fark hadsiz hesapsızdır.

Birincisinde henüz "velâyet" tahakkuk etmemiştir; çünkü "velâyet" 4. basamak olan "mutmainne"de başlar.

İkincisindeki "velâyet" ise, kümmelîne ait aktâbiyettir ki, "dörtler", "yediler" gibi zevâtı kirâmın nefis hâlidir.

Zâhidlere göre ârifler hayli yüksek mertebe sahipleri olmalarına rağmen, dereceleri kendilerinden bir yukarıdakiler olan "vâkıfın" yanında hayli düşüktür.

"Vâkıflar da ruh yolunda meşguldür..." Hakikat mertebesi ehilleridirler...

Vâkıflar, "ruh" boyutunda kendilerini tanımışlardır. Burada bahse konu olan "ruh", vehim yollu kabul edilen birimsel ruh değil, "Ruh-u A'zâm"dır. Bu sebeple de, bu mertebedekiler, vahdet mertebesinde, çokluk kavramının içine giren her şeyden berî olarak yaşarlar!

Vahdet müşâhedesi içinde, esmâ-i ilâhî'yeyi seyir hâlinde dirler.

Burası, hakikat mertebesine tekâbül eder.Kendi isimlerinin mânâlarının türlü şânlarını seyir hâindedir.

Kim mi?.

Elbette ki O! Birimin ne haddine!

Bütün bunların yaşamını devam ettiren, Bâkî olan Hak'tır!

Ancak ne var ki, tüm kemâlâta rağmen, bu seyir dahi esmâ âlemine dönük olduğu için; "zât" mertebesine nisbetle, zâtî ilim indinde kesrete dönük bir mertebe durumundadır.

Bu tecellinin yaşandığı, bu şânın bulunduğu mahâl, hakikate vâkıf olmuş anlamında olarak "vâkıfıyn" diye anılır. Vâkıf olmuşlar...

"Mukarrebûn" diye de anılırlar. "Allah'a hakkel yakîn olmuşlar" anlamında olarak. Bu mertebe velâyetin en üst mertebelerindedir.

"Zâtî" tecellî bu zevâtı kirâmda "berkî tecellî" şeklindedir.

Bir de bunların ötesinde zamanın İnsan-ı Kâmil'ine ve Gavs'ına has olan "Tecellî Zâtî" vardır ki; bu zevâtta bu durum daimidir.

İşte onlar için anlatılan, "NEFS'i hür olanlara mahâl kıldım" ibaresidir. Mutlak mânâda "NEFS"="BEN" onların mahâllidir! Zât'ını tanıma mertebesi yâni...

Zâtıyla zâtını bilişin, âlemde zuhûr yollu izharı için meydana gelen bir şândır bu!

"HÜR" kelimesi gerçekte sadece bu zevât için kullanılır. Ve onların kalbleri, yani bilinçleri Allah'ın ilmiyle dolu bir hâlde hadsiz hesapsız sırlarla doludur.

Bu mertebedeki "Zâtî ilim" hakkında ne bugüne kadar bir açıklama yapılmıştır, ne de bundan sonra böyle bir açıklamanın yapılabilmesi mümkündür! Zâtî ilim'den sözedilmesi muhaldir!

"Allah'ın zâtı üzerine tefekkür etmeyiniz!"

şeklindeki Hazreti Rasûlullah Aleyhisselâm'ın beyânı işte bu gerçeğe işaret eder. Çünkü Zâtî sırrın tefekkür yoluyla çözümlenmesi muhaldir! Fikir okları o hedefe ulaşamaz, yarı yola bile ulaşmadan ters yüz olup atana geri döner.

Burada artık bırakın ef'âl müşâhedesini, esmâ mânâlarıyla bile kayıttan sözedilemez..

"Allah yerleri ve gökleri yaratmadan evvel nerede idi?."

sorusuna

"Allah yerleri ve gökleri yaratmadan evvel altında ve üstünde hava bulunmayan A'MÂ 'da idi."

diye cevap veren Rasûlullah, Zâtın hakikatı olan bu AHADiyet mertebesi'ne işaret etmiştir.

Esasen bu bahsettiğimiz hadîs-i şu diğer hadîs-i şerîf ile birlikte mütalâa edersek, ehlinin farkedeyeceği önemli bir nüans açığa çıkar:

"Allah vardır ve O'nunla beraber hiç bir şey yoktur!"

Bu konuda daha ileri gitmek burada gereksiz. Bunları yaşamayana satırlardan bunları anlatmak imkânsız gibidir.

Ehli ise zâten bunları hâliyle bilir ve bilvesile bizim de bunlardan haberdar kılındığımızı anlar. Bâkî Allah'tır.

"Yâ Gavs-ı A'zâm. Ashabına söyle, fakr hâlindekilerin

dualarını ganimet bilsinler. Şüphesiz ki onlar benim indimde, ben de onların indindeyim!."

Eğer, fakr hâlinde olduğunu düşündüğün birine rastlarsan, hiç durma, hemen onun duasını al, diyor burada. Niye?.

Daha önce yukarıda şöyle bir husustan sözedilmişti de ondan:

"Fakr'deki o kimsedir ki, bir şeye ol derse, o şey olur"

İşte bu yukarıdaki mânâ dolayısıyla, fakr hâlindekilerin duası bizler için kesinlikle bir ganimet, bir lutûf, bir ikram bir azim nimet gibidir.

119

Çünkü, fakr hâlindekinin duası, hakikatından gelişti dolayısıyla, "ol" emri gibidir!

İşte halkın evliyâdan diye bildiği kişilerden yardım istemesi, meded umması hep bu sır yüzündendir!

Talep edilen, gerçekte, kişiden değil Hak'tandır. Ancak bu hakikat idrâk edilmeden, direk kişiden olarak yapılırsa, bunda gizli şirk tehlikesi çok büyüktür.

Esasen, bütün sûretlerin ardında hep VECHULLAH olduğu için, bütün talepler hep Allah'adır. Ancak icâbet "fakr" hâlindekilerden veya "yanık, mahzun, mağdur, erimiş" gönüllerden veya kerem ve gınâ zuhur mahallerindedir.

İcâbet, bilinmelidir ki, kesin olarak Hak'kın takdirine kalmış bir şeydir. Anında icâbet eder veya erteleyerek icâbet eder veya etmez! Ama yine de yaptığından sual olmaz! Çünkü sual edebilecek ikinci bir varlık mevcut değildir.

"Yâ Gavs-ı A'zâm; ben bütün fakrdekilerin sığınacağı yeri, meskenî ve manzarıym ve bana dönerler."

"Fakr hâlindekilerin sığınacağı yer"

ifadesinden murad; fakre eren kişinin içinde bulunacağı hâl demektir.

Fakre eren kişi bu hâlinin tabiî sonucu olarak yok olmuş ve o boşluğu dilediği şekilde hakkanî sıfatlar doldurmuştur. Esasen, daha önce de orada hakkanî sıfatlar mevcuttu, ancak o birimde beşeriyet vehmi bulunduğu için, fiiller de birime atfedilmekteydi, vasıflar da!

Fakra yönelen kişinin, yokluğu idrâk eden kişinin nazar ettiği mahâl, mesken yani barınak Hak'tır. Çünkü, onları "yok"tan varedip tekrar yoklukta yok eden Hak'tır! Bu sebeple de Hak onların, meskeni, manzarı ve döndükleri hakikatlarıdır.

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

21

ZÂT'I TALEP

" Yâ Gavs-ı A'zâm, Cennete nazar etme ki, beni vasıtasız göresin; ve Cehenneme de nazar etme ki, beni vasıtasız göresin."

122

Gerek cennet ve gerekse cehennemin bâtını esmâ âlemi, zâhiri ise ef'âl âlemidir. Ve bir diğer yönü itibariyle de "melekût âlemi"dir!

Cennete nazar edenin hedefi cennet nimetleri ve dolayısıyla, fiiller perdesidir.

Cehenneme nazar eden de elbette ki idrâk ettiği ölçüde cehennem ve o ortamın getireceği azâblardan korkar! Ve bu korkuyla da bir takım yararlı çalışmalar yapmak mecburiyetini duyar; meşgalesi cehennem korkusu olur.

Bu duruma **Râbiatül adeviyye** merhumun şu sözü de bir derece açıklık getirir:

"Allah'ım, cehennem korkusuyla sana kulluk ediyorsam, cehennemine at beni. Ama yalnızca seni sevdiğim için, senin için kulluk ediyorsam, vuslatına erdir beni!."

Nitekim bu konuda **Yûnus Emre** merhumun da şu dörtlüyü söylediği kitaplarda meşhurdur:

"Cennet cennet dedikleri

Birkaç köşkle bir kaç huri

İsteyene ver sen anı

Bana seni gerek seni!."

Ehlullah daima **Allah** talebi üzerinde durmuş, cennet veya cehennem konusunun **hakikat talibleri** için en büyük perde olacağı üzerinde ittifak etmişlerdir.

123

Zirâ kişi ister cennet nimetleriyle meşgul olsun, ister cehennemde azâb verecek hususlar üzerinde durarak kafasını bunlarla meşgul etsin. Her hâlûkârda bu işin hakikatından perdelenmektedir.

Nitekim işte bu yüzden denmektedir ki:

"Yâ Gavs, cennet ehli Cennetle meşguldür; azâb ehli ateşle meşguldür! Sen ise "BEN"imle meşgul ol!."

Cennet ehli, daima cennetin sayısız nimetlerini düşünerek, onları ne şekilde elde edebileceğinin hesabı içindedir. Bu yüzden de kafası hep cennet ve cehennemle ilgili fiillerle meşguldür. O nimetlerin sahibi kendilerini ancak ikinci derecede ilgilendirir.

Oysa, bu durumları dolayısıyla, öyle büyük bir nimeti elden kaçırmaktadırlar ki bunun lisan ile târifi mümkün değildir.

Zîrâ, hakikata ermenin, **Allah'**ı "**öz**"ünde bulmanın getireceği öylesine sonsuz ve büyük bir nimet söz konusudur ki, yaşayamayana bunu dil ile anlatmak mümkün olmaz.

Diğer taraftan, cehennem ehli dahi, içinde buldukları ortamın şartlarından dolayı öylesine sıkıntılarla karşı karşıya içiçedirler ki ızdırabı çekmeye izah mümkün olmaz. Dolayısıyla, onların da artık o halde ve ortamda **Allah** ile meşgul olmaları, **Allah'**ı tanımaya fırsat bulmaları bahis konusu olmaz.

Ve böylece, her iki gurup da kendi içinde buldukları hallerle yoğrulur giderler.

Cennet nimetlerinin bile **Allah'**a perde olması yüzündendir ki.

* * *

"- Yâ Gavs. Cennet ehlinden bazı kullarım, nimetlerimden sığınırar bana; Cehennem ehlinin azâbdan bana sığınmaları gibi!."

124

Cehennem ehli, cehennem ortamının oluşturacağı azâblardan dolayı şiddetle **Allah'**a sığınma mecburiyeti hissederek! Ancak bu yakarışları hiç bir müsbet karşılık almaz, çünkü "**Allah'ın sistemi**"ne ters düşmüşlerdir. Artık buldukları noktada yapacakları hiç bir şey kalmamıştır, içinde buldukları hâle katlanmaktan başka.

Bunun gibi, bir kısım cennet ehli dahi aynı şekilde **Allah'**a sığınırar, cennet nimetleriyle **Zât-ı ilâhî'den perdeli kalma hâlinde!**

Cennet ehlinden kimler bunlar?..İrfan sahipleri!

Cennet ehli aslında birkaç sınıftır. Kezâ cennet de!

Ef'âl cenneti, esmâ cenneti, sıfat cenneti ve zât cenneti olmak üzere dört cennetin mevcûdiyetinden sözedilir.

Ancak bu dört cennet birbirinden ayrı dört mekân şeklinde

olmayıp, **boyutsal tasniftir!**

Herkese bir dünya düşecek şekilde galaktik boyutlarda bir cennet sözkonusudur. Nitekim bu duruma bir hadîs-i şerîfte şöyle işaret edilmektedir:

"Cennete en son girecek kişiye, bu dünyanın on misli büyüklüğünde bir dünya verilir ve orada dilediğini iste denilir!."

Kısacası cennet ortamına gidecek her kişiye, üzerinde yaşadığımız bu dünyanın çok sayıda büyüğü birer dünya düşecektir! Ve bu insanlar, o yıldızlarda ya da boyutlarda; dünyada kendini tanıyabildiği nisbette, kendisine zevk verecek şeyler arasında yaşamına devam edecektir.

125

Herkes, ortak olarak **ef'âl cenneti** hâlini yaşayacaktır.

Esmâ cenneti ise bedenî değil, düşünsel zevkler cennetidir. Ki, dünya hayatı sırasında bu şekilde yaşamaya başlamış kişilere has bir yaşam şeklidir.

Sıfat cenneti ise bunun da üstündeki bir boyut olarak, kendi **hakikatına ârif** olarak yaşamış, hakikat ehlinin duyacağı zevklerin cennetidir.

Nihâyet **Zât cenneti** ise, dünya hayatında iken **zât tecellîsine** nâil kılınmış kişilerin yaşayabileceği bir cennet hâlidir!

İlahî sıfatlarla dünyada iken **tahakkuk** edenlerin yaşadığı cennet hâli "**A'râf**" ehlinin yaşadığı cennet hâli; **sıfat mertebesinde irfan sahibi** olup da dünyada **tahakkuk edememiş** kişilerin, orada bu sıfatlarla tahakkuk ettikleri cennet de "**kesîb**" olarak tanıtılmaktadır. **Abdülkerim Ceyfî** hazretleri tarafından **İNSAN-I KÂMİL** isimli eserde.

Evet, işte bu dört sınıf cennet ehlerinden ilk iki sınıf cennet ehlinin **Allah'a** sığınmasından bahsediliyor.

Çünkü Zât'a dönük perdelerden henüz kurtulamamışlardır ve bu yüzden de bildiklerine ulaşamamanın üzüntüsü içindedirler.

Ayrıca bu bahsedilen sığınma olayı, yanlış anlamayalım dünyada yaşarken olmaktadır. Bu konuda bilgi sahibi olup da, henüz gereğini yaşayamamaktan ileri gelen bir hâldir.

Çünkü cennette zâten kişiye üzüntü verecek hiç bir şey yoktur! Dolayısıyla, cennet ortamına geçildikten sonra, kimse, kendisinden daha üst durumda olanların hayat tarzından haberdar değildir.

126

Zirâ, kendisinde olmayan bir şeye başkasının sahip olduğunu düşünürse, onun yoksunluğunun üzüntüsü içine girer ki, bu durum da onun cehennem hayatı yaşamasına yol açar. Oysa cennet ehline ne bir üzüntü vardır, ne de keder verecek bir hâl!

* * *

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

“MÜFERRİDÛN”

"Yâ Gavs-ı A'zâm. Resûl ve Nebîlerin hâricinde kullarım vardır ki, onların hâllerine muttalî olamaz ne dünya ehlinden biri, ne uhrâ ehlinden biri, ne cennet ehlinden biri, ne azâb ehlinden biri, ne Mâlik, ne Rıdvan, ve ne cennet için halkettiklerim ve ne de cehennem için halkettiklerim!."

128

Dünyada, **Allah**'ın bazı tecellîlerine mazhar olan öyle kullar vardır ki, onların hâllerine, kendilerinde izhâr olan ilâhî sıfatlara hiç kimsenin vukûfu mümkün olmaz.

Bir diğer deyiş ile bu zevât, "**Vârisi Rasûlullah**" olarak öyle bir sırta ve bu sırrın neticesi olarak öyle özelliklere sahip olmuşlardır ki, bunları dışarıdan bir kimsenin anlaması imkân dışıdır.

Bu hususa Hazreti **Rasûlullah** Aleyhisselâm şöyle işaret etmektedir:

"Benim öyle bir zamanım olur ki ne bir nebiyyi mürsel, ne de melekî mukarreb o hâlîme vâkîf olamaz!."

İşte yukarıda bahsedilen kişiler, Hazreti **Muhammed Mustafa**

Aleyhisselâm'ın yaşadığı bu hâlden miras almış **"FERDİYET"** sahibi kişilerdir ki, bunların durumuna da şöyle işaret edilmiştir ashaba hitâben:

"- Müferridûn sizi geçti!"

"Ferdiyet" sahibi denilen zevâtın sayısı devre göre on - oniki civarında olup, Gavs'ın tasarruf dairesi dışındadırlar.

Zât tecellisine mazhar kişilerdir. İdarî bölümde, sadece **"Divân"** toplantılarına katılan zevâttir. **"Divân"** ehli dışında kimse onları tanımaz. **"Divân ehli"**nin bir kısmı dahi onların hâllerine muttalî olamaz. Onlar Allahû Teâlâ'nın yeryüzündeki en değerli kullarıdır.

129

Bunlar, sadece Hazreti **Rasûlullah** Aleyhisselâm'a karşı sorumlu olan zevâttir.

Bilmeden, farkında olmadan, bunlardan birine rastlamak dahi insanın hayatı boyunca rastlayacağı en büyük nimettir. Onları üzen Allah'ı üzmüş, onların gönlünü hoş eden Allah'ı hoş etmiş olur.

Gavs-ı zaman'da olduğu gibi, bunlarda da zâtıyla tecellî eden Cenâb-ı Hakk, burada bir farkla, idarî tasarruf izhâr etmez. Ancak irfan, ayını irfandır!

Bu zevâtın durumuna ne geçmişteki herhangi bir nebî, ne de herhangi bir melek vâkıf olamaz. Çünkü öylesine örtülüdürler ki, bu örtüleri bile bilmek çok büyük bir iştir.

"ALLAH DİLEDİĞİNİ KENDİNE SEÇER" (42-13)

âyeti kerîmesinin izâh ettiği mânânın yeryüzünde âşikâr olmasına vesile olan zevât dahi bir çok zaman bunlardır.

İstidatlı bir kişiyi tesbit ettikleri zaman, o kişi hangi yolda

olursa olsun, alıp yetiştirirler. Çünkü önemli olan yol değil, hedeftir.

Gerçekte, bu "**müferridûn**" denilen zevât, sûret âlemi dolayısıyla, bu âleme izâfeten bu ismi alırlar. Oysa onlar, Hakk'ın zâtî sıfatları ile bu âlemdeki zuhûr mahallerinden başka bir şey değillerdir. Bundan daha ötesini söylemek de vardır, ama dar havsala kâselerini çatlatmamak için ötesine gitmeyelim.

Bu zevât, içinde yaşadığımız şu dünyada kimse tarafından tanınmadığı gibi, öbür âlemde de gene tanınmayacaktır kimse tarafından!

Ne cennet denilen ortamın halkının lideri olan **Rıdvan** isimli Melek tarafından bilinir; ne de elbette onun altındakiler tarafından! Hele hele, cehennem ehli tarafından bilinmeleri tamamiyle imkânsızdır. Elbette, Cehennem halkının lideri Mâlik isimli varlık tarafından dahi bilinmeleri muhâldir.

* * *

"-Yâ Gavs, kim benden gayrıyla meşgul olursa, sahibi ateş olur kıyâmette."

Hemen bir **hadîs-i şerîfi** hatırlayalım:

"Ölen her kişi pişmanlık duyar. Cennetlikler, keşke daha yapsaydık, diyerek; cehennemlikler de yapmadıklarından dolayı"

Konuyu bu açıdan incelersek, görürüz ki, herkes, ya yapmayıp terkettiklerinden dolayı pişmanlık duyacaktır veya terkettikleri yüzünden!

Ya da yeterli nisbette çalışmamasından dolayı!

Bütün bunlara ilâveten bir de Allah'ı bilmemenin, bulmamanın ve erememenin getireceği pişmanlık vardır ki bunun üzüntüsünün haddi hesabı olmaz.

Ölümötesi yaşama intikâl etmiş bir kişi için, "**vuslâta ermeden gitmenin**" getireceği eksiklik kadar büyük ve korkunç bir eksiklik düşünülemez. Bunun çok minyatürize edilmiş misâlini vermek gerekir ise, şöyle bir benzetmeden sözedebiliriz:

Bir hapisanedeki en zavallı ve eziyet gören mahkûmu düşünün, bir de yeryüzündeki tüm insanlara ve mahlûkata hükmeden insanı düşünün.

Biri, kendi hakikatından mahrum kişinin hâlidir, diğeri de **Allah'**a ermiş kişinin hâli. Hiç mukayese edilebilir mi..?

KURB, AYRILIKTIR!

"- Ya Gavs. Kurb ehli kurbiyetlerinden dolayı yakınırılar, buûd ehlinin uzaklıktan şikâyetleri gibi...

132

Esasen bunun îzâh edilmesi ve anlaşılması oldukça güç bir husustur. Zirâ burada bahis mevzûu olan kimseler "**yakîn**" ehlidir. Ayn-el yakîn sahipleri.

"**Yakîn**" ile elde ettikleri bir kurb (yakınlık) sözkonusu! Ancak şuraya dikkat edelim; "**Kurb**" yani **yakınlıktan** söz ediyoruz, iki ayrı varlığın birbirine yakınlığından.

Yani, Tekliğin müşâhede olmuş, fakat vehimdeki "**benlik**" kavramı kesin olarak kaybolmamış! Bir diğer ifade ile, **Hakk** **benlik** oluşmamış! Hakk **yakîn**'in oluşması için, kişinin kendini Hak'tan ayrı bir varlık olarak düşünme hâli ortadan kalkar. Yâni "**Zâtta fenâ**" olma hâli diye târif edilen bir hâl ile **ikilik** kalkar.

İşte bu kişiler, ilmen olayın bütün sistemini bilirler. Olayın bu olduğunu da açık seçik müşâhede etmişlerdir. İşte bu noktada onları büyük bir üzüntü kaplar. Çünkü bir türlü bilinçlerini kaplayan "**birimsel benlik**" hissiyâtından, kavramından

uzaklaşmamaktadırlar.

"Vehmî benlik", kişide **vehmin oluşturduğu birimsellik şuurudur**.

"RUH"un vehmî benliğe bürünmesi nasıl olur?.

Bu sorunun cevabını elden geldiğince açık bir şekilde îzâh edelim.

"RUH-U A'ZAM" kaynaklı ve kökenli **"ruh-u izâfi"** yani birimsel ruh, özünden gelen bir biçimde **"Rûh-u Âzâm"**ın hâiz olduğu özelliklere sahiptir. Ancak ne var ki, beyin tarafından çeşitli bilgiler kendisine yüklenmeye başlayınca, hâfıza yani bellek dalgalarıyla, bireysel şuur oluşmaya başlayınca, belirli bir kişiliğin kaydı altında girmek zorunda kalır.

133

RUH'un yapısı ve özellikleri hakkında bugüne kadar hiç bahsedilmemiş şeylerden ilk defa olarak **"İNSAN ve SİRLARI"** isimli kitabımızda bir hayli sözettik. Arzu edenler bu konuyu oradan detaylı bir şekilde takibedebilirler.

İşte, **"nefs"**in kendini, birim olarak kabul etmeye dönük bu bilgilerle bürümesi, vehimden, yani, var olmadığı halde var gösteren güçten, kaynaklanan birimsel kişiliği oluşturuyor.

Vehmin, gerçekte var olmadığı halde, çeşitli faktörlerin **"var"** olarak kabul ettirdiği kişilikten kurtulup da, **özündeki evrensel kişilikte**, yani **hakikatı Muhammediye** mertebesinde kendini tanıyabilmek, yeryüzünde enderin enderi bir olaydır.

Allah'ı, sistemi'ni, mârifet yollu bilmesine rağmen, kişi ne kadar çalışırsa çalışsın, Allah'ın hükmüyle bu yolda bir takdire uğramamış ise, **"ikilikten"** yani **"gizli şirkten"** tam olarak arınamaz.

Yakındır, ama **ikilik kalkmamıştır!**

Bu da gerçekten çok üzücü olur bu zevât için.

Allah'tan uzak düşmüş, yani O'nu tanıma yolundan çok öteye sapmış kişilerin, bu hâllerini farkettileri zamandaki uzaklıktan yakınışları gibi. Allah'a yakın olduğunun bilincine ermiş bu kişiler de yakın olmaktan yakınırlar!

Çünkü, **yakınlığın dahi uzaklık gibi bir "ayrılık" kavramı** olduğunu tesbit etmişlerdir.

"**Vahdeti**" yaşayanlarda ise "**kesret**" müşâhedesi olmaz! Kesret kavramı olmaz! Belki kesreti, vahdetin zuhûru olarak seyrederler.

134

Bu yüzden de, onlarda, **Allah**'da yok olacak bir varlığın mevcut olup da yok olması; **Allah**'a erecek bir varlıktan söz etme gibi görüşler asla mevcut olmaz!

Çünkü, onlarda

"ALLAH ŞEHÂDET EDER Kİ, TANRI YOKTUR ANCAK BENLİĞİ İLE SADECE KENDİSİ VARDIR" (3-18)

* * *

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

ALLAH'A YAKINLIK

"-Yâ Gavs-ı, kimse benden uzak olamaz, mâsiyetiyle; kimse de tâatıyla kurb sahibi olamaz."

136

Rabbül Âlemîn, burada Gavs-ı A'zâm'a öyle bir sırdan açıklama yapıyor ki, bunu anlamak pek kolay değildir.

Genelde, halkın bildiği; insanların, **Allah'a** yakınlık elde etmesi amellerine bağlıdır; iyilik yapanlar, istenilen çalışmaları yapanlar **Allah'a** yakın olurlar, zannedilir. Oysa, burada vurgulanan gerçek, hiç de öyle değildir.

Evet, **Allah**, yakınlığını ihsân ettiği kullarına yararlı çalışmaları; uzaklaştırdığı kullarına da zararlı çalışmaları kolaylaştırır ama...

Bu, zâhirden bâtına yönelindiğinde, dıştan içe bakıldığında, beşer anlayışıyla **Allah** değerlendirilmeye kalkıldığında, şekle ve görünüşe göre hüküm verildiğinde böyledir!

Gerçekte...

Özden dışa... Allah'ın ilmi ile beşeriyete... Allah'ın ilmiyle Allah indindeki âlemlerine nazar edilirse...

Görülen bütün fiiller, **Allah**'ın isimleriyle zâhir olan mânâ terkiplerinin oluşturduğu görüntülerdir. Ve hiç bir ayırım olmaksızın hepsi de **Allah**'ın ilmi ve kudretiyle zâhir olmaktadır! Ve hepsinde de Hak'kın varlığı aynı şekilde mevcuttur! Bu sebeptendir ki, **Allah** her birime, şey'e aynı şekilde yakındır!

Hatta yakınlık ve uzaklık kavramı bahis konusu olmaksızın **Allah**'ın varlığı ile kâim varlıklardır algılanan her şey!

Bu nedenledir ki, fiillerden çıkan ve Hak'kın takdirine göre, "tâat" ve "mâsiyet" adını alan fiiller, o birimin **Allah** ile yakınlığı veya uzaklığı konusunda geçerli olamaz.

137

Birimin kendisini yakın ve uzak görmesi, fiilinden ötürü değil, **Allah**'ın hüküm ve takdirinden dolayıdır.

Bu sırra dayalı öyle oluşlar mevcuttur ki, bunları burada anlatmaya kalksak, korkarız ki hafsalası alamayan pek çok kişi inkâra gider ve bu yüzden ebediyen **Allah**'tan perdeli kalmaya mahkûm olur! Onun içindir ki, bu denizde daha fazla açılmayalım.

* * *

"Yâ Gavs. Birisi benden kurb sahibi ise, o ancak mâsiyettedir. Zirâ, onlar acz ve nedâmet ehlidirler."

Burada da gene "ârif"lerin "irfân"larına işaret ediliyor!

Eğer, bir kimse, bulunduğu mertebenin sonucu olarak, Allah'a yakîn olduğunu düşünüyor ve öyle hissediyorsa, o kişi hâlâ "ikilik" perdesinden kurtulamadığı için; bütün fiiller, bu hissedişle meydana geldiği için "gizli şirk" hâlinedir ki; bu durumu da mâsiyet hükmünü alır.

Esas itibariyle tasavvufta “mâsiyet”, kişinin Allah'ın rızasına uymayan fiil veya düşünce üzere olması demektir. Kişinin kendisine, Allah'ın varlığından gayrı bir varlık ve vücûd atfetmesi ise mâsiyetlerin en başta gelenidir ki, bir diğer tanımlama ile buna "gizli şirk" denilmektedir.

Kendini görüp, velev ki Allah'a yakınlık düşünölsün, bunun tabiî sonucu pişmanlık ve acizyet duygusudur.

Şayet bu pişmanlık ve acizyet, birimi "yok"luğa erdirir ise, olmayan şeyin şirki de olamayacağına göre, işte bu durumda "gizli şirk" ortadan kalkar. Aksi takdirde, hangi düzeyde ve boyutta olursa olsun kişi kendini gördüğü sürece "gizli şirk" içinde yaşamına devam eder!

138

* * *

"- Yâ Gavs. Acz, nur menbâdır; ucûb, kendini beğenme de kederlere mahâldir, zulmet kaynağıdır."

Acz, yokluğa yakındır; ucûb, yani kendini beğenme de varlığa yakındır! Kişinin, kendini var kabul etmesinin sonucudur kendini beğenmesi! Kendini beğenmenin ise sonu gelmez, git gide artar. Bu artış ise benliği kuvvetlendirdiği gibi, kişiyi kendini bir birim olarak görme hâlinde de sâbitler! Bunun neticesi ise, gerçekten o kişi için hüsrandır!

Buna karşılık acz ise, kişiyi yokluğa ve gerçek varlığa götürür...

Kişi kendisinin çeşitli olaylar karşısında âciz kaldığını farkedince, ister istemez güç kudret sahibi arayış içine girer ki; kendisinde olmayanı oradan telâfi etsin.

İşte bu arayış, hem kendisini yokluğa götürür, hem de mutlak kudreti araştırmaya ve tanımaya sevkeder. Ve böylece acz kişinin Tek mutlak NUR'a kavuşmasına vesile olur!

Demek oluyor ki, acz duygusu, kişiyi mutlak kudrete kendini beğenme hâli de ebeden **Allah**'tan perdeli olarak yaşamaya yol açan iki hâldir.

* * *

"- Yâ Gavs. Çok sıcak bir günde biri sana gelip su istese ve senin de o suya ihtiyacın olmasa ve buna rağmen de vermesen, sen cimrilerin en cimrisi olursun! Hâl böyle olunca, nasıl rahmetime mâni olayım?."

Ben nefsimе şehâdetle tescil ederim ki, kesinlikle Erhamü'r Rahimîn'im!."

139

Cimri, kendi ihtiyacı olmadığı halde, elindekiyle başkasının bir muhtacın ihtiyacını karşılamıyandır. Kendine biriktirici, fakat dağıtmayıcıdır!

Hele karşısındakinin hayâtî bir biçimde o şeye ihtiyacı olduğunu gördüğü halde, depoladığı şeyden onun ihtiyacını karşılamazsa, o artık cimrilik sınırını da geçip, bencil mahlûkat özellikleriyle yaşama evresinde olan bir birim durumuna düşer.

Peki, **Allah**, "Erhamu'r Rahimîn" olduğuna göre, nasıl olur da KENDİSİNDEN TALEB EDENİN talebine icâbet etmez?.

Zaten, Kur'ân-ı Kerîm'de "**İSTEYİNİZ VEREYİM**" denilmektedir. Herkes varoluş gayesine göre sürekli talep etmekte ve de icâbet görmektedir. Çünkü, onlar, talep ettiklerini alıp, gereğini ortaya koymak için varolmuşlardır zaten!

Burada geçen talep, isteme ve verme gibi kelimelerin mânâlarını madde plânda, madde çıkarlar için değil, varoluş plânında varoluş gayesi ve gereklerinin yerine getirilmesi açısından ve mertebesinden anlamak gereklidir.

MÂ'SİYET VE TÂATLA PERDELENME

"- Yâ Gavs! Mâ'siyet ehli mâ'siyetiyle perdelidir; tâat ehli de tâatıyla perdelidir; ve ben onlardan kaçınıyorum.

140

Bunlardan başka bir grub da vardır; ki onların ne tâatla alâkaları vardır, ne de mâ'siyetle!"

"**Mâ'siyet**", genel anlamıyla kötü davranışlar olarak kullanılır. Burada da insanı **Allah**'tan uzak düşüren, bencil, bedene dönük çıkarlar peşinde koşturan davranışlar olarak ele alınmaktadır.

"**Tâat**" ise, **Allah**'ın hükümlerine uymak ve **Allah**'ın rızasını kazanmak amacıyla yapılan çalışmalardır.

Mâ'siyet, kişinin Allah'tan perdeli olmasına yol açar!

İnsan'ın "NEFS"ini bilmeyişi, kendini beden kabul edişi dolayısıyla yaptığı pek çok davranış ve ortaya koyduğu fiil vardır ki, bunların hepsi de "**mâ'siyet**" hükmünü alır.

Çünkü insanın bedeni, bedensel zevkleri için yaşaması, onun sadece bir beden olduğu yolundaki görüşlerinin perçinlenmesine yol açar ki, bu da sonuçta "**ÖZ**"ündeki

hakikatten ebediyen mahrum kalmasına sebep olur!

Mâsiyet ehli, fiilleriyle kendi kendilerini Allah'a karşı perdelerler. Çünkü, yaşamları ne doğrultuda sürüyorsa, ölümötesinde dahi o doğrultuda devam edecektir.

"Kişi ne hâl ile yaşarsa, o hâl ile ölür ve hâl ile bâ's olur!."

anlamındaki hadîs-i şerîf gereğince, burada, kimin meşgalesi, konusu neyse, ölümötesi yaşamda ve kıyâmet sonrasında da odur!

İşte bu yüzdendir ki, bir kimse mâ'siyetiyle, yani bedene ve bencilliğe dönük faaliyetlerle ömrünü tüketirse, ölümötesi hayatında da benzeri tür duygu ve düşüncelerle devam edegider. Böylece de **Allah**'tan perdeli bir yaşama kendini mahkûm etmiş olur.

141

Tâat konusuna gelince...

"**Tâat**", yani **Allah** rızasını kazanma gayesine yönelik fiil ve davranışlar içinde bulunma hâli.

Niçin bu hâl perdelilik getirsin?.

Tâat ehli tâatıyla perdelidir, çünkü "Allah" isminin mânâsını anlamamıştır!

Tâat ehli, **ALLAH**'ın olduğunu farkedip idrâk edemediği için, **O**'nu **ötede bir TANRI** gibi düşünmekte; ve **O**'na yaranmak, gönlünü hoş etmek için bir takım çalışmalar yapmaktadır. Bu ise temelden "**HİCAP-PERDE**" denilen **ikilik** anlayışını oluşturmaktadır! Yani, "**gizli şirk**" denilen "**perdelilik**" hâlini.

Senin, kendinde ayrı, öte gördüğün; "sen"liğin ile **O'nun için yaptığın** her davranış **zâhiriyle "tâat"**, **bâtınıyla ise "gizli şirk"** hükmündedir. Vehmî benliğin, bencilliğin devam ettiği sürece,

tüm davranışların tâat olmasına rağmen, **Allah'a** olan "**perdelilik**" hâlini ortadan kaldırmaz!

Kişinin yaptığı ibadetleri "**benliğine**" izâfe etmesi, bağlaması; "**ben şöyle oruç tutuyorum**", **ben böyle namaz kılıyorum**", "**ben şöyle yardım yapıyorum**", "**ben hacca gittim**" gibi mülâhazaları gerçekte hep **Allah'a** olan perdeliliğinin neticesidir ki; böylece ölümü tattığı takdirde bu perdeliliği ebediyyen de devam eder.

Derece kazanma, mertebe kazanma, belli noktalara erişme gibi gayelere dayanan tüm fiiller hep "**ikilik**" kökenli, "**gizli şirk**" kokulu davranışlardır. Velew ki Allah ile arasındaki perdeyi kaldırma amacına dayalı olsun!

142

Bir de bu iki sınıf dışında, üçüncü bir sınıf vardır ki, işte onlar tamamiyle perdesiz oldukları için ne mâ'siyet işlerler ne de tâatları vardır!

Ne demektir bu?.

Bu sınıftan olanlar "**vehmî benlikten**" arınmış oldukları için, bedenlerine veya birimselliklerine geçici dünya menfaatleri temini gayesiyle yaşamazlar! "**nefsani**" tâbir edilen bireysel menfaatler, onlar için sözkonusu değildir. Her şey için, tek bir değer yargıları vardır: "**Olsa da olur, olmasa da olur!**" Bu sebeple de birimselliklerini ilgilendiren herhangi bir konudan dolayı kimseye hesap sormazlar!

Nitekim, Hazreti **Muhammed Mustafa** Aleyhisselâm'a on sene hizmet eden **Enes** radiyallahu anh der ki:

"Allah Rasûlü'ne 10 sene hizmet ettim, bir kere olsun yaptığımdan hesap sormadı; şunu niçin böyle yaptın veya bunu niye böyle yapmadın, demedi!"

İşte bu durumun sebebi, **HAKİKAT SIRRINI** bilen, kendisiyle ilgili konularda, karşındakini itham etmemesi hâlini yaşamasıdır!

Ayrıca bu gibi kişilerin tâatle de bir ilgileri yoktur.

Aman dikkat! Bu kişilerin "**tâatle ilgileri yoktur**" demek; **onlar tâat olan fiilleri yapmazlar demek değildir**. Onların **tâatleri**, kendi "**nefs**"lerine **bağlama, benlenme hâlleri yoktur**, demektir!

Bu konuya tam bir vukûfu olmayanlar, kelimelerin şeklinde kalınca, derinliğindeki mânâyâ nüfuz edemeyince, mânâyı zâhir şekliyle anlayıp; mâdem ki tâatla alâkaları yokmuş, o halde bizde tâat olan filleri terkedelim, gibi bir anlayışa sapmaktadırlar.

Oysa burada anlatılmak istenilen husus, tâatlerinin olmayışı cümlesinden, **tâatleri "ben"lenmeyişleridir!**

Bu mertebeye ulaşmış kişiler, "**benliklerinin olmayışını**" idrâk ettikleri için, **hakiki ve mutlak fâili** müşâhede ettikleri için; o yararlı fiilleri, namaz, oruç, zikir, hacc, yardımlar gibi faaliyetleri asla kendilerine, nefislerine bağlamazlar, **hepsini Allah'tan görürler** geçerler.

İşte bu yüzdendir ki onların ne mâ'siyetle bir ilgileri vardır ne de tâatleri vardır!

Bu anlatılanı çok iyi anlamak gerek!

Ayrıca bir de şunu bilelim;

"**Tâat**" ve "**mâ'siyet**"in varlığı perdeliler içindir.

Allah'tan mahcûb olan yani perdeli olan; **Allah'tan** ayrı olarak gördüğü varlıkların davranışlarını "**tâat**" ve "**mâ'siyet**" olarak

adlandırır.

Allah'ın fâili hakikî olarak meydana getirdiği tüm fiiller, hiç bir ayırım sözkonusu olmaksızın "**hikmet**"tir!

Mâdem ki, **Allah**, bütün âlemleri, kendi sayısız-sınırsız ve sonsuz esmâsını seyir için meydana getirmiştir.

Her an, bütün âlemlerdeki tüm fiillerin yaratıcısı **Allah**'tır. Öyle ise, O'nun bütün yaptıkları "**Hakîm**" isminin gereği olarak bir hikmete dayalıdır ve yerli yerindedir!

"Deme şu niçin şöyle,

Yerinedir ol öyle,

Bak sonuna, sabreyle,

Görelim mevlâ neyler,

Neylerse güzel eyler!

"Beyitlerinde **Erzurumlu İbrahim Hakkı** rahmetullahı aleyh bu hususa işaret ederek, yersiz bir şeyin olmadığını her şeyin yerli yerince meydana geldiğini anlamak ister

Esasen, gerçekte ise olay, mâ'siyet ve tâat kavramlarının çok ötesinde; **Allah**'ın, "**lâ yus'âl**" olarak dilediğince fiilini ortaya koymasıdır ki, biz buna "**hikmet**" deriz.

Gerçektir ki, **Allah**, "**hikmet**" ile kayıt altına girmekten **de münezzeh'tir!** Bu hususu da çok iyi idrâk etmek mecburiyetindeyiz.

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

SİSTEM'İN İŞLEYİŞİ

- **Yâ Gavs! Hatalı kullarımı fazl ve keremim ile müjdele; icâbedeni de adl ve öcالمamla müjdele."**

146

Denilmek isteniyor ki anladığımız kadarıyla; hatalı kullarımı fazl ve keremimle müjdele; yani yaptıkları bir takım kusurları kendilerinden gören kulları fazlım ve keremim ile müjdele ki; onların varlıklarında, özlerinde mevcûd olan benim!

Hem zâhirdir hem Bâtın!

Onlar, o fiilleri nefslerine bağlayıp, bundan dolayı çok büyük üzüntüler çekerler. Halbuki benim hikmetimi yerine getirmektedirler.

Bu üzüntü ve pişmanlıkları dolayısıyla, **Allah** da onlara fazlını ve keremini müjdeliyor. Yâni, onlara, fâili hakiki olduğunu idrâk ettirmek sûretiyle, öyle bir ikrâmda bulunmuş olacak ki, bu onlar tarafından son derece büyük bir nimet olarak değerlendirilecek.

Zirâ, onlar idrâk edecekler ki belkide, kendilerinin bağımsız birer varlıkları olmayıp, Hak'kın esmâsının zuhûr mahâlleridir!

Ve elbette ki onlar için çok büyük bir sevinç kaynağı olacaktır.

Buna karşılık icâbedenleri de **ADL** ve **ÖCALICILIK** ile müjdele.

Adl, bazen halk arasında cezalandırma hâli ya da mahalli, bazen de korkutma mahalli olarak bilinir. Oysa "**ADL**", **hakkedenin hakkını vermedir**. Herkese, hakkettiği hakkını vermenin adı "**Adl**"dir!

Kim neyi hakketmiş ise, o hakkettiğini aldığı zaman adalet yerine gelmiştir.

Halbuki, **sanılır ki, herkese eşit davranmak adalettir!** Bu yanlıştır. Hakkını, hakkettiğini vermemek zûlumdür!

147

"**Allah adl**" **sahibidir**", demek, herkese hakkettiğini verir demektir!

Bunu bir diğer şekilde, şöyle de ifade edebiliriz:

Herkes ne iş için varedilmiş ise; hangi ismin mânâsının açığa çıkmasına vesile olmak üzere varedilmiş ise; O ismin gereklerini hakketmiş demektir!.İşte bu mânâda adalet, onun hakkettiklerini almasıdır!

Herkese eşit dağıtma, "eşitlik" olarak, adaleti anlayanlar, bu konuda kesinlikle büyük bir yanılğı içindedirler!

Kâinatta "eşitlik" mevcut değildir! Kâinâta "eşit" iki varlık mevcut değildir!

Herkesin akli, fikri, idrâkı, kavrayışı, evi-barkı, çoluğu çocuğu farklı farklıdır. Bütün bu sebeplerle de eşitlikten sözedilemez.

Ayrıca insanlar, ellerinde olmayan şeyden dolayı da suçlanamaz.

Kimse, dünyaya gelirken, bedenini, ailesini, yaşayacağı

çevreyi, toplumu, aklını vesaireyi seçmemiştir! Herkes, kendi hakkında takdir edileni yaşamak mecburiyetindedir.

Varolurken, hangi şeyi seçmedesin ki, varolduktan sonra da seçebileceksin?.

Adl'in gerçek anlamını kavrayabilmek için, olaya mutlaka Hak'kın indinden bakmak mecburiyeti vardır.

Madem ki Allah, kendi esmâsının mânâsını seyretmek üzere âlemleri var etmiştir; bu takdirde her varetmişinin hakkını da, varediş gayesine uygun olarak verecektir.

İşte budur adalet!

Ancak burada gözden kaçmaması gereken bir husus vardır;

"Rahmetim gazâbımı geçmiştir" ve "Rahmetim her şeyi kuşatmıştır"

buyrulmaktadır...

"**Rahmet**" her şeyde "**EŞİT**" olarak mevcuttur. Her şeyde "**EŞİT**" olarak mevcut bulunan bu **rahmet** nedir?.

Her şey varlığını Allah'ın esmâsı'ndan aldığı için; her varlığı kuşatan "**Rahmâniyet**" mertebesinin eseri olarak, Hak'kın zâtı ve esmâsı ile kâim varlıklar oldukları için, hepsi de Hak'kın rahmetine "**eşit**" bir biçimde sahip olmuşlar; yâni, "**rahmet**"ten yaratılmışlardır!

Bir kimsenin "**rahmete nâil olması**" demek, o "**rahmet**" ile varolmuş olduğunun bilincine ermesi demektir.

Herkes, kendi zâhir olan esmâsı yönünden rahmete nâil olmuştur. Zâtı itibariyle de, ilâhî Zât ile kâimdir ki, bir diğer zâtî rahmet de budur. Bunların her ikisi de **umûmi rahmettir**... Rahmeti amme!

Bir de **hususî rahmet** vardır. Bu da evliyauallahâ has rahmettir!

Bu hususî rahmet ikiye ayrılır;

Rahmeti **zâtî** ve **sıfatî**.

"Rahmeti Zâtî", **İnsân-ı Kâmil**, **Gavs**, **müferridûn**, **Kutb-ül aktâb** ve **Kutb-ül irşâd'a** mahsustur.

Rahmeti sıfatî ise **dörtler**, **yediler** gibi **fetih ehli** zevâtta izhâr olur! Yani, bu rahmete eriş neticesinde bu mertebeler kendilerinde zuhûr etmiştir.

Netice olarak bütün varlıklar varoluş yönünden rahmete ermişlerdir. O rahmet neticesi olarak da **"ADL"** ismi gereğince herkes hakkettiği nimeti sürekli olarak almaktadır.

Kimseye hakkettiği verilmeyerek zulmedilmemektedir!

ÖCALMAYA, yani **"intikam"**a gelince...

Doksandokuz isim olarak özetlenen esmâdan bir isim de **"El Muntakim"**dir. Yapılan bir fiilin karşılığı olarak, kişiyi fiilinin neticesini yaşamaya mecbur edendir...

Herkes, er ya da geç **yaptıklarının neticeleriyle karşılaşacaktır**. Ki, bu, **"cezâ"**dır! Kişinin hoş olmayan fiillerinin neticesiyle karşılaşması **"müntakim"** isminin mânâsının oluşturduğu bir hâldir.

"BU SENİN FİİLLERİNİN KARŞILIĞIDIR(sonucudur)! ALLAH KULLARINA ZULMEDİCİ DEĞİLDİR." (22-10)

Bir misâl olarak verdiğimiz bu ve gerekse de aynı mânâdaki pek çok âyet, insanın hep **amellerinin** (yaptıklarının) **sonuçlarıyla karşılaşacağını**; bunun mevcut ilâhî sistem neticesi olarak meydana geleceğini anlatmaktadır.

Esasen "**Muntakim**" isminin mânâsı, halk arasında kullanıldığı gibi bir intikâm alma değildir. Bu isim, bir **sistemin işleyişinin** adıdır.

"**Muntakim**" ismi, karşısındakine veya başkalarına zarar verme veya onları istismar etme gibi davranışların karşılığının, benzeri davranışlarla karşılaşmak sûretiyle ödenmesini amaç edinmiş sistemin adıdır! Ve bu sistem otomatik olarak çalışmaktadır.

Dolayısıyla, bu sistemden bahsedilerek, bilmeyenler uyarılmaktadır ki, ne yaparsanız, yaptıklarınızın neticesine katlanmak zorunda kalacaksınız, bundan asla kurtuluş yoktur; öyle ise ona göre davranışlarınızı düzenleyiniz!!

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

BENLİK, ZİLLETTİR!

"- Yâ Gavs! Tâat ehli nimetlere tezellül ettiklerinden zikrederler; ve mâ'siyet ehli de tezellül edip Rahim'i zikrederler!."

152

"Tâat ehlinin nimetlere tezellül etmesi".

Tâat, kendilerine ulaşan emirlere riayet edip, gereğini tatbik etmek, anlamında kullanılıyor.

Niçin, Tâat ehli bu fiillere başvuruyor?. Nimetlere ermek için!

İşte nimetlere kavuşmak için yapılan davranışlar, "tezellül" olarak nitelendiriliyor burada. Yâni zillete düşmek, zilleti kabullenmek. Daha bir Türkçesi ile, aşağılanmayı kabullenmek!

Başka bir ifade ile, cennet nimetlerine erme gayesiyle birtakım çalışmalarda, davranışlarda bulunmak, küçüklüğü kabul ederek büyüğe sokulmak gibi tanımlanmakta.

Diğer taraftan, yasaklanmış olan şeyleri yapmaktan kendilerini alıkoyamayanlar da, gene o cennet nimetlerine

kavuşmak için, bağışlayıcı, çok merhametli olana âdeta "Sen büyüksün, bense çok küçük; sen Rahimsin ben çok âsi ve suçlu, öyle ise beni bağışla ve nimetlerinden mahrum etme" demektedirler. Bu da bir diğer "tezellül" şeklindedir.

Her iki halde de bir takım nimetlere kavuşmak için, küçülmeyi, aşağılanmayı göze alma konusudur!

Ve her iki hâlin altında da tek bir şey yatmaktadır. "ENE"! Yani, "BENLİK", "BENCİLLİK", birimselliğine menfaat temini peşinde koşmak!

Kendini bu beden veya bu bedendeki ruh olarak kabul eden kişinin yapacağı, elbette ki bunlardan başka bir şey değildir!

Çünkü, bu "tezellül", içinde buldukları "benlik" hâlinin tabii sonucudur.

İnsan, vehminin tesiri altında ve çevreden gelen şartlandırmalar sonucunda, kendini bir beden veya bedenki ruh olarak kabul eder. Böyle olunca da, elbette ki bedenine veya ruhuna dönük bir takım menfaatleri temin etme yollarını arayacaktır.

Bu durumda olan insanın da tabii olarak kendisine bu nimetleri sağlayacak olana "tezellül" etmesi son derece doğal olmaktadır!

Netice olarak ortaya çıkmaktadır ki, "tezellül"ün kökeni "Benlik" kavramına dayanmaktadır.

Eğer bu kişilerde en büyük ve en kalın perde olan "BENLİK" perdesi kalkmış olsa; görecekler ki, varlık "BENLİK" hep Hak'ka ait! Bu durumda bilecekler ki, O dilediğini yapıyor ve hep O'nun hükmü, takdiri yerine geliyor! Kendileri hakkındaki takdir de her ne ise o muhakkak yerine

gelecektir!

Bunu anlayınca da, kendi varlıklarının varolmadığını farkederek benliklerine menfaat temini gayesiyle, zillete dûcâr olmayacaklar.

Neticede, ister mâsiyetten dolayı Rahîme sığınma hâli olsun; ister, tâat ile bir takım nimetler bekleme hâli olsun, her iki hâl de zillet hâlidir, temeldeki "benlik"ten doğan zillet hâlidir!

Bunun karşıtı ise "izzet" hâlidir ki "Azîz" isminin mânâsının ortaya çıkışıdır.

Bu isimle isimlenmiş kişi, kimseden bir karşılık belemeksizin çalışmalar yapar; karşılıksız verici olur; bu sebeple de izzetle yaşar!

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

ZULMET-NÛR PERDELERİ

"-Yâ Gavs! Avâmı halkettim, nûruma dayanamadılar, araya zulmet perdesini koydum. Havâs'ı yarattım, nuruma dayanamadılar, nur perdelerini koydum."

156

Bu bölümde üzerinde durulması gerekli olan iki husus var ki, onları çok iyi anlamak gerekmektedir;

Zulmet perdeleri ve Nur perdeleri.

Önce "**perde**" kelimesindeki mânâyı çok iyi anlamalıyız. Tamamiyle beş duyuya tâbî, gördüğüne göre hüküm veren, düşünce fonksiyonu çok zayıf yapıların kabul edebileceği cinsten bir maddî perdeden sözedilmiyor burada elbette ki!

Peki öyle ise "**perde**"den murad nedir?.

"**Perde**", perdeleme işlevini gören nesnedir. Yâni bir şeyin görülmesine engel olmak için konulan herhangi bir tür örtü!

Madde olan bir şeyin örtüsü, perdesi de elbette ki maddîdir. Ancak o şey maddî değilse, perdesi de elbette ki maddî bir şey olmaz.

Öyle ise **Allah**'ın **perdeleri** nelerdir?

Öncelikle şunu çok iyi anlamalıyız. "**Allah**'ın **perdeleri**", dendiği zaman bilinmelidir ki, **bu perdeler Allah**'ın **üzerinde değil, bizim basîretimizde mevcuttur**. Yani, bu **perdeler âfâkî** (dışta) değil, **enfûsîdir!**

Bizim anlayışımızı, kavrayışımızı, idrâkımızı, tefekkür kâbiliyetimizi kısıtlayan şeylerdir, bu perdeler. Asla bunların ötesinde bir perde düşünülmemelidir.

İşte bu **perdeler** esas olarak ikiye ayrılır:

1-Zulmet perdeleri

2- Nur perdeleri

"**Zulmet perdeleri**", ef'âl âlemi içinde yer alıp; basîretimizin Hak'kı görmesine engel olan her şeydir. Daha doğrusu, şeyi, şey olarak kabul etmemize yol açan beş duyumuzdur!

Aslında suç, beş duyumuzda da değildir; çünkü onlar, varlıktan örnek ve ibret almamız için oluşturulmuş, **kesitsel algılama araçlarıdır**.

Biz, eğer beynimizi düşünce yolunda hakkıyla kullanıp, **kesitsel algılama araçlarımızın** verdikleri doneler üzerinde yeterince düşünebilsek; bir süre sonra, çok daha geniş bir şekilde gerçekleri görmeye başlayabiliriz.

Zulmet perdelerinin en başta geleni, beynimizin, düşünce sistemimizin göz aracına tâbi olması ve bizim böyle bir yaşam şeklini tercih etmemizdir. Hep, "görüyoruz" veya "görmüyoruz" gibi bir hükümle, konulara yaklaşmaktayız ki, bundan daha büyük bir yanlış mevcut değildir.

Önce, düşünce kâbiliyet ve kapasitemizi "**göz blokajından**" ve

kaydından kurtarmak mecburiyetindeyiz.

Sonra da diğer organların verilerinin sınırlamalarından.İşte bundan sonra beynimiz güçlü bir akılla, özgür bir biçimde kendisine ulaşan verileri değerlendirmeye başlayacak; böylece de, gördüklerinin ardındakileri, "**basiretiyle**" keskin bir şekilde gerçekçi olarak değerlendirecektir.

Meselâ, biz beş duyuya dayanarak her şeyin madde olduğunu savunabiliriz. Oysa tüm bilimsel veriler bize göstermektedir ki, gerçekte madde âlemi kabûlü tamamen beş duyudan kaynaklanmaktadır. Var olan, tümüyle mânâ âlemi de denen, mikrodalga evrendir! Atomaltı boyut, evrenin gerçek yapısıdır!

158

İşte beş duyunun verdiği madde kabulünü bir yana bırakıp, boyutsal idrâklara yönelirsek; zulmet perdeleri yavaş yavaş basiretimizden kalkmaya başlar.

"Allah'ım, bana eşyanın hakikatını göster."

Şeklindeki **Rasûlullah** Aleyhisselâm'ın ettiği dua, hakikatta bize bir gerçeği vurgulamak gayesine mâtûftur.

"Eşyanın hakikatı", görüp bildiğim her şeyin hakikatı demektir ki; bu da en dar görüşlü insanın bile anlayacağı şekilde, görülenin ardındaki gerçek, demektir!

Nedir eşyanın ardındaki hakikat?. Ki, biz ondan perdeliyiz..?

Eşyayı, zulmet perdeleri dolayısıyla görmekteyiz!

Zulmet perdelerinden kurtulunca, eşyanın ardındaki hakikatı görürüz ki, o da, **Allah isimlerinin mânâlarıdır**. Ki aynı zamanda işte bunlar da **Nur perdeleridir!**

Eşya, yani ef'âl âleminde bulunan her şey, **Allah'**ın esmâ-ül

hüsnası diye bildiğimiz, özetle doksandokuz **isminin mânâlarının terkiplerinden ibarettir**. O mânâlar, terkipler şeklinde algıladığımız veya algılayamadığımız şeyleri meydana getirir! Burayı iyi anlamak lâzımdır, çünkü çok önemli bir anahtardır bu husus. Ki ancak bu anahtar ile eşyanın hakikati kavranabilir.

Allah'ın ZÂT'ının perdesi ise "esmâsı"dır!

Akla gelen veya gelmeyen, insanın bildiği veya bilmediği her şey, esmâ terkiplerinden meydana gelmiştir!

Esmâ (Allah'ın isimleri), her şeyin aslı ve özüdür ki aynı zaman da yüce Zât'ın da perdesidir!

159

Nurdan perdeler diye işaret edilen de **Allah'ın bu esmâsıdır!**

Pek çok velî, esmâ mertebesinde eşyanın hakikati olan isimlerin mânâları ile karşı karşıya kalınca mutlak hakikati bulduklarını sanmış ve bununla yetinerek, Zât'ı ilâhî'yi **Ehadiyyetiyle** bilememişlerdir.

İsmâil Hakkı Bursevî merhum ki Gavs-ı zaman olarak bilinir **Ruh-ül Beyân** isimli çok değerli Kur'ân-ı Kerîm tefsirini yazan zâttır "**Lüb-ül Lübb**" şerhinde şu hadîs-i şerîfi nakleder:

"**Cennetlik kimseler makamlarına kavuştuklarında, Hak Teâlâ AZÂMET ve KİBRİYÂSINI gizleyen PERDEYİ aralar ve;" Ben sizin yüceler yücesi Rabbinizim"** buyurur.

Hak'kın bu tecellîsi onların garibine gider ve inkâr ederler...

Hâşâ ki sen bize Rab olasın, diyerek feryada başlarlar.

O anda tecellî üç defa değişir; her defasında onlar yine inkâr ederler.

Sonra Hak onlara;

-Rabbınıza dair aranızda bir işaret var mı?. diye hitâb eder.

-Evet, var! cevabını hep bir ağızdan verirler.

Artık bundan sonradır ki, herkese, ZANNI, İTİKADI ve ANLAYIŞ KÂBİLİYETİ nisbetinde tecellî olur.

Bu tecellî sonunda;

- Sen yüceler yücesi Rabbimizsin! deyip kabul ederler."

Bu müşâhede için şu hadîs-i şerîf vardır:

"Siz rabbinizi mehtaba bakar gibi seyre daleceksiniz!."

Hâl böyle olmasına rağmen, EHLİ İRFAN, HAK Teâlâ'yı İLK TECELLİDE tasdik ederler."

İsmâil Hakkı merhumdan naklimiz bu kadar.

Yukarıdaki hadîs-i şerîfi bir kere daha çok dikkatli bir biçimde okursak görürüz ki, Allah'ın "AZİM" isminin işaret ettiği "Azâmet"i ve de "Kibriyâsı" Hazreti Rasûlullah Aleyhisselâm'ın işaret buyurduğu üzere, "PERDE" olmaktadır! Yani, Esmâ perdesi. Yani, **nur perdesi!**

Ki varlık, mevcûdât hep bu isimler ile varolmuştur ve onlar ile yaşamlarına devam ederler.isimlerin olmadığını düşünürsek, geride kalan yegâne şey "**HİÇ**" olur!

Zâten "**Ahadiyyeti**" târif eden en uygun kelime de "**HİÇLİK**"tir.

"Avâm", gördükleri kadar düşünen, bedenî zevk ve menfaatler peşinde koşan, önce kendisini düşünen insandır.

Böyle olunca da, bütün bu yaptıkları, meşgalesi kendisi için perde oluşturur. Ki bu perde de zulmet perdesidir!

Havâsa gelince...

"Havâs", irfan sahibi olarak mârifete ermeyi amaçlamış, gayesi ve hedefi Hak olmuş, bu yolda çalışmalar yapan kişilerdir. Bunlar da Nur perdeleri ardında kalmışlardır!

Her ikisinden öte, ender sayıda zevât da mevcuttur ki; onlar tüm perdelerden arınmış olarak, her an dâimi seyr hâlinedirler; zâtıyla, vasfıyla, özellikleri ve güzelleriyle **TEK'i!**

* * *

“GAYRI” NEDİR?

"- Yâ Gavs. Ashabına söyle, onlardan kim bana vâsıl olmak isterse, benden gayrı her şeyden sıyrılıp çıksın!

162

""BEN"den gayrı her şeyden sıyrılıp çıksın,

cümlesini, sanki O'ndan gayrı bir çok şeyler varmış da onlardan çıkılması gerekiyormuş gibi anlamak çok büyük bir hatadır!

O'ndan gayrı şeyler var da, onlardan çıkılması gereklidir, değil burada anlatılmak istenen! Burada istenilen ve işaret edilen şey, O'ndan ayrı görmeyi ve O'nu da o görülen şeyle kayıtlamayı terktir!

Biz görülen her şeyin, Hak'tan ayrı bir varlık olarak mevcut olduğunu sanırsınız! Ve o görülen şeyin ardında da Hak'kın varolduğunu tasavvur ederiz. Halbuki iş böyle değildir!

Algıladığımız her şey, O'nunla kâimdir! Ancak, O'nu şeyin sûret veya mânâsıyla kayıt altına almak büyük bir gaflet olur. İşte "çık" hükmü, o sûret veya mânâ ile beni kayıtlayıp, buna göre hakkımda hüküm verme, demektir.

Kim ki, gördüğündeki mânâ ile Allah'ı kayıt alma gafletine düşer, o artık çok yoğun bir perde ile perdelenmiş demektir.

* * *

“ALLAH’IN AHLÂKI”

"- Yâ Gavs. Dünya geçidinden çık ki, âhirete vâsıl olasin; âhîret geçidinden de çık ki, "BANA" vâsıl olasin!."

164

Dünya geçidinden çıkıp da âhirete geçmek, mülk âleminden melekût âlemine girmek demektir!

“Mülk âleminden melekût âlemine geçmek” ne demektir?

“**Mülk âlemi**” bizim beş duyumuza hitabeden bildiğimiz madde âlemidir.

“**Melekût âlemi**” ise, sezgi, ilham ve benzeri yollu farkında olmadan algıladığımız; üst beyin faaliyetleri sonucu algıladığımız, kozmik yapıllı âlemdir.

Dünyadan nasıl çıkılır, mülk âleminden nasıl çıkılır?.

Dünyada, madde âlemine ait olan şeylerle, düşünce dünyanı bloke etmemekle! Yoksa, intihar edip, bedeni öldürüp, ruh olarak kalmak sûretiyle bu çıkış elde edilmez!

İntihar ederek, bedeni kullanım dışı bırakmak, bilâkis kişinin dünyaya bağlı ve bağımlı kalmasına yol açar ki, bu da insana

cehennemden başka bir şey getirmez!

Evet, bu durumda dünya varlıkları ile perdelenmeyip; o varlıklarda tasarruf eden Tek Gerçek Mutasarrıfı göreceğiz. İşte böylece de mülk âlemi'nden melekût âlemi'ne geçmiş olacağız.

Bu âlemdeki **bütün varlıkların hep Hak'kın esmâsının mazharı olduklarını**, bu hâlleriyle de **gerçek mânâdaki "KULLUK"larını** yerine getirmekte olduklarını göreceğiz.

Ancak iş burada bitmiyor! Bundan da geçmek gerek.

Bu defa iş geliyor o mutlak tasarruf sahibi Tek'i tanımaya. O'nu nasıl tanıyabiliriz, görünmez, tutulmaz bir varlık olduğuna göre?. Özellikleriyle. Huylarıyla! Yani **Ahlâkıyla!**

"Allâh ahlâkı ile ahlâklanınız"!

Hadîs-i şerîfini hatırlayalım.

Nedir **"Allah Adıyla İşaret Edilen'in Ahlâkı"?**

Herhangi bir birimin ahlâkı ile **Allah Adıyla İşaret Edilen'i** kayıt altına alabilir miyiz?.

Elbette ki hayır!

Öyle ise **"Allah ahlâkı"** nedir?.

"Allah ahlâkı", muttâli olduğumuz kadarıyla, **Allah'ın esmâ-ül hüsnâsı'dır!**

Allah'ı ancak esmâsı kadar tanıyabilmek mümkündür!

Çünkü, zâten, Zâtl itibariyle tefekkür edilmekten, tanınmaktan münezzehtir!

"Allah'ı idrâk, ancak O'nun idrâk edilemeyeceğini idrâktır"

diyen Hazreti **Ebû Bekir Sıddık** radiyallahu anh, işte bu noktaya işaret etmiştir.

“Zâtı, bilinmezliğiyle bilmek”, **"Ahadiyyet"** sırrına vukufla mümkündür!

Zâtın bilinmezliğini idrâk ettikten sonra, kalır iş isimleri yollu tafsîli bilmeye. Ki bu da ancak melekût âleminin içinde olan, ef'âl tecellîlerine vukûfla mümkün olur!

Esmâ'nın, **"mardiyye"** nefis düzeyinde toplu bilinişi, ancak ef'âl mertebesindeki ortaya çıkışlar ile tamamlanır.

Ancak ne var ki, bütün bilişler dahi, çeşitli perdeler olan esmâ tecellîlerinden başka bir şey değildir!

166

Bir başka anlatım ile, “Melekût âlemi”, “Akl-ı Kül âlemi”dir ki, mânâları seyir hâlidir. Ve bunlar dahi, Zât'ın kendi özelliklerini, mânâlarını seyir için meydana getirdiği tecellîlerdir.

Sen, bunlarla kayıtlı olarak seyre başladığın zaman, sürekli çeşitli isimlerin mânâlarını müşâhedeye başlayacağın için, Zât'ın görmekten perdeli kalırsın! Bu yüzden de zâtını tanıma yolunda geri kalırsın. işte bunun için, akli cüzden geçtiğin gibi, akli küllün seyrinden dahi geçmek tavsiye edilmektedir!

* * *

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

VİTRİYET-VÂHİDİYET-AHADİYET

"- Yâ Gavs! Cisimlerden ve nefsinden çık; sonra kalplerden ve ruhundan çık; sonra hüküm ve emirden çık; ki bana vâsıl olasın!."

168

Alışılmışın biraz üstünde anlatmaya çalışalım bu cümleyi...

Nedir anlatılmak istenen?

"Bana vâsıl olasın"!

Peki, "vuslat" denilen hâlin gerçekleşmesi için ne gerek?

Önce, "cisimlerden ve nefsinden çık!"

Bu cümle ile hitâb edilen kişi avam değil, havastır! Mutmainne mertebesindeki velîdir muhâtab! **Râdiye** mertebesindeki velîdir muhâtap. Onlara denilmektedir **"cisimlerden ve nefsinden çık"** diye.

Çünkü bu mertebedeki kişi bilir ki, tüm cisimlerdeki, birimlerdeki **"nefs"** **TEK'**tir! Ve o **"nefs"** aynı zamanda kendinin de **"nefs"**idir!

Bu sebepten de, cisimler diyerek her şeyden sözedilmesine

karşılık, "**nefsinden**" şeklinde tekil ifade kullanılmaktadır.

Bu mertebedeki bir velî, âlemi kendi cismi; kendini de o âlemin "**nefsi**" gibi görür. Oysa bu görüş, bir üste göre, kısıtlı ve kayıtlı bir görüştür. Ef'âl müşahedesiyle perdeliğe yol açar.

Kendini tanımadan asıl gaye, Zâtını tanımaktır...

Zât ise, TEK'tir!

Ya özünüze yönelirsiniz, ya da dışa yani çevrenize. İşte burada bu gerçek anlatılarak "**ÖZ**"ün tanınması için yapılması gereken şey anlatılıyor. **Dıştan içe yönel!**

Evet, yapılacak iş, fizik mânâda kopmak ya da çıkmak değil, daha tafsilâtlı kendini tanıyabilmek için, dışa yönelimi azaltmak. Ve "**Nefs**"ten çıkmak! "**BENLİK**"siz kalmaktır!"

"**Vâhidiyet**" mertebesi "**Nefs**" ile kâimdir. "**FERD**"dir "**Nefs**"!

"**Ahadiyyet**" ise "Hüviyyet"tir ki, "**eniyyet**" kabûl etmez...

"**Ahadiyyet**", "**eniyyet**" dolayısıyla "**vâhidiyyet**" mertebesine tenezzül eder ki, "**Ferd**" ismiyle tanınır.

"**Vitriyet**" ise kesretin "**hükmî**" nihâyeti dolayısıyla erişilen **Tek**'lik mertebesidir. Kesret kavramının kalkışı ile "**Vitriyet**" hâsıl olur.

"**Nefsi kül**" kavramı kalkınca "**Vitriyet**" yaşanır!

İşte yukarıda, çıkılması gerekli olarak işaret edilen "**Nefs**", **nefsi küldür**. Ki neticede "**vitriyet**" tahakkuk etsin ve Zât'a yönelim başlasın. "**Vitriyet**" kesretin nihâyeti ve kalkışı olarak, "**Ferdiyet**" yaşamını getirir.

Bütün bunlar "**Mardiyye nefis**" ismiyle işaret edilen bilinç düzeyinde başlar.

Bundan sonra,

"kalplerden ve ruhlardan çıkmaktan" sözediliyor.

Burada da anlatılmak istenilen, **"kesret müşâhedesinden"** kurtulmaktır.

Yâni, Hak'kın varlığı olarak bir çok varlıklar mevcut değildir!

Kalpler ve ruhlar mevcut değildir!

Bunların hepsi de vehim yollu görülen hayâllerdir! Gaflet ve uykuda olmanın sonucu olarak meydana gelmektedir!

Çünkü bunların hepsi de, **"ilmî sûretler"** olmaktan öte bir şey değildir!

170

"ilmî sûretler" ise ancak ve ancak, sadece ve sadece **Allah'ın ilminde** mevcuttur!

Bu anlattıklarımızı size ne nisbette ulaştırabileceğiz, bilemiyoruz. Elbette her okuyan, istidadı nisbetinde, takdirindekini alabilecektir.

Ehli, zâten bunların böyle olduğunu bilir. Yaşamayana ise ancak bu kadar açıklaması mümkündür. Biline ki, böyle hâller de vardır!

"Sonra emir ve hükümden de çık"

Ya, bu ne demektir?.

Emir ve hüküm, hep kesret âleminin neticesidir! Kesret âlemi içinde, varlıklar arasında geçerli bir sistemdir.

Bu kavramla kayıtlı bir müşâhede devam ettiği sürece, kesret âleminin son bulması ve Teklik seyrine girilmesi asla mümkün olmaz! Bu yüzden de, Allah'a urûc murad ediliyorsa, çokluk görme basîretsizliğinden arınıp; Emir, âmir, memur; hâkim,

mahkûm, hüküm üçlüsünün varolmadığını idrâk edip; **TEK**'in seyrine girilecektir.

İşte o zaman "**kader sırrı**" da açılır ki, bu da "**Vâhidiyet**" mertebesinde yaşayanın vukûf sahibi olduğu hâllerden biridir!

* * *

NAMAZ VE HAKİKATI

"Dedim ki;

172

-Yâ Rabbi, hangi namaz sana daha yakındır?.

-O namaz ki, içinde benden başkasının kalmadığı, kılanın içinde kaybolduğu!."

Namaz, esas itibariyle üçe ayrılır;

Mülk âleminin namazı.

Melekût âleminin namazı.

Ceberût âlemindekinin namazı.

Namaz, kılınmaz; ikâme edilir!

Namaz nedir?.

Önce, namazın ne olduğunu anlamak gerekir.

Namaz, yöneliştir! Yönelişin neticesi olarak istek, duadır! Ama öyle bir dua ki, edenin içinde yok olduğu bir dua!

Namaz, vehmî benlikle başlar, secdedeki "**yokluk**"la tamam

olur.

Önce bildiğimiz klâsik namazdan sözedelim;

Bu namaza duran kişi, **Allah**'a kulluk gayesiyle, "**Allahû Ekber**" diyerek başladığı zaman, önce bu kelimenin mânâsını düşünerek konsantre olmaya çalışır.

" **Allahû Ekber**" demek, **Allah** "**büyüktür**" ya da "**en büyüktür**" gibi bir anlama alınmaz. Çünkü **Allah** "**büyüklik**" kavramından münezzehtir!

Allah'ın, misli, dengi, benzeri, makro ya da mikro plânda bir ikincisi yoktur ki, "**ondan büyüklüğü**" bahis konusu edilsin!

173

"**Ekber**" kelimesini, "**Allah**" ismi yanında gördüğümüz zaman, asla normal biçimde, herhangi bir şeyden büyüklük olarak anlayamayız. Çünkü, az önce de söylediğim gibi, O'nun daha büyük olduğu, ikinci bir varlıktan sözetmek mümkün değildir.

Öyle ise, "**Ekber**" kelimesini "**Allah**" ismiyle bütünleşmiş olarak gördüğümüzde nasıl yorumlayacağız..?

"**Allahû Ekber**" kelimesinin Türkçe anlamını, düşünebildiğimiz kadarıyla şöyle yorumlayabiliriz;

Sonsuz - sınırsız olması sebebiyle, tüm varlıkta kendinden başka bir vücûd sahibi olması mümkün olmayan büyüklük! Evet, bir şeyden büyük değil, "**büyüklik**" sahibi!

İşte bu "**büyüklüğü**" şayet hissederseniz ve bu şekilde "**Allahû Ekber**" diyerek namaza başlarsanız; daha sonra okuyacağımız âyetler ve rükû ve secdeler ile namazı "**ikâme**" etmeye çalışmış oluruz.. Gücümüz yettiğince, ilmimiz elverdiğince...

Bu ikâme sırasında, kişi kendini yaratan varlığa, hamdeder, şükreder, isteklerini arzeder ve ondan kendisine icâbet

etmesini bekler. Bu şekilde bir fiil ortaya koyması istendiği; emredildiği için; bu emri yerine getirmek üzere bu namazı edâ eder!

İşte bu, **avâmın namazıdır**.Beden boyutunun namazıdır!

Melekût âleminin, **ârifinin namazı** ise müşâhedelerin etkisinde olarak ikâme edilir.

Mânâ boyutunun bu namazında kişi, fâili hakikiyi ve varlıklar üzerinde tasarruf eden, onları her an yaratan ve yok eden, onları heran dilediği şekle sokan "**Rabbül âlemîn**"i seyreder.

Bu mânâdaki namazda, bir kişi **hem beden boyutundaki namazını edâ eder; hem de Hakk'ın fiillerini müşâhede hâlinindedir.**

174

Tüm varlıkta tasarruf edenin; hem de her an ve her zerrede tasarruf etmekte olanın Allah olduğunun ayn-el yakîn müşâhede hâlinindedir.

Ancak bütün bunlara rağmen de, "**fetih**" gelmemiş olduğu için, Hakk-el yakîn hâsıl olmadığı için; vehim kalkmamış; kendisi olarak Hakk'ı seyretme hâli devam etmektedir. Yâni, "**ikilik**" ortadan kalkmamıştır!

Kendisini müşâhede eder, şuûrî bir birim olarak kendini görmekte devam eder; ancak bununla beraber, kendisi de dahil olmak üzere, mevcûdâtta tek bir mutasarrıfın hüküm, irade, kudret ve kuvvetinin geçerli olduğunu da devamlı olarak seyir hâlinindedir. Ki onun bu seyir hâli, "melekût âleminin seyri namazı" hükmündedir.

Bu namaz hâli içindeki kişi, tüm varlıklardan çıkan fiillerin **tamamiyle hikmet** olduğunu idrâk ederek, kimseyi ve hiç bir varlığı, yersiz ya da yanlış iş yapmakla itham etmez veya

suçlamaz...

Eğer, bu namazda biraz daha kemâl sahibi olursa, varlığın her zerresinde O'nun varlığını müşâhede ettiği için; o zerrede, daha doğrusu zerre gördüğü şeyde, O'nun dışında bir şey olmadığını farkederek; artık her sûrette O'nu seyretmeğe başlar.

Ve bu hâl, o kişide **AŞK** hâlini meydana getirir. Her birime karşı büyük bir sevgiyle dolup taşar.

Ne ak kalmıştır onun gözünde, ne de kara!

Tüm varlığa hizmet, yardım, onun en büyük gayesi olur. **"Yetmişiki milleti bir gözle görmeye başlar"**; **Yûnus Emre**'nin dediği gibi!.Çünkü, onun nazarında yetmişiki millet değil, **TEK** varlık vardır!

Ârifin bu namazı **"orta namaz"**dır! **"Salâtı vusta"**dır. Ve bunun hükümlerine göre karşılığına ulaşır!

Ceberût âleminin namazına gelince...

Ârifi billah'ın namazıdır bu! **"Namaz mü'minin mi'râcıdır"** şeklindeki Hazreti **Rasûlullah** Aleyhisselâm'ın işaret ettiği namazdır bu namaz!

"Kâ'bı kavseyn" boyutuna urûc ettiği zaman **Rasûlullah** sallallahu aleyhi ve sellem mi'râc 'da, nakledilir ki, kendisine;

"Dur! Rabbin namazdadır!." denilmişti.

Rubûbiyet mertebesinin namazından sözedilmektedir burada.

"Rabbin namazı", Rabb-ül âlemiyn'in rubûbiyet hükümlerinin ef'âl âleminde yürürlükte olmasıdır.

Rabbin hükümlerinin, Rabbanî kudretiyle tahakkukundan

"**Rabbın namazı**" diye sözedilmektedir.

Rabb, esmânın mânâları üzere mahlûkatı varedip yönlendirendir! Bu tasarruf, "**terbiye**" diye anılır.

Bu mertebe, boyutsal bir mertebedir ve "**şuur sıçraması**" diye adlandırdığımız bir tür mi'râc ile hâsıl olur. Şuurda oluşur!

"**Şuur**" kendisini "**ceberût**" boyutunda tanıdığı zaman, kendi vehmî benliği, birimsel benliği kalkmış olur; ve kendisinde **Hakkânî vasıflar ile Rabb zuhûr** eder.

İşte bu namaz, bir mânâda "**Rabbın namazı**" denilerek, Rabb'e izâfe edilir. Ki gerçekte Rabbın tasarrufu dışında kalan hiç bir şey yoktur.

176

Esasen, Rabbanî seyr, kendi esmâsı üzerinedir. Ef'âl ise esmânın tabîî neticesi olarak meydana gelir.

Hazreti **Rasûlullah** Aleyhisselâm, **Allahû** Teâlâ'nın ikrâmı olarak mi'râc 'a çıktığı zaman, ceberût âleminde, Rabb-ül âlemîn'in tüm mevcûdat üzerinde esmâ yollu mutlak tasarrufunu müşâhede etti, "**Kâ'be kavseyn**" noktasında.

"**Ev ednâ**". Hattâ bunun da ötesinde, Hazreti **Muhammed Mustafa** sallallahu aleyhi ve sellem ismi altında, "**gören gözü, işiten kulağı, söyleyen dili, tutan eli ve yürüyen ayağı olarak**"; "**Şehâdet etti ki Allah, kendisinin dışında, ötesinde bir TANRI mevcut değildir**"!

Ve sonra Rabbî ile mükâleme etti **Rasûlullah** Aleyhisselâm!

Ve sonra Rabbının emirlerini hâmil olarak tekrar insanların arasına döndü **Muhammed Mustafa** adıyla, **RASÛLULLAH!**

Acaba, bu cümleler bize **Rasûlullah** sallallahu aleyhi ve sellem'in **hüviyeti, eniyyeti ve kişiliği** hakkında bazı ipuçları

verebiliyor mu?.

Birincisi insanlara emrolunan, farz olunan bildiğimiz namazdı.

İkincisi, "**orta namaz**" diye bahsedilen.

Üçüncüsü ise, "**Dâimi namaz**" diye anlatılmak istenen.

Esasen, ikinci tür de vakitle kâim olmayarak devamlı ikâme edilen bir tür "**dâimi namaz**" olmasına rağmen; gerçek "**dâimi namaz**" bu üçüncü namazdır.

İşte, en makbul namaz, "**kılanın içinde olmadığı**" olarak belirtilen bu üçüncü namazdır. Ki bu konuya metnin sonlarına doğru tekrar bir nebze, Zül Celâli velikrâm'ın ihsânı ve sınırların müsaade ettiği ölçüde değineceğiz.

177

Ayrıca "**NAMAZ**" konusunu çok daha geniş bir şekilde "**TEMEL ESASLAR**" kitabında açıklamaya çalıştık... Bu konuyu daha detaylı okumak isteyenler oraya bakabilir.

* * *

ŞİRK VE HAKÎKİ FÂİL

"Sonra sordum, dedim ki:

178

-İndinde hangi oruç daha faziletlidir..?

-O oruç ki, onda benden başkası kaybolup, benden gayrı kalmaz!."

Oruçlu kişinin bedeninin orucu vardır ki nasıl olduğu herkes tarafından bilinir. Yemek, içmek, cinsel münasebet gibi fiillere, dedikodu, gıybet, aldatma gibi hâllere düşmekten kişinin kendinin muhafazası gereklidir bu oruçta! **Avamın orucudur** bu!

Havasın orucu ise, kalbin veya ruhun orucu olarak bilinen oruçtur!

"**Kalb**" ve "**ruh**" kelimeleriyle işaret edilen mânâyı iyi bilmek gerektir evveliyetle.

"**Ruh**", şu anda bildiğimiz madde bedenine yerine, ebediyen kullanılacak olan ikinci bedenimizdir; ki yapısı "**halogramik özelliklere sahip dalga**" türündendir. Bu bedendeki **şuura** da "**kalb**" denilir.

"**Kalb gözü**" denildiği zaman gaye "**şuur**" gözüdür. Bedende nasıl bir "**şuur**" mevcut ise, aynı şekilde ruh bedende de bir **şuur** mevcuttur ki; işte bu "**şuur**"dan, bu şuurdaki idrâk özelliğinden "**kalb gözü**" veya "**basîret**" isimleriyle bahsedilmiştir!

"**Kalb**"in yâni "**şuur**"un orucu nasıl olur?.

"**Kalb**" yani "**şuur**"un, beş duyu, şartlanmalar ve bunlara dayalı olarak vehmin kendisine var kabul ettirdiği varlıklardan bilincini arıtması, bu tür kabullerden kesilmesi, onun orucudur.

179

Bu oruçta, **orucu kesintiye düşüren şey; mevcûdâtta müstakil varlıkların varolduğunu düşünmektir!** Tevbesi ise, Tek'liğe sığınmaktır!

Falanca şöyle yaptı, filanca böyle yapıyor, fişmekânca böyle yaptı da onun için böyle oldu, keşke böyle yapmasaydı, böyle olmazdı; gibi görüş veya düşüncelere dalındığı anda bu oruç bozulmuş demektir!

Çünkü, Hakikatta, bütün isimlerin ardında tek bir fâili hakiki vardır ki, o da Allah'tır! Ve seyirde olan, bu Hakikatten perdelendiği anda da orucunu bozmuş olur!

Ceberût âlemini yaşayanının orucuna sekte vuran hâl ise; esmâdan bir isimle kayıtlı durumda kendini hissedip, o ismin mânâsının seyirinde mukayyed olmaktır.

Çünkü, ceberût âleminde yaşayanın gayesi, lâhut âlemine geçip, **Zâtî Ehadiyyette, "hiç"** olmaktır! **Perdesi ise esmâ âlemdir!**

İşte bu öyle bir oruçtur ki, tutan, içinde kaybolmuş; **Varlıkta Bakî olan Allah** kalmıştır!

* * *

"Sonra sordum:

-Hangi fiiller indinde faziletlidir?.

-Benden gayrının kalmayıp, içinde cennet ve cehennemin bulunmadığı, yapanın kaybolduğu!."

"ALLAH HALKETTİ SİZLERİ DE FİLLERİNİZİ DE!." (37-96)

"ATTIĞIN ZAMAN SEN ATMADIN; ATAN ALLAH'TI! (8-17)

Bu âyeti kerimelerin sırrına erildiği zaman, yukarıda belirtilen, yapanının içinde olmadığı fiiller hâli ortaya çıkar.

Bu sır anlaşılmadığı sürece de kişinin hâli "**gizli şirk**" olarak ifade edilen "**şirki hafi**"dir!

"**Gizli şirk**" nedir?

Mutlak ilim, irade, kudret ve kuvvet, yaratan Allah olduğu halde; kişinin Allah'tan ayrı varlıkları var kabul edip, "**CÜZİ**" kelimesi eşliğinde, onlarda bir irade, kudret, kuvvet, yaratıcılık tevehhüm etmesidir.

Bazı okuyucularımız soracaktır, "**tevehhüm etmek**" ne demektir diye; hemen onu da açıklayalım... Gerçekte öyle bir şey olmadığı halde, çeşitli sebeplerden dolayı o şeyi varmış gibi kabul etmek...

İşte kişinin, Alim, Mürid, Kadir, Muktedir, Mütakellim isimlerinin mânâlarını, birimlerin kendi aslî vasıfları şekilde kabul etmeleri, "**cüzi ilim**", "**cüzi irade**", "**cüzi kudret**", "**cüzi kuvvet**" var sanmaları "**gizli şirk**"tir!

Çünkü sonsuz-sınırsız **AHAD** olan **ALLAH "cüziyet"** kavramını kabul etmez..."**Cüziyet**" müşâhedesi ise "**gizli şirk**" hâline yol

açar!

Avâmın, cüzîyet görüşü, "gizli şirk"tir...

Havâsın ise "gizli şirki" görüşü veya kabulü, şirkidir!

Yâni, "şirk" görmek, "şirk"tir!

Fâil olarak **Allah**'ı görmediğin anda bu, "gizli şirk" denilen hâldir!.Çünkü gerçekte, Fâil **TEK**'tir, o da **Allah**'tır!

Öte yandan Havas, arifler, veliler, Hakk'ı müşâhededen perdelendikleri zaman "**şirk**" görmüş olurlar...Ve bu görüşleri ile de **şirke girmiş olurlar...**

"Gizli şirk" kalktığı zaman, o faziletli fiiller meydana gelirken, fiilin fâili içinde olmayıp, fâil **Allah** olur...

34

TÖVBE

-Hangi gülüş indinde faziletlidir?.

182

-Ağlamayarak tevbe edenlerin gülüşü..

"Ağlamayarak tevbe etmek"ten murad, içine "benlik" hâlinin karışmasından dolayı oluşan pişmanlıkla tevbe etmemektir!

Nedâmet yâni pişmanlık, fiilin fâili olarak "benliğini" görüp, o fiili kendine bağlamak, sonra da yaptığına pişman olup, "keşke ben bunu yapmasaydım" diyerek tevbe etmektir...

Burada tevbe edilirken,"gizli şirke" düşülmektedir, o fiilin kendisine bağlanması yüzünden!

Ki bu tevbeden de tevbe edilmesi zarûri olmaktadır!

Önce tövbeye tövbe!.Sonra tövbeye tövbenin tövbesi!

"Tövbe edenlerin gülüşü", ifadesinde gülüş nedir?. Bildiğimiz kahkaha mı?.

Buradaki "gülmek" ten murad "sürûr" hâlidir... Benlikten arınmış kişinin, fâili hakikiyi müşâhedesi sonucu, izâfi

varlıkları görmeye ve onların vücûdlarının varlığını kabul etmeye tövbesi sonucu; TEK'lik seyrinin getirdiği sürûr! Huzur! Mutluluk!

Nitekim bu mânâyı bir sonraki cümle tamamlamakta...

* * *

"Hangi tövbe indinde faziletlidir?.

-Mâsumların tövbesi!"

Bu hususu en iyi açıklığa kavuşturan, Hazreti Rasûlullah'ın hadîs-i şerîfidir.

183

"Günde yetmiş defa veya yüz defa istiğfar ederim!"

Geçmiş-gelecek günahlarının bağışlanmış olduğu Fetih Sûresi'nin başında kesinlikle vurgulanan Hazreti Rasûlullah'ın tövbesi niyedi ki?.

Tövbe, genel anlamıyla, yapılan bir yanlışın farkedilerek , bundan dolayı pişmanlık duyulmasıdır.

"Nedâmet, tövbedir!" hadîs-i şerîfi de açıklar.

"Avamın tövbesi", yapılan bir hataya pişman olup, onu bir daha tekrar etmemeye karar vermektir!

Burada dikkat edilmesi zorulu olan husus şudur;

Kişi fiili vehmî benliğine bağlıyor ve "ben bu yanlış yaptım, bundan da pişmanım" diyor...

Havâsın tövbesinin sebebi ise daha başkadır.

Havâs, vehmî benliğinin oluşturduğu perde ile hakikatten perdelendiği, "Vechullah"ı görmekten mahrum kaldığı için, yanlış yorumlara düşüyor ve birimlerde "îrade-i cüz"

görmekten dolayı tövbe ediyor!

Havâs, âdetâ diyor ki;

“Allah’ım! Vehmim galebe çalıp beni perdeledi ve senin fâili hakiki olduğunu müşâhede edemeyerek, birimde ilim-irade-kudret-kuvvet var zannına kapıldım ve bundan dolayı da “Şirk-i hafî”ye yâni “gizli şirk” e düştüm; ama şimdi perdem inceldi ve seni fâili mutlak olarak yeniden müşâhede ettim..Bir önceki hâlime tövbe ediyorum” şeklinde konuşur. Bu, bir diğer ifade ile “Tövbenin tövbesi” diye de tanımlanabilir.

Has-ül havâs’ın tövbesi ise, “şirk görmeye” olur!Bu tövbe bir kere yapılır ve ikincisi dahi olmaz!

“Şirk görmeye tövbe” ne demektir?

“Varlıkta Allah’tan gayrı bir vücûd sahibi olmadığını gören kişi, şehâdet eden, aynel yakîn bilmektedir; şirk koşması sözkonusu olacak bir varlık mevcut değildir!Oysa daha önce böyle bir takım varlıkları var sanıyordu..İşte bu var sanışına tövbe ederek Allah’a rücû etmiş olur!”

Hazreti Rasûl Aleyhisselâm’ın vârisleri ise, esmâ ile meşgul olmak yüzünden Zât’tan perdelenmekten dolayı hüzn duyarlar ki, bu hüzn daha önce de bahsettiğimiz gibi, Rasûlullah’ın günde yetmiş ya da yüz defa istiğfar etmesi gibidir.

Yâni, Müferridûn’un, Aktâb’ın istiğfarı; seyrleri gereği esmâ müşâhedesindedir..yoksa, herhangi birimiz gibi, yaptığı bir yanlış fiilden dolayı değil!Bunu çok iyi anlamak gerektir!

Nitekim, yukarıda konu edilen “Masumların tövbesi” beyânı da bu zevâtın tövbesine işaret eder.

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

MÜŞRİKLER EL SÛRMESİN!

“-Hangi ismet indinde daha faziletlidir?

186

-Tövbekârların ismeti!”

İsmet; arınmışlık, sâfiyet, temizlik hâlidir.Nasıl bir ismet daha faziletlidir?

Fiillerdeki kirlilikleri değil, mutlak arınmışlıktan sözediliyor burada...Şuurdaki kirlilikten!

“MÜŞRİKLER NECİSTİR”

âyet kerîme’sinde gerçek “necîs”liğin yâni pis, kirli olma hâlinin “ŞİRK” olduğuna işaret ediliyor.”ŞİRK” düşüncesinde olanların “PİS” olduğu anlatılıyor.Ve hattâ bir diğer âyette de bu noktaya işaret olunarak;

“TEMİZLENMEMİŞ OLANLAR ONA EL SÛRMESİNLER”

deniliyor.

Bu âyeti tek başına değerlendirenler sanıyorlar ki elleri tozlu ya da abdestsiz olanlar dokunmasınlar!.Oysa bu âyet, bir önceki bahsettiğimiz “MÜŞRİKLER PİSTİR” âyetiyle

bağlantılıdır ki, ikisi birarada değerlendirildiğinde ortaya çıkan anlam şu olur;

"ALLAH'A ŞİRK KOŞMA HÂLİNDE OLANLAR, PİSTİRLER; BU YÜZDEN ŞUURLARINI KAPLAYAN ŞİRK PİSLİĞİ KUR'ÂN 'DAKİ SIRLARI VE HAKİKATLERİ GÖRMELERİNE ENGEL OLUR. BU PİSLİKTEN ARINMADAN KUR'ÂN 'A EL SÜRMESİNLER."

Kaba şirk, açık şirk, kaba necâset hükmünde olduğu gibi; gizli şirk, "hafî şirk" dahi küçük necâset hükmündedir. Bu yüzden de bu pislikten arınmamış olanların TEK'lik sırrına, vahdâniyete el sürmemeleri tavsiye edilmektedir..Çünkü, şirkle bulanmış bilincin Allah'ın sırlarını anlaması mümkün değildir!

187

İşte bu temizliğe ulaşmış ismet sahibi kişilerin araya benliklerini sokmadan, yukarıda izah ettiğimiz şekilde, tövbe, en makbul en değerli tövbeleridir.

* * *

Sonra dedi ki;

-Yâ Gavs-ı A'zâm. İlim sahibi için yol yoktur, tâ ki indindeki ilmi inkâr etmedikçe...Eğer ilmini terketmezse, şeytanın lisânı olur!"

"İlim sahibi ilmini terketmedikçe" şeklinde özetlenecek ifade de işaret edilen ilim, "İlm-el yâkîn" hâlinin "ilmi"dir!

Mülhime nefis mertebesinde hâsıl olan mârifet bu ilmi meydana getirir ve bu durumdaki kişi, gördüğü herşeye "HAK" der!Oysa bu, insanı hakikat âlemine uçuracak balondur ki, O güçlü sultanın sarayına ulaşıldığında patlatılarak, huzura girmek gerekir.

Gördüklerinin , “HAK”tan ayrı bir şey olmadıklarını bildirmek sadedinde, “her gördüğün HAK’tır” denmişse de; bu gerçekte, erişilmesi istenen ana hedef asla değildir!

Görülen herşey dendiğinde, ayrı ayrı pek çok şey var sanılır!..Oysa gerçekte, ayrı ayrı var sanılan bu şeylerin hiçbirisi yoktur; sadece TEK bir yapı mevcuttur!.Ki bu da “VECHULLAH”dır!

“HER ŞEY YOK OLUR, MUTLAK HÜVİYETİN VECHİNDEN BAŞKA”

âyeti kerimesi ile;

“NE YANA DÖNERSEN ALLAH’IN VECHİNİ GÖRÜRSÜN”

188

âyetini birarada anlarsak, gözün gördüğü şeylerin “HAK” olduğunu söylemenin son derece basit kaçtığını herhalde farkederiz!

İşte mülhime nefis mertebesinde, sezgi-ilham yollu edinilen bu ilimden geçilmedikçe, “Hakikat”ın müşâhedesi hâsıl olmaz!

Bu durumda da kişi şeytanın temsil ettiği vehim gücünün esiri olarak, vehmin seslenişi olarak yanlış bir ilimle insanların yanlış düşüncelere sapmalarına sebep olur.

Yukarıdaki beyan, “indindeki ilmi” kelimleriyle mülhimede hâsıl olan ilim olduğuna işaret etmektedir.

Zîrâ, mülhimede kişi; kişiliği, vehmî benliğiyle HAK’ka işaret etmektedir. Burada henüz “Vehmî benlik” ortadan kalkmamıştır. Bu sebeple de “indindeki ilminden” söz etmektedir o kişi.

Bu ilmi de terketmediği, bir üst mertebeye terakki etmediği,

birimsel nefsinin varolmadığını idrâk etmediği ve gereğini yaşamadığı sürece ona yol yoktur!

Böylece o kişi artık, "o Hak"tır, "bu Hak"tır, "şu Hak'tır", gibi "Hakikat"ten hayli uzak bir vâdiye sapar ve ömrü boyu orada fâsit daire içinde döner durur.

* * *

36

AŞK

“Rabbim Teâlâ’yı gördüm ve sordum;

-Yâ Rabbi..”Aşk”ın mânâsı nedir?

-Yâ Gavs. Âşık ol bana.Âşık benim, aşk benim!Kalbini benden gayrından çevir ve fariğ kıl!”

Ahmed Rufâî, Abdülkâdir Geylânî, Fahreddin Irakî, Mevlâna Celâleddin gibi bir çok zevât-ı kirâm Allah’tan “Aşk” ismiyle sözetmişlerdir çeşitli zamanlarda...

“AŞK benim” sevilecek, öylesine sevilecek ki, uğruna herşeyden vaz geçilecek; öylesine ki, benliğinden bile vazgeçilmek sûretiyle O’nda yok olunacak varlıktır “AŞK”!

Aşk, O olduğu gibi; âşık da O’dur. Çünkü O’nun dışında vücûdu olan bir varlık yoktur!Ve dahi mâşuk , yine kendisidir!

Sevgi, sevdiğin, seven hep O’dur!

Kim, ne zaman, nerede, neyi severse sevsin; sevdiğinin ismi ne olursa olsun, gerçekte sevilen hep O’dur!

"Murad etti ki, kendisinden gayrı sevlmeye;sonra zâhir oldu sevilenler sûretinde; sonra da baktı ki kendisinden gayrı mevcut değil, bu defa hep seven ol kendi oldu!" cümleleri işte bu durumu açıklar.

İyi bilelim sevgi nedir; hangi isim altında olursa olsun sevilenler kimdir; sevgiyi oluşturan cazîbe nedir, kimdendir, kime aittir; ve nihâyet seven kimdir?

"Bildik ki âlemde her ne var, hep AŞK imiş" beytinde işte bu sırâ işaret edilmektedir.

* * *

191

"Yâ Gavs-ı A'zâm. Aşkın zâhirine ârif olursan, aşktan fenâ bulmalısın! Zîrâ, aşk HİCAPTIR! Âşık ile mâşuk arasındaki hicâb!

Zâhirde kullanılan anlamı ile "aşk" kavramının bir "ikilik" görüşü dolayısıyla mevcûd olduğunu ve böylece de aşkın sevenle sevilen arasında bir hicâb oluşturduğunu çok bâriz bir biçimde vurguluyor bu beyân!

Daha açık şekliyle;

Mekân ya da boyut kavramıyla ÖTEDE veya ÖTENDE bir "O" düşünüyorsun, vehmediyorsun, yâni var kabûl ediyorsun; bunun neticesi olarak da, O'na ermek, O'nu bulmak, O'nu yaşamak arzusuyla yanıp tutuşuyorsun!..

İşte bu şekilde yanıp tutuşman, O'nu sevmen ve arzulaman O'na âşık olman demektir.

Bu aşkın temelinde de O'ndan ayrı bir "Ben" var zannı yatmaktadır!

"ZANLARDAN BAZI ZAN VARDIR Kİ SUÇTUR"

Âyetinin işaret ettiği zan acaba bu olmasın!?

Öyle ise, ÖTENDE bir “O” var ve “sen”de O’na ulaşacaksın zannından doğan aşk, gerçekte seninle “O” arasında en büyük perdelerden biridir!

Ne zaman ki, bu aşk seni öylesine O’nunla meşgul eder; ve nihâyet O’nda “yok” eder yâni gerçekte varolmadığını anlarsın; işte o zaman perde kalkmış olur!

”Kaldır beni aradan, ortaya çıksın Yaradan!” diye kısaca özetlenen bu ifade, aşkın kökeni olan “ben”in ortadan kaldırılması mecburiyetine işaret etmektedir.

AŞK’ın Bâkî kalması demek, varlıkların yok olmasına bağlıdır demek değildir! Varlıkların “yok” olduğunun anlaşılması demektir.

192

Allah’ın gelecekte veya bir varlığın yokolmasından sonra Bâkî olacağını zannetmek, çok kalın bir biçimde perdeli olmaktan doğar!

Allah Bâkî’dir ve onunla beraber fânî varlıklar da mevcuttur sanmak, “Bâkî” kelimesinin mânâsını bilmemektir.

Allah daîmi olarak Bâkî’dir ve onunla beraber ikinci bir varlık da mevcut değildir. Bu sebeple, O’nun yanında yok olacak varlıklar yoktur; kendilerinin “yok” olup Allah’la Bâkî olduklarını farkedecek tecellîler sözkonusudur.

Seven , “yok”luğunu idrâk edip, sevilende yok olduğunda; Bâkî kalan Allah’tır!

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

“BENLİK”, EN BÜYÜK GÜNAH!

“Yâ Gavs. Tövbeyi istersen, önce nefsenden günahı çıkarmalısın..Sonra kalbinden hâtırasını çıkarmalısın!...İşte o zaman bana vâsıl olursun!..Aksi halde müstehzilerden olursun!..

194

Avâm’ın “nefsinden günahı çıkartması”, günah olan fiilleri terketmesidir.

Havâs’ın “nefs”inde günahı çıkarması, benliğine dönük fiilleri terketmesidir.

Has-ül havâs’ın günah’ı çıkartması ise, “nefs”inin varolmayıp, sadece mutlak “NEFS”in varoluşunu seyr hâli içinde “günahın çıkmış” olmasıdır..Elbette ki mutlak NEFS için “günah” kavramı geçerli olmaz!

Geniş anlamı günah, nefse dönük, nefsin menfaatine dönük davranıştır.Bu elbette havâsa dönük mânâdır.

Bu anlayış ile nefsten günahın çıkartılması ise Hak’tan ayrı bir varlık görülmek sûretiyle onda günah kavramının görülmesinin kaldırılması demektir.

Ama bunun aksine, bir kişinin vehmî kişiliği kapı gibi ortada dururken, günah-sevap yoktur deyip, nefsine bedenine dönük nerşeyiyapması onun katranlı beton perdenin ardına atar, tabiat cehennemine sokar ki, bunun getireceği sonuçları, mahrûmiyetleri ve azâbları târif mümkün olmaz!

Hem kendini gör, hem karşıdakini bir kişi veya birim olarak gör, ondan sonra da günah yoktur de!..Bu basiretsizliğin zirvesidir!

Kendini Hilmi zannettiğin, vehmettiğin, hissettiğin sürece; karşıdakini Hulûsi olarak gördüğün sürece, asla "günah yoktur" diyemezsin ve perdeli yaşamın son bulmaz...Perdenin kalkmasını ve ebediyen perdesiz yaşamayı istiyorsan, dünyada yaşarken kendini kaldırmak sûretiyle "HAKİKİ SECDE"yi yapmak ve suçlanacak kişiler görmeyi terketmek mecbûriyetindesin!

Aksi takdirde perdeli yaşamak ve ölümötesi yaşamda da perdeli kalmaktan kimse kurtaramaz seni!

Günah, "benlik"ten doğar!

En büyük günah da "BENLİK"tir!

BENLİK ortadan kalktı mı, günah da kalkar!

Allah dilediğini yapar, hikmettir!

"Sen" bir olumsuz fiil işlediğin zaman günah olur!

Fâili izâfi varolduğu sürece günah bitmez. Fiil, hakiki fâile bağlanıp, izâfi fâil ortadan kalktı mı günah da son bulur!

İşte böylece "günahın hâtırası" da ortadan kalkmış olur!

Çünkü hâtıranın kalkması, hâtıranın yer aldığı varlığın

kalkması ile mümkündür..:Ne zaman ki hâtıranın çıktığı varlık ortadan kalkar, işte o zaman hâtıra da kaybolup gider.

Kendini var kabul ettiğin sürece, günah fiilî varolmasa dahi hâtıraları “benliğini” meşgul edecektir!Bu meşguliyet ise “günah hâtırası”dır ki, benliğinin yaşamıyla bağlantılıdır.

Ne zamandır ki, “benliğinin” varolmadığını , hakikatını yaşarsın, işte o zaman, nefsinden günah da , hâtırası da çıkmış olur.

“SANA AÇIK-SEÇİK FETİH İHSÂN ETTİK: ALLAH GEÇMİŞ VE GELECEK TÜM GÜNAHLARINI BAĞIŞLADI.”

Âyetlerinde işaret edilen mânâ da anladığımız kadarıyla bu hususa işaret eder.

196

“Fetih” tasavvuftaki anlamıyla, kişinin benliğinin ve benliğinin oluşturduğu perdelerin ortadan kalkması ve Hakkânî sıfatlarla tahakkuk etmesi hâlidir ki, bir devirde ancak çok çok ender kişilerde oluşur! Bunlar, “Hakkın gözüyle görür, işitir, söyler, tutar, yürürler!”

“Fetih” gelmiş kişiler, “benliklerinden” kurtulmuş oldukları için, geçmiş ve gelecek günahlarından da bağışlanmışlardır.

Çünkü, onlardan günah ve hâtırası çıkmıştır...Çünkü benlikleri ortadan kalkmıştır!Beden ve bedensel değerler onlar için hiçbir anlam taşımadığı gibi, ruhsal değerler dahi onlardan düşmüştür!Onlar mukarreblerdir, ferdiyet sahipleridir.

Kişilik isimlerinin ardında, seyreden-seyredilen ve seyr hep aynı TEK olmuştur!

Eğer bu bahsedilen hâl oluşmadan, kendini Hak görerek, başkalarına Hak'lık atfederek, günahı-sevabı inkâr edersen,

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

**ancak müstehzilerden olursun...Yâni hakikatle alay edenler
durumuna düşersin...Alay konusu olursun.**

* * *

HEDEF, ZÂT'TIR!

“Yâ Gavs! Haremime girmek istersen, ne mülke, ne melekûta, ne ceberûta iltifat et... Şüphesiz ki mülk âlimin, melekût ârif'in, ceberût da vâkıfın'ın şeytanıdır! Kim bunlardan birine razı olursa, o indimde tard edilmişlerder olur!”

198

Bu bölüm dahi gerçekten Risâle-i Gavsîye'nin en önemli mânâlardan birini kapsamaktadır!

Mülk âlemi, âlimin şeytanıdır.

Melekût âlemi, ârifin şeytanıdır.

Ceberût âlemi dahi vâkıfın'nin şeytanıdır, denilmektedir.

Ve kim ki, bunlardan birinde, birisi olarak kalır, o hâliyle yetinir, bu durumda Allah'tan uzak ve ayrı kalmışlardan olur, uyarısı yapılmaktadır!

“Ey kulum. Seni benimle meşgul olup, beni tanıman için varettim, oysa sen kiminle ve neyle meşguldün?” dediğinde Cenâb-ı Hak, âlim ne cevap verecektir, vâkıfın ne cevap verecektir?

Âlim, mülk âlemine dönük meseleler ile meşguldür...Âlimin bütün meşgalesi olan madde âlemi konularının hükmü, melekût âlemine, ölümötesi yaşam âlemine geçilince son bulacaktır! Ölümle birlikte, şeriâtın zâhirine ait tüm hükümler geçerliliğini yitirecek, ibadetler kalkacak, tüm yasaklar son bulacaktır. Dünya yaşamı için gerekli olan bu bilgilerin, insana ölümötesi yaşamı kazandıracak kadarı gereklidir elbet; ama sadece o kadarı!

Çünkü insan, Allah'ı tanımak bilmek için varedilmiştir! Bu istidat ve kâbiliyeti dolayısıyla "halife" seçilmiştir yeryüzünde!

199

Allah'ı tanıma ve bilme ise şuurla, bilinçle elde edilen bir şeydir. Bütün melekler, cinler ve hayvanlar, isteyerek veya istemeyerek Allah'ı zikretmekte, kulluk görevlerini yerine getirmektedirler. İnsanın, onlardan ayrıcalığı ise, "Allah'ı bilme, bulma ve O'nda yok olabilme" özelliğine sahip olmasıdır.

Bu özellikle var kılınmış insanın, hele âlimin, mülk âlemine ait işlerle hayatını tüketip, bunun ötesine geçememesi ise elbette ki çok büyük bir kayıptır ve neticede, Allah' tan uzak kalmasına yolaçar.

Âlimin, mülk âlemi hâlleri ile meşgul olup Allah'a yönelmemesi ise "tard edilme" denilen Allah'tan ayrı düşme durumuna sebep olur.

"Tard edilmek", mekânsal veya boyutsal bir şey olmayıp, "şuuri"dir!

Senin kendini, "Allah"tan ayrı bir varlık kabul etmen; kendi ötede bir tanrı gibi "Allah"ı değerlendirmen, "tardolmuşluk" denilen hâlin tâ kendisidir!

Melekûtun ârifin şeytanı olması hususuna gelince;

Ârif, madde âleminin ardındaki melekût boyutunun sırlarıyla, hikmetlerle meşguldur. Ef'âl âleminde olup bitenlerin ardındaki hikmetlerle ve fâili hakikiyle çeşitli mânâları yönünden meşgul olan ârifin bu meşgalesi dahi kendisini bir üst boyuttan alakoyan perde hükmündedir. Çünkü, ceberût âleminde, yaşayan Vâkîf'in nazarında, ârifin melekût âlemi, hayâlden başka bir şey değildir! Hakikat âlemi ve TEK gerçek NUR mevcutken, tutup da hayâlî varlıklar ile meşgul olmak, sanki şeytana uymak gibidir!

Şeytanlık, vehim hükmüne dayanır!

200

Varolmayan şeyleri var kabul edip, gerçek varolanı yok kabul etmek şeytânî hâldir; yâni vehme tâbî olma hâli...

Vehmî benliği terkedememiş ârif de, bu mânâ yönünden henüz şeytanını müslüman edememiş durumdadır. Yâni, vehmin tesirinden kurtulup TEK'e ermemiştir!

Ârif kimdir; sezgi-ilham yollu Hak'kın Tekliğini hissedip, herşeyde O'nu gören...Herşey Hak'tır diyen...

Oysa gerçekte, "her şey" mevcut değildir ki!

Ayrı ayrı bir çok şey mevcut değildir ki!

Birçok ayrı ayrı şeyler, TEK bir şeyden meydana gelsin, ya da daha da beteri, panteist görüş olan TEK bir şeyi meydana getirsin! Böyle bu görüşe sahip olmak tamamen bir aldanıştan başka bir şey değildir.

Bırakın panteist görüşün, bir gerçekten sapkın düşünce oluşunu ayrı ayrı şeyler görüşü dahi, velev ki TEK'in görünümleri şeklinde algılsın, yine de gerçeğe isâbet

etmemektedir!

İşte ârif, ayrı ayrı şeyler ve o şeylerin HAK oluşu, görüşleri içinde yüzdüğü sürece; bunun ötesine geçemediği sürece , Allah'tan uzak düşmüş durumdadır.

Ceberûtun vâkîfnin şeytanı olması hâline gelince;

Bu husus, açıklanması ve anlaşılması oldukça güç olan bir noktadır.

"Tadmayan bilmez" sözünün ifade ettiği gibi, bunu yaşamayana îzah etmek son derece güç olmasına rağmen inşaallah ifadesini kolaylaştırır.

201

Ceberût âlemi, Vâhidîyet mertebesidir ki, esmâ ve sıfata tekâbü'l eder. Zâtî sıfatlarla ve esmâ yollu kendini tanıma, seyretme mertebesidir bu mertebe.

Esas itibariyle, âlemler kesret âlemi ve vahdet âlemi olarak ikiye ayrılır.Ancak bu kesin böyle değil, anlayışın ya da bir diğer şekliyle anlayış yetersizliğinin oluşturduğu ikidir bu âlemler.

Kesret âlemi yâni çokluk âlemi, efâl âlemidir.

Çokluğun oluşturduğu mülk ya da melekût boyutunda sayısız fiiller sözkonusudur.

Vahdet âleminde ise kesretten sözedilemez.Vahdet âleminde kesretin yâni çokluğun varlığı kalmamıştır!

"TEK", çok kavramı kabul etmez! Ahadiyyet, çokluk kavramlarını yok eder.

Ceberût ve lâhût sanki bir nesnenin iç yüzü ile dışyüzü gibidir!

“NEFS” yâni Mutlak BEN”liğin, kendini, isimlerinin mânâları yönünden seyri, tanışı Ceberût âlemidir!

İsimler ve mânâları yollu olmaksızın salt, sırf, “samediyet” yollu Ahadiyyet’e yönlü, eniyet ve hüviyete yönelik âlemi ise “Lâhût”tur. “İlim bir noktadır”, “Zâtıyla zâtını seyretmektedir;gayrı sözkonusu değildir”, “Allah â’mâ ‘dadır”, gibi cümleler hep bu âlemi çeşitli vecheleriyle tanımlamak içindir.

Zât’a ermek, zâtını tanımak, Zâtı için seçilmiş olmak gibi tâbirler ile anlatılmak istenilen husus gerçek hedef olunca, görülür ki ceberût mertebesinin hâli dahi Zât’a perdedir!

“Vâkıf”, yâni hakikata ermiş, çokluk kavramından ve görüşünden arınmış, kendi isimlerinin mânâlarını seyreden, bu seyir hâlinde elbette ki zâtından perdeli durumdadır.

202

Evet, her ne kadar, Zâtın esmâsını, yâni Zâtın îcâd ettiği mânâları seyrediyorsa da; gene de meşgalesi. İsimlerin işaret ettiği sonsuz mânâlardır...Ve bunların asla sonu gelmeyeceği içinde, Zâtı ancak esmâ perdesi arkasından seyir hâlinindedir!

Ki bu yüzden de Vâkıfın, ne kadar yüce ve hattâ yaşamı hayâl bile edilemez mertebede “Hayy” olursa olsun, Zâtın hüviyete dönük yönünden uzak düşmüştür!..

İşte bu mertebe “tard edilme kelimeleri zat ile değil, Esmâ yollu Zât’ı müşahede halini anlatmak için kullanılmıştır.

Esas itibariyle, Ulûhiyet, Vâhidiyet ve Vahdâniyeti anlatır.

Vâhidiyetin bânını Ahadiyyet, zâhiri ise Rahmâniyet’tir.Topluca adı ise Ulûhiyet’tir.

“Allah” ismi hiçbir isimden türememiştir!..Tamamıyla özel, has ismidir “Ulûhiyetin”.

"İlâhiyet" ile "Ulûhiyet" tamamıyla ayrı şeylerdir.

İlâhin me'lûhu vardır...Yâni, İlâhin, ilahlığını kabul edecek kendi dışında bir varlık vardır...Gayrı vardır...

Ulûhiyet ise kendi dışında bir varlık kavramı kabul etmez!

Onun içindir ki Allah, İlâh-tanrı değildir..."Tanrılık" kavramından da münezzehtir!

Vâhid'in, zâtî sıfatları yollu kendini seyri "Rahmâniyet"; ef'âl 'i meydana getirecek isimleri yollu seyri "Melîkiyyet"; o isimlerle ef'âl 'i oluşturması ise "Rubûbiyet"tir! Rabb, fiili oluşturan; Merbûb ise fiil olarak çıkandır!

203

Vâhid'in zâtı "Ahadiyyet", kendini bilişi "Eniyyet", zâtında hiçlik hâli "Â'mâ 'iyet"...Evet bunların tümü birden de tekrar edelim "ULÛHİYET"tir!Allah'ın bizde izhâr ettiği ilme göre, bu böyledir...Muhakkak ki Hakikat Allah indindedir!

* * *

MÜCAHEDE ŞARTTIR!

“-Ve daha dedi ki;

204

-Yâ Gavs! Mücahede, müşâhede denizlerinden bir denizdir ve balıkları da vâkıflardır...Müşâhede denizine girmeyi irade edene, mücahede gerekir...Zîrâ, mücahede müşâhedenin tohumudur!”

Önce bu anlatılmak istenileni, genel düşünce seviyesinde ele alalım, sonra da esas anlatılmak istenilene gelelim...

Müşâhedeye ermek için, mücahede kesinlikle şarttır!

“ONLAR Kİ BİZİM YOLUMUZDA MÜCAHEDE EDERLER, BİZ DE HİDÂYET YOLLARINI KOLAYLAŞTIRIRIZ”

Mücahedesiz müşâhede olmaz... Ne nisbette mücahede edersen, ulaşmak istediğin hedefe ne kadar cehd edersen. Bu yolda savaş verirsene, o nisbette “Hak”kı müşâhedeye kavuşursun...

Kaç adım atarsan hedefine, o kadar yaklaşırsın!..

Müşâhede, yâni görebilme, şâhid olma, o şeye ulaşmakla ya

da yaklaşmakla mümkündür...Hakikat ise, gözle görülecek bir nesne değil, şuurla erilecek bir "ilim"dir!

Hakikat ilmine perde olan şeyler ise, aklın, vehim hükmü altında yorumda bulunmasıdır.

Akıl, kendisine beş duyardan gelen verileri esas alıp, tefekkür ve ibrete yönelmezse; vehmin hükmü altına düşer ki, bu takdirde herşeyi ters değerlendirir!::Böylece de Hakikat'ten perdelenmiş olur.

Bu şekilde perdelenmiş olan bir akıl için, vehmin oluşturduğu değer yargılarından arınmak, hakikatı görmek ve yaşamak için zorunlu olur...İşte bu yolda yapılan çalışmalara "Mücadele" denilir.

Hakikat müşâhedesi yolunda, benlik duygusu yönünden mücadele şarttır;bedenin tabiatı yönünden mücadele şarttır; şartlanmalar yönünden mücadele şarttır.. Bütün bu mücadelelerin sonunda muvaffak olunur ise, o zaman kişi müşâhede mertebelerinde urûc'a başlar.

Önce melekût âleminin müşâhedesine kavuşur, kesret sırlarına âgâh olur; sonra da ceberût âlemine urûc edip, esmâ âleminin sırlarına erer, olabildiğince...

İşte isimlerin işaret ettiği mânâların sırlarına erme hâlinde dahi Vâkıfîn'i bir mücadele beklemektedir..Ki o mücadele, esmâ perdesinden kurtulmaktır!

Vâkıfîn'in mücadelesi, daha öncekilerde olduğu gibi, bir şeye veya bir hedefe ulaşmak için olmayıp; isimlerin mânâlarını seyr hâliyle kayıtlanamamak içindir.

Çünkü esmâ seyri öyle bir şeydir ki, yutar içine de fakında bile olunmadan dalınır gidilir...

İşte bu durumda cehd gereklidir ki, esmâdan Zât'a teveccüh edilsin!

Aksi halde sonsuz sayısız esmâ mânâlarında seyr devam eder gider...

Dolayısıyla ki, Zât müşâhedesine kadar, mücahede gerekli olur!

* * *

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

FİİLİN KARŞILIĞI ALINACAKTIR!

-Yâ Gavs!.. Kim mücahedeyi ihtiyâr ederse, ona müşâhedem olur; istese de istemese de!

208

Bu cümlede Sistem'in çok önemli bir sırrı açıklanmakta, dikkatli okuyanlar için...dikkatlice bir kere daha tekrar edelim;

“Kim mücahede ederse, müşâhedem oluşur.İstese de istemese de!..”

İşte, içinde yaşadığımız kâinattaki, Allah'ın Sistemi-Düzeni budur! Bir fiil olmuşsa, o fiilin neticesi de otomatik olarak oluşacaktır, o fiili meydana getiren mahâl için; istese de istemese de de!

Yâni, o fiili meydana getirenin, fiilinin sonucunu görme yolunda bir talebi olmaması hâlinde dahi bir şey değişmez; onun neticesini mutlaka görmek durumunda kalır!

Bu durum bize şunu da idrâk ettirir;

Bir insanın, ille de yaptıklarının ne getireceğini bilmesi veya bilmemesi gerekli değildir neticesine ulaşması için...Bu

yüzden, her fiil neticesini meydana getirir.

Meselâ elinize bir bardağı aldınız ve bıraktınız, o düşünce kırılacaktır taş üzerine!..Bardağın kırılması için, kırılacağını bilmesi şart değildir.

İşte bunun gibi, bir kişinin belirli mücahedeleri, çalışmaları yapması da kendiliğinden belirli, o mücahedenin karşılığı müşâhedeyi oluşturur.

Bu sebeptendir ki, Hazreti Rasûlullah Aleyhisselâm'ın buyurdıklarını, ne getireceği bilinmese dahi tatbik edenler, otomatik olarak o çalışmaların semeresini alırlar!

209

Kur'ân-ı Kerîm 'in bildirdiklerini tatbik edenler dahi, bu tatbikatlarının karşılığını elde edeceklerdir, isteseler de istemese de!

* * *

“-Yâ Gavs!.. Kim mücahededen mahrûm ise, ona müşâhedeye yol yoktur! Tâliplere, benim kendilerine lâzım olduğum gibi, mücahede lâzımdır!

Eğer bir kişide mücahede mevcut değilse, bu yolda bir cehdi-çalışması- fiiliyatı yoksa, o kişi asla müşâhedeye eremez.

Bir diğer deyişle, kişinin mücahededen nasibi yoksa, Hak'kı müşâhede için varolmamış ise, o kişiye mücahede yapmak da nasîb olmaz!..Zîrâ mücahede yapsa, ister istemez müşâhede olacak...

“ZERRE KADAR HAYIRLI FİİL ORTAYA KOYAN; KARŞILIĞINI ELDE EDER”

hükmünce kimden ne nispette mücahede sâdır olursa, o nispette de müşâhedeye kavuşur.

Kimin de müşâhededen nasîbi yoksa, o mücahedeyi ihmâl eder!

Mücahede, vehmin getirdiği perdelerin kalkması için şarttır!

Kişi kendini beden kabul edip, bedene dönük istek ve arzular peşinde koştuğu sürece, elbette bütün düşüncesini, yemek- içmek, seks, güzel maddelere sahip olmak gibi şeyler kaplayacaktır...

Buna karşılık, hakikatın ne olduğunu öğrenmek isteyen insanı da bunlar fazla ilgilendirmeyecek, bu konudaki ilmin peşinde olacaktır...

Hakikatın ilmeni elde edenin amacı ise o hakikatı yaşayabilmektir!

210

İşte bütün bunlar, hep mücahede isteyen ve mücahedesiz gerçekleşmesi mümkün olmayan şeylerdir.

Sahibi olduğunu sandığın şeylerin varolduğu sürece, elbette ki onların elinden çıkışının da ızdırabını duyacaksın...Sana ait olmayan bir şeyin, bir zarar görmesinden hiç için sıkılıyor mu?..Hayır!

Öyle ise, öncelikle, gerçekte hiçbir şeyin sahibi olmadığını idrâk etmen ve sahiplenmeyi terketmen gerekir; ki, en basit mücahede budur!

Neticesi de, Mâlikel Mülk olan mülkün hakiki sahibini müşâhededir!

İşte böyle mücahedeyle, ne kadar sahiplik duygusunu terk ederse insan, okadar hakiki sahibi müşâhede eder...Anlar ki, mal da yalan, mülk de yalan, gerisi hep oyalan...

Bundan sonra, mücahede de ikinci dönem başlar...mülk,

mülkün sahibi olan Mâlik-el Mülk'e ait olduğuna göre, onlarda tasarruf eden de O'dur!Ki bundan sonra gerekli olan Allah'tan gayrına kuvvet, kudret atfetmemektir!

Bundan da sonraki mücahede, vehim, zan ve beş duyunun getirdiği müstakil varlıklar görme hâlini terk yolundadır.

Ve böylece mücahede sürekli devam eder...Elbette, mücahede de başarılan her savaştan sonra oluşun bir müşâhede; şâhid olunan yepyeni âlemler sözkonusudur.

Böylece devam eden mücahedeler, son olarak esmâ perdesinden de kurtulmayı sağlarsa, Zât-ullah Bâkî'dir hükmünü alır.

Allah Bâkî'dir; "YOK" ezelden ve ebeden "yok"tur!

ANA-BABASIZ-EVLÂTSIZ

“Yâ Gavs!..Kullarımın faziletlisi ve sevgilisi onlardır ki; evlâdı ve ana-babası olup da kalbi onlardan fâriğdir!..Eğer, ana-babası ölse hiç hüzün çekmez!Kulum bu mertebeye ve menzile eriştiğinde, benim indimde “ana-babasız ve evlâdsız” (lem yelid ve lem yûled) ve “ve lem yekûn lehu küfüven ehad” olur!”

212

Risâle-i Gavsîye'nin bu bölümü, Vâhidiyet tecellisini yaşayanın hâlini tasvir buyurarak, misâlini de İHLÂS sûresinden veriyor.

İHLÂS sûresinin çok geniş bir yorumunu, ALLAH isminin işaret ettiği mânâyı ve Allah'ın asla bir tanrı olmadığını “Hazreti MUHAMMED'in AÇIKLADIĞI ALLAH” isimli kitabımızda yapmıştık...TEK'lik, yâni AHAD oluşun mânâsını iyi anlamak isteyen okuyucularımıza bu kitabı tavsiye ederiz. İşte burada, AHADİYET'in ne olduğunu anlayabilmek için gelinmesi zorunlu olan “Vâhidiyet” mertebesinin inceliğinden ve bu mertebede yaşanacak olan şândan sözediliyor...

Normal bir insanın, elbette ki ana-babası ve çocukları vardır ve kendisinin, bunların bir parçası olması hasebiyle de onlara büyük bağlılığı mevcuttur.

Kezâ çocuklar yönünden de böyle...

Ancak burada belirtiliyor ki, kişi bu tür bağımlılıktan da kendini kurtarmalıdır...

Ancak burada kavranılması gerekli ve hattâ zorunlu olan şu husus mevcuttur...Onlardan yâni ana-baba ve çocuklardan kopmak, kalbinden onları atmak demek. Fiilen onları terketmek demek değildir!..

213

Bilâkis, onlara elinden gelen her türlü hürmet ve sevgiyi gösterip; her türlü hizmeti bedenle onlara verirken; kalbinde de Allah'tan gayrına yer vermeyeceksin demektir!

Hattâ, perdelerin birazcık kalkmışsa, göreceksin ki, onlara vermekte olduğun sevgi ve saygı gerçekte doğrudan Allah'adır!..

Kişi, başlangıçta, "kopma", "uzaklaşma", "terketme" gibi kelimelerle anlatılan hâllerin fiilen yaşanacağını zannederek; ana-baba, evlâd. Akraba ve yakınlarından ayrılması gerektiğini düşünür...Eğer bu konumda iken, yanında bu konuyu iyi bilen bir kişi yoksa, kendisini bu gibi konularda aydınlatıcı enîs bir refiki yoksa, son derece yanlış davranış ve fiiller ortaya koyar!..Ana-babayı terketmeye, çocuğunu kesmeye kalkışır, ki böylece onları kalbinden çıkarsın diye...Oysa bu türden fiiller son derece yanlış ve hatalı davranışlardır...Fiilî değil, kalbîdir yapılması gereken şey!

Hazreti Resûl Aleyhisselâm, Hazreti Hasan ve Hazreti Hüseyin'i kucağına alır, sırtında taşır, onlara büyük sevgi

gösterirdi...

Nîce ehlullah dahi, ana- baba hakkının gereği olarak ne kadar büyük hizmetler vermişlerdir; konuyla ilgili kitaplarda bu bilgiler hep mevcuttur...

“Kalbini onlardan fariğ kılmak” diye anlatılmak istenen şey, fiilî değil, “şuurî”dir!..Şuurunda, kendini bir “bilinç” bir “şuur” olarak göremezsen, kendini et-kemik beden kabûl edersen; ve bu tür yaşam içinde geçip gidersin, elbette ki ne kendi hakikatını tanımış olursun, ne de karşındakinin hakikatını tanımış olursun!

Esasen, ana- baba –evlâd kavramı bu dünyada mevcuttur! “Cennette herkes 33 yaşında olacaktır” açıklamasını yapan Hazreti Rasûl Aleyhisselâm, ileride bu çeşit kavramların olmayacağına dikkati yeterince çekmiştir...Öyle ise, şimdiden, şuardan bu kavramları çıkartmak gerekir!

Ancak, tekrar ediyorum, kavramın kalkması ana-babayı dışlamak , çocuklarıyla ilgilenmemek değildir...

Aksine, bu idrâke gelmiş bir kişi ana-baba-evlâd ismi altında varolan gerçek varlığı müşâhede edip, onlara elinden gelen âzamî hizmet ve hürmeti gösterir...Çünkü, hizmet ve hürmet ettiği varlık bilir ki HAK'tır!

Bu anlattığımız işin bir mertebesi...

Bir de bunun üstündekilerin müşâhedesini var ki, burada onlara da bir uyarı sözkonusu...

Çeşitli esmâ-i ilâhî'yi seyir hâlinde olanın, bilmesi ve müşâhede etmesi gerekir ki, o isimler arasında, Allah indinde bir fark yoktur! Bir ismin mânâsının zuhûrunun, diğer bir ismin mânâsının zuhûrundan farklı ve değerli

olmadığını müşâhede etmek zorundadır...Zîrâ isimler arasında fark yoktur. Kısacası isimler tecelîsinde, isimlerden birinin ağır basarak diğerinden perdelenme meydana getirmesi kişinin bir üst mertebeye urûcunu köstekler...

Melekût âlemi, Allah'ın isimlerinin işaret ettiği mânâların zâhir olduğu bâtın âlemdir.

Zâhir âlemi vardır...

Bâtın âlemi vardır...

Ledün âlemi vardır...

Ve bu âlemlere ait zâhir ilmi vardır, bâtın ilmi vardır ve ledün ilmi vardır.

215

Bâtın ilimlerin taalluku, Melekût âleminedir.

Ledünn ilmi ise, Zâtıyyûna has, Müferridûna has ikrâm yolu sunulan "İndallah"tan bağışlanan gaybî ilimdir.

Bu ilme nâil olanlar, artık kişilik değer yargılarından arınmış olurlar; ve Allah'ın âleme nazarı gibi bir nazar sahibi olurlar...Bu durum tasavvufta, "ALLAH'IN AHLÂKI İLE AHLÂKLANMAK" diye târif edilir.

"ALLAH'IN AHLÂKI İLE AHLÂKLANMAK" demek, O'nun olabildiğince esmâsının özelliklerini cem edip, O gözle âlemleri ve içindekileri değerlendirmek demektir...

Beşerî değer yargılarından arınıp; Allah'ın indinde bütün isimleri ne anlam taşıyorsa, ne değer taşıyorsa, o anlam ve değerlere ulaşır; âlemleri o nazarla seyretmek gerektir.

İsimler arasında fark gözetmek veya birinin diğerini meydana getirdiğini düşünmek ister istemez insanı isimler

boyutunda perdeler ki, bu da urûc'ta hız kesici olur.

Ayrıca...

Burada şu incelik de mevcuttur;

Bir mertebenin diğer bir mertebeyi meydana getirdiğini düşünmek dahi hakikatı hakıyla yaşama hususunda insanı engeller!

Bir mertebede bulunan, kendisini meydana getiren bir üst mertebe olduğunu kabul ettiği anda ana-babalı, kendisinin, altındaki mertebenin bulunduğu mertebeden meydana geldiğini düşündüğü anda da evlâtlı olmuş olur...Oysa AHAD, ne “doğurmuştur” ve ne de “doğmuştur”!

216

AHADİYYETİ itibariyle Allah'ı bilen kişi, müşâhede eder ki gerçekten Allah, “Doğurmamış” ve “doğmamış” AHAD'DIR!Bilinen ve okunan tüm mertebeler, Hakikata ulaşmak için vesile olması yönünden kabûl edilmiş itibarî ve izâfî anlatımlardır!..

Gerçekte her şey ve tüm mertebeler sadece ve sadece Allah'ın ilminde mevcut ilmî sûretlerdir ki, AHAD olan ALLAH Â'MÂ 'DADIR!..

Her şey yoktan varolduğuna göre, yoktan varolan, “yok” demektir!

İşte bu yüzden de, âlemlerin aslı hayâldir, hayâl ise yok hükmündedir, Bâkî Allah'tır, denilmiştir...

“Doğurma” ve “doğma” kavramına gerçekte asla yer yoktur; çünkü ne doğuracak bir varlık vardır, ne de doğurulacak bir varlık vardır!

Allah isminin müsemâmîsı, bu tür kavramları kabûl etmez!

Allah'ın indinden olan ilimle Allah'ı seyreden de bu yüzden bilir ki, ana-baba ve evlâtsızdır ve böyle bir şeyin düşünülmesi dahi muhaldir...

* * *

"Yâ Gavs!..Bana nazar etmek istiyorsan bir mahâlde, gayrımdan fâriğ kalbi ihtiyâr et!

Burada bir mahalle nazardan sözediliyor...

Mahâl yâni madde âlemi için, algılanan sâbit bir mekân anlamında kullanılan "mahâl" kelimesi, melekût âleminde ise bir isim bileşiminin zuhûru anlamına gelir...

217

Kesret âlemi içinde bir birim hak'ka nazar etmek istiyorsa, bu Hak'kı bir sûrette görmek şartıyla olur...Ancak hemen hatırlatmak gerek ki, görülen sûretteki mânâ Hak'kın esmâsındandır!...Ve o mânâ idrâk edilmek sûretiyle "Vechullah" görülmüş olur ki, bu da kalb gözüyle denilen bir biçimde gerçekleşir.

Yoksa zâhir gözün gördüğü maddî sûret ile Hak'kı görüyorum sanmak çok büyük câhillik ve gaflettir!

Bunun ötesinde her bir mahâl, o mahâlî oluşturan sûreti meydana getiren "mânâ sûretinin" yâni esmâ-i ilâhî'nin varlığıdır...Bu esmâ baş gözüyle değil gönül gözüyle yâni basîretle görülür ve seyredilir...

Ama, akıl şâyet başgözüne tâbi olur, şartlanmaları istikametinde gördüklerini değerlendirir ise, asla "Hak" görülemez...

İşte bu yüzden de "gayrımdan fariği kalb et" yâni "BEN"den gayrının var olduğunu düşünmeyi, zannetmeyi terket"

denilmektedir.

Mahâlden, yâni esmâ yollu nazar etmekten de geçip, “bana” yâni “eniyyetime” nazar etmek istiyorsan, o takdirde esmâ perdesinden de kurtar kendini ve tümüyle arınmış, yok olmuş bir halde Zât’ıma yönel; ki böylece bana nazar etmiş olasın, denilmektedir...

* * *

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

İLMİN ÖZÜ

“Sordum:

220

-İlmin ilmi nedir?..

Dedi ki:

-Yâ Gavs-ı A'zâm... İlmin ilmi, ilimden cehildir!..”

“İlmin ilmi” sorusuyla işaret edilen şey nedir acaba?

Ef'âl mertebesinin ilmi ayrıdır...Esmâ mertebesinin ilmi ayrıdır...Sıfat mertebesinin ilmi başkadır...Zât'ın ilmi başkadır!..Ledün ilmi başkadır...

Ledün ilmi, Zâtın, esmâsına olan ilimdir...

Taalluku a'yân-ı sâbite'yedir!İkram yollu bir kula verilirse bu ilim –Hızır ve Zâtiyyûn- gibi bir insanın tüm geçmişini ve gelecekte cennet veya cehennemdeki hâlini ve bütün mertebelerde nereye ulaşacağını icmâlen bilir...

Bu ilim, kişide “FETİH” denilen bir hâl sonunda yaşanır hâle gelir...”Feth”in birisi “zulmânî” olmak üzere yedi basamağı vardır...Keşif basîrete aittir. “Fetih” ise tahakkukla alâkalıdır!

İlâhî sıfatlarla tahakkukla, demek istedim...

İlmi bâtın ise, melekût âlemi ile ilgili ilimlerin toplu adıdır!

İlmi zâhir ise yaşadığımız boyutla alâkalı ilimlerin hepsidir.

Burada sorulan ilim, bunların hepsini içine alan Vâhidiyet ilminin ilmidir. Kesrete dönük bir ilim değil! Vâhidiyete, kendini Hakkânî sıfatlar yönünden bilmeye dönük bir ilim de değil...Ya..?

Bütün bunların kaynağı, aslı, orijini olan ilim nedir?.

Hazreti Âli Efendimiz'in bahsettiği ilimden sözediliyor...

221

"İlim bir nokta idi; onu câhiller çoğalttı" cümlesiyle dikkatlerimizi "Nokta İlmî"de denilen "Zât İlmî"ne, "Ahadiyyet İlmî"ne çekmek isteyen Hazreti Âli, işte bu husustan bahsediyor...

"İNSAN ZÂLİM VE CÂHİLDİR"

Âyeti kerîmesinde dahi, İNSAN-I KÂMİL'in kendisine bahsedilen AHADİYYET ilminden ve "NEFS"inin hakkını verme imânına sahip olamayaşından söz edilir ki, inşaallah bunun tafsilini daha sonra çıkarmayı düşündüğümüz kitaplarda yapacağız...

İlmin ilmi, ilimden cehildir!..Yâni bütün ilimlerin ilmi, AHADİYYET HÜVİYETİDİR ki, Zât-ı baht diye anılır..."Hiçlik" diye bilinen bu nokta tam bir karanlıktır ki, zulmeti A'zâm diye de bilinir!

"El ilmü noktâtün" beyânıyla işaret edilen nokta "Hiç"lik noktasıdır...Ve cehl-i azîmdir...Zâtında bu nokta olan İnsan-ı Kâmil de bu yüzden "Câhil" diye tavsif olunmuştur.

* * *

-Yâ Gavs!..kalbi mücahedeye meyleden kula ne mutlu...Vay hâline o kulun ki kalbi şehevâta meyleder!

Öncelikle burada vurgulanan husus, yönelişin mutluluk ve azâbı getireceğidir...

Yöneliş, “mutluluk” müjdesine, ya da büyük sıkıntılara işaret olarak belirtildikten sonra deniliyor ki;

Vehim perdelerini kaldırmak için mücahede eden...Allah’ı rüyetine engel olan “benliğinden” arınmak için mücahede eden...Özündeki hakkânî sıfatlarla tahakkuk için, beşerî sıfatların fânîliğini müşâhede için mücahede eden... Esmâ mânâlarıyla perdeli olmaktan kurtulmak ve Zâtı Ahadiyyete yönelmek için mücahede eden; “mücahede” ehline ne mutlu...Ki o mücahede ehli, elbette ki, otomatik olarak yaptığı mücahedenin neticesine ulaşacaktır...Aksi asla mümkün olmaz!..

222

Vay hâline, o şehâvete yönelenlerin...Şehvet, arzu ve istekler...

Vay hâline o arzu ve isteklerin peşinde koşup, onlara yönelenlere...

Bedenin tabiatı istikametinde koşanlar...Yemek, içmek, seks, içki, sigara ve daha akla gelen beden dolasıyla bağlı olduğun ayrı kalmayı kabullenmediğin herşey peşinde koşma hâli...

Vehmî benliğinin şartlanmalar istikâmetinde sahip olmak için peşinde koştuğu herşey...makam, koltuk, mevkii, şan, şöhret, şeref, gurur, “İlle benim dediğim olacaktır” hâli, saygı, sevgi, hürmet ve hizmeti görülme arzuları...

Bütün bunların kökeni hep, kendini ister et-kemik beden, ister ruh beden, fakat neticede bir izâfî birim olarak kabullenme hâlinde ve şartlanmasından kaynaklanmaktadır!

Bunların otomatik ve tabiî sonucu ise, hepsini yitirmiş bir hâle düşmektir...Ama ölümle, ama daha sonra!

Ama ne zaman ki, "NEFS" in hakikatını anlar, idrâk edersin;nefsinin "Nefsi Kül", aklının "Akl-ı Kül" olduğunu hissederek yaşarsın; işte o zaman artık sende birimsel mânâda "benlik" kalmamış olur...Ve bu durumda da yukarıda sayılan şeyler olmuş ya da olmamış, senin için hiçbir anlam taşımaz!

223

"Dünya varmış, tâ ki yok olmuş; ne umurum; bana ALLAH yeter!" Dersin ve bambaşka bir âlemde yaşamaya başlarsın...

İşte mücadelede, Zât-ı ilâhî'ye erene kadar, Nefsin var olduğu sürece her mertebede kendi gereklerine göre vardır ve lüzumludur.Kim bundan mahrum kalırsa, bulunduğu yere kendini pranga zinciriyle bağlamış anahtarını da okyanusa atmış olur!

* * *

MI'RÂC VE NAMAZ

Gavs dedi:

224

“Rabbimi gördüm ve “mi’râc “tan sordum...Buyurdu ki;

-Mi’râc, benden gayrı herşeyden urûc’tur!..Mi’râc ‘ın kemâli de , nazarının gayrına kaymaması ve isyan etmemesidir!”

Mi’râc önce ef’âl âleminden olur...Ef’âl âleminden mi’râc, isimlerin müsemâmâlarının Allah’ın gayrı olarak mevcûd olduğu fikrinden ve zannından kurtulup, Tek fâili mutlak’ı müşâhede etmektir...

Eğer bundan devam edecek istidat mevcût ise urûc bu defa esmâ mertebesinde olur ve tüm isimlerin mânâlarının hep aynı Zât’a ait olduğu müşâhede edilir...

Sonra mevcûdâtın Zât’ının tek olduğu tespit edilir!..

Urûc bundan sonra da devam ederse, “NEFS”inin hakikatının dahi “O” olduğu yaşanır ve kişilik kavramı tümüyle yok olur...Varlığında Bâkî Allah’tır!

Uruc bundan sonra biter, mi’râc tamam olur...

Ya sonra?..

Seyr başlar!

Zâtıyla esmâsını seyretmededir...

İlminde!..

"Gayr" kavramına ve kelimesine yer yoktur bu vâdide!..

Zâtıyla, Zâtını seyretmededir dehr içre!..

* * *

"-Yâ Gavs!..Mi'râc 'ı olmayanın namazları yoktur benim indimde...Ve o namazdan mahrumdur!"

Daha önce de bahsettiğimiz gibi, bedenın namazı vardır...

Şuurun namazı vardır...

"Salâtı vüstâ" vardır...

"Salâtı dâimî"le işaret edilen "dâimî namaz hâli" vardır...

Namaz, beden boyutu itibariyle, ruhun nûrunun artması ya da halogramik mikrodalga bedenın enerjisinin yükselmesi içindir!

Bilinçli de yapılsa, bilinçsiz de yapılsa bu yönüyle hâsılası alınır ve terk edilmesi, kişinin ruh boyutunda çok şeyler kaybetmesine yol açar...

Ruh, ölümötesi yaşamda kullanacağı tüm nûrunu yâni enerjisini bu dünyada zikir, namaz gibi çalışmalarla beyinden alır!..

Öbür âlemde beyin beyin olmadığı için, orada ibadet de yapılmaz, gereksiz olur!..

Burada kılınmayan namazın, yapılmayan zikrin orada telâfi edilmesi muhâldir!

Bu yüzden oraya gidenler, daima, “keşke dünyaya geri dönecek” deyip dururlar...

Bir üst mertebeye ait namazlar ikâme edilmese dahi, bu yüzden beden namazının kılınması kişinin geleceği dolayısıyla zorunludur!

Ve kişi hangi mertebede olursa olsun, nasıl beden gereği için yenilip içiliyorsa, ruh beden ihtiyacı içinde zikrin yapılması ve namazın kılınması mecbûrdur.

Gelelim mi'râc olması yönüne...

226

“Namaz, müminin mi'râcıdır” hadis-i şerifi namazla mi'râc yapılabileceğini göstermektedir...

Mi'râc bizim tarafımızdan ancak namazla gerçekleşeceğine göre, namaz nedir?

Bildiğimiz bedenle devam edilen mi?..

Yoksa, şuur boyutunda yaşanan bir hâl mi?..

İşte burada bahsedilen namaz, “kılınan” bir namaz değil, “ikâme” olunan, “vüstâ” orta namazdır ki; beden boyutuyla madde boyutu ile Vâhidîyet âlemi arasında tam orta noktada yâni şuurun kendisinin beden ve ruh olmadığını farketmediği ancak TEK'lik noktasında da kendini henüz bulamadığı; bu ikisinin ortasındaki noktada daha doğrusu tam ortada ikâme edilen “orta namazdır”, “Salât-ı Vüstâ”!..

Şuur, beşer, birim olmadığını farketmiştir; var olanın TEK olduğunu farketmiştir; TEK'in dışında hiçbir şey olmadığını farketmiştir; ancak ne var ki, hâlâ birimsel bir şuur olarak

TEK'e yönelik bir halde, "O"nu seyretme durumundadır...

Ve bu hâliyle "Orta Namazı" ikâme etmededir...

Hak vâkî olur, fâni helâk olur, ölümün hakikatı tahakkuk edip, birimsel şuur "Akl-ı Evvel" hâline dönüşür ise...

Varlıkta "Bâkî Allah'tır" hükmü zâhir olur ise...

"Dur!..Rabbin namazdadır..." sırrı âşikâr olur ise...

Yüce Zât, ilminde, tüm mertebelerde kendi esmâsını seyrederek ise...

Seyreden ve seyredilen ve seyr TEK'e rücû eder ise...

227

"Dâimî Namaz" tahakkuk tahakkuk etmiş olur ki;

BÂKÎ ALLAH'tır!

Allahû Zül Celâlî vel İkrâm'ın indinden ihsân buyurmuş olduğu ilim nisbetinde hâsıl olan anlayış ile, Gavs-ı A'zâm Abdülkâdir Geylânî Hazretlerinin kaleme almış olduğu "Risâle-i GAVSİYE" isimli eserini açıklamaya çalıştık...

Yer yer lisânımızı gemleyip, hududu aşmamak için, çok açık olduğu halde örtülü, görünen gerçeklere değinmekten ictinâb ettik...

Biz, Allah kuluyuz!..

Hatamızı, eksikimizi, yanlışımızı görürseniz, iyi niyetimize bağışlayın...

Muhakkak ki her ilim izhar edenin fevkinde ilim sahibi vardır!

Rahmetli Dede Musa Paşa'nın sözüyle noktalayalım satırlarımızı...

“Allah, hazmını versin!”

AHMED HULÛSİ
Haziran 1982
Cerrahpaşa
İSTANBUL

* * *

◆ "GAVSİYE" AÇIKLAMASI

NAKŞİBENDİLİK'TE "VAHDET" GÖRÜŞÜ

Hâce Bahaüddin Nakşibend'in tasavvufun incelikleri hakkındaki bazı görüşleri şunlardır:

-Nefy'i vücûd ve "yokluk" azîm iştir!.. Bu sıfatlar, bu yolda "vuslat" devletinin ipucudur. Bizi fenâ ve niyâz kapısından kabûl ettiler; her neye erişti isem buradan eriştim.

230

-Yirmi iki senedir, hâce Muhammed Tirmizî ruhâniyetine tâbi olarak RENKSİZ ve VASİFSİZİM!.. Eğer, bir kimse beni bilmek isterse, hâlâ bu zamanda da RENKSİZ ve VASİFSİZİM.

- Bizler maksûda erişmeğe vasıtayız. Sâliklere lâzımdır ki bizlerden kesilip maksûda ulaşsınlar.

-İbâdet, vücûd iyârâs eder. Zirâ, kulun ibadeti, vücûd istemektir.

Şeyh Ebül Hasan Harakanî Hazretlerinin sözlerindedir; buyurmuşlardır:

"Şu yol ki Allah'dan kula gider, cümle saadet içinde saadettir. O yol ki kuldân Allah'a gider, cümle dalâlet içinde dalâlettir."

Sâlikin mürşid sohbetine ihtiyacı bu yüzdendir. Başkaca istikâmetini tâyin edemez.

- Bize "kibir" atf etmişler. Bizim kibrimiz, kibir değildir; "kibriyâ"dır!..

- Bizler her ne bulduk ise, "fakr" sıfatı ile bulduk!..

- Sofiyyûnun, "Fakîr Allah'a muhtaç değildir" sözünden murad nedir diye soranlara. "Maksat, hakikî Fakr'dır. Bu küllî istiğnâ makamıdır!. " buyurmuşlardır.

- "Fakr tamam olduğunda, O Allah'tır" hadîs-i hakkında da; "bu fakr, fenâi tâmdır ki, husulünde, ehline tecellî zâtî vaki olur" demiştir.

- Bir kimse, Allâh'ın ULÛHİYETİNİ tam mâ`rifetle bihakkın bilse, o kimse sâir eşyâyı da keşif yoluyla bilir; bir mâhiyet kendisinden gizli kalmaz. Zirâ, cemîi eşyâ ve malûmât Hakk teâlânın SIFAT ve ESMÂSININ ZÂHİRDE GÖZÜKMESİDİR.

- Kalblerin vüs'âti birdir, lâkin kalblerdeki mârifetlerin vüsati bir değildir.

- Kibâr ulemâdan biri sordu ki: Seyri sülûktan maksad nedir?.. Hâce cevap verdi: Tafsili mâ`rifettir!..

Herât Meliki sorar Hâce Bahaüddin Nakşibend'e:

Halvet der encümen ne demektir?..

Zâhiren halk ile Bâtinen HAK ile olmaktır!..

Bu mânâ insana mümkün ve müyesser midir?..

Eğer mümkün olmasaydı, Allah, Kur'ân-ı Kerîm 'de "Ricâli, ticaret Allah'ı anmaktan alakoymaz" buyurmazdı.

Bazı şeyhler demişlerdir ki, velâyet nübüvvetten ileridir; bu hangi velâyettir ki Nübüvvetten ileri olsun?..

Bundan murad enbiyânın velâyetidir; ki, nebînin velâyeti nebiliğinden fazîletlidir!.

Rüyâların çoğu asılsız vehimlerden ve hayâllerden doğar; bazıları da dünyaya bağılıktan doğar. Bazen de keşfi ilâhî ile olur. Ancak hiç birisi de tâlibin terakkî etmesine yarar sağlamaz. Bazı şeyhlerin bunlara kıymet vermesi yeni başlamış veya başlangıçta olan yol ehlini alıştırma içindir.

Hâce Bahaüddin Nakşibend, riyâzetleri ve bilhassa açlığı seyri sülûke esas tutarlarmış. "Açlık, susuzluk, riyâzat ve namaz ile mücâhede etmedikçe, hiç bir kimse keşfe nâil olmaz, şuhûda erişemez" dermiş.

* * *

232

Hâce Muhammed Parsâ, insanın Hakikata ermesine, gerçeği görmesine engel olan "PERDE" konusunu şöyle anlatır:

"-Kul ile Hak arasındaki perde, kâinat içre sûretlerin (maddî-mânevî) gönülde (şuurda) nakış yapmasındandır.

Bu nakışlar, perişan sohbetler yüzünden; renk ve şekilleri görmek ile daha da artar ve gönülde yer ederler.

Kitaplar okumak, resmî sözler ve türlü kelimât deyip işitmek, bu nakışları dalgalandırır ve harekete geçirir.

Bunların cümlesi Hak Teâlâ'dan uzaklığı ve gafleti doğurur. Tâlibe, bunları ortadan kaldırmak, "yok" etmek mecburîdir!

Pes, lâzımdır ki, hayâl arttıran nesnelere, bir yolunu bulup kaçınmak, uzak durmak sûretiyle gönlü saflâştırıp Hak'ka yönelmek gerektir. Âdet-i ilâhîdir ki, mihnet ve meşakkatsiz bu mânâ gerçekleşmez!..

Lezzet ve şehvetleri terketmeksizin bu hâl hâsıl olmaz!..

-Muhyiddîn Arabî'nin kaleme almış olduğu "Fusûs" candır, "Fütûhat"(-ı Mekkîye) kalbdır!.. "Fusûs"(-ül Hikem)u bihakkın bilip anlayana Hazreti Resûlün mutabaati dâiyesi kesinleşir!..

* * *

Hâce Alâeddin Attar'ın bazı açıklamalarına kulak verelim:

-Hâce Bahaüddin buyurdu ki: "Gönül hâlini sen nasıl idrâk edebilirsin ki?.. Gönlün ululuğu beyâna gelmez!.. Her kim ki gönülü bildi, maksûdu bildi; ve gönülü bulan maksûdu buldu!.."

233

-Sâlikin yolunu bağlayan, KENDİ BENLİĞİDİR!.. Herkesin ilmi küllîye erişmesine engel, kendisinin cüzi ilminden geçemediğidir. Ve dahi küllî (tümel) rü'yete engel, cüzi (izâfi) rü'yetinden geçememesidir.

-Mülk ve melekût tâlibin gözünden silindikte "fenâ" hâsıl olur. Sâlikin kendi varlığı da kendinden örtüldüğünde "fenâ ender fenâ" olur!..

-Asıl, "İLİM" yönüne uymak gereklidir. Yani, Muhyiddin İbnül A'rabî hazretlerinin "Fütûhat"taki tâbiriyle, "imân ile âyânı (müşahedeyi) birleştirmek" bir kemâl ve hünerdir ki bu her ârifin kârı değildir. Asfiyâ (sâfiye mertebesi) ve efrâdı (müferridûn) evliyâ kâridir.

-Müntehâ (sona ulaşmış) sâlike râbıtaya lüzûm kalmaz. çünkü müntehâ "terkin hakikatine" ulaşmıştır. Ona her şey cemâli mutlâk âyinesi olmuştur. ve vücûdun künhüne mazhar olmakla, indinde deryâ ile damla, güneş ile zerre aynı değerlidir!..

Bu mertebeye vâsıl olmuşlara, Cemâl-i Mutlâkı, mürşid aynasında görmek, kayd ve noksanlık olur.

-Bu tâifeyi telvin makamından gayrı yerde bilmek olmaz. Bunları, temkin hâlinde bilmek, mümkün değildir!..

-Sâdık sâlike lâzım olan odur ki, dâima, cismi ile şerîatta; akli ve ruhu ile tarîkat ve hakîkatta; sırrı ile de (keyfiyetsiz) vuslatta ola!..

-İhlâs-ı tâmma misâl olarak buyurmuşlardır ki:

"Mansur Hallaca sormuşlar, kimin mezhebindensin?.."

"-Rabbımın mezhebindeyim.." demiş.

Ve Ayn'el Kudât Hemedânî dermiş ki:

"Tâlibin işi mezheb sahibi iledir, mezheb ile değildir."

-Rüsûm ve âdetleri (şartlanmaları) terk ediniz!.. Her ne ki halkın âdetidir, onun hilâfını işleyiniz.

Hazreti Rasûl'ün sallallahu aleyhi ve sellem gönderilmesi beşeriyet rüsûm ve âdetlerini bıraktırmak içindir.

-Hâce Hazreti Bahaüddin derlerdi ki: "Gerçi namaz ve oruç ve riyâzât ve mücahede Hazreti Ahadiyyet tekaddes ve teâlâ hazretlerine erişme yoludur; ammâ benim indimde nefyi vücûd (benliğin varolmadığını idrâk) yolların en kısasıdır!.."

-Şah Nakşibend buyurlardı ki: "Biz, hakîkat devletine erişmeğe ancak vâsıtayız... Bizden kesilip, hakikî maksûda erişmek gerektir!..

Sâlik, "fenâ fillah" mertebesine gelip, Allahû Teâlâ'nın "BÂKÎ" oluşuna ârif olduktan sonra, cümleden kesilmek gerektir!.. Bu, kâmiller ve mükemmler makâmıdır."

- "Mecâz, hakikatın köprüsüdür" sözünden murad olur ki: zâhirî ve bâtînî, kavlî ve fiilî olan bütün ibadetler mecâzdır!. Bu yolun yolcuları, bu ibadetleri (mecâzları) geçmedikçe, "Hakikata" vâsıl olamazlar!.

Hâce Hasan Attar bakalım ne diyor:

-Bu tâifenin sülûku, bütün sülûkların âlâsı, Hak'ka götüren yolların en kıyasıdır!..

Zirâ bu sülûk, AHADİYYET vechinden, var sanılan, varlıklar perdesinin kaldırmaktır!..

O vechi Ahadiyyet ki, tüm varlıkta mevcûd olandır!.. Mahv ile, fenâ ile mertebe-i vahdette!..

Öyle ki, bu sülûk, mahvı fenâ ile mâsivâyı (Allah'ın gayrı kabûl edilenler) tamamiyle yakar."

* * *

Hâce Ubeydullah İmamı İsfahanî'den bazı beyânlar:

-Kalb, dedikleri, "Hakikatı câmiâ-i insâniyye"dir (herşeyi kendinde cem etmiş bulunan insanın hakikatı). Ulvî ve süflî bütün kâinât bunun tafsilâtıdır.

-Hâce Alâeddin Attâr hazretlerinin sohbetine ilk gittiğim gün bana kendilerini şu beyti okudular:

"Kalmasın "sen" den eser aslâ,

kemâl, budur ancak!..

"Var"ını "yok" eyle vahdette,

visâl, budur ancak"!..

Hâce Ahmed Semerkandî hakkında "Nefâhat"te şu malûmat vardır.

Mevlâna CAMÎ buyururlar ki; Ahmed Semerkandî'nin el yazısıyla "Fusûs-ül Hikem"ın sonuna yazılmış şu ibaretleri gördüm:

-Hazreti Risâletpenah sallallahu aleyhi ve sellem bana, "Fusûs-ül Hikem" dersi vermeme işaret buyurdular.

Ve sualim üzerine, Firavun hakkında Muhyiddin İbnül Arâbî'nin yazdığına itikad ve iman etmemi emr ettiler... Sordum ki:

-Yâ Rasûlullah, vücûd hakkında ne buyurursunuz?.. buyurdular ki:

-Görmez misin ki, vücûd kadîmde kadîm, ve hâdiste hâdistir!.. Ente ilâhun ve ente me'lûhün!.. (İlahiyet ve kulluk sende biraradadır).. " Yani, sen ilâhsın: Sıfâtı ilâhîye'nin sende zuhûru ve ulûhiyete mazhar olman sebebiyle; ve sen me'lûhsun, mukayyetliğinden, taayyününden ve mahlûkiyetinden ötürü."

* * *

Mevlânâ Nizâmüddin Hâmuş...

-Bu âlemde ve bütün âlemlerdeki mevcûdât ve a'yân, hakikata ermişlerin indinde, esmâi ilâhîye icabı zuhûra gelmiş şuûru ilâhiyyeden başka bir şey değildir!.. Ve, Muhyiddin A'râbî'nin "â'yan vücûd kokusunu koklamadılar" sözü gereğince, kendi vücûdları yoktur; bizâtihi "yok"turlar!..

Bu takdirde, herkeste, her şeyde zâhir olan cemâl ve celâl kemâlâtı, tamamiyle nisbî ve izâfidir.

Hakikatte, bunlar, ilâhî hakikatlerdir ki, ezelf ilim sûretleri muktezâsınca zuhûr etmiştir!..

* * *

Hâce Saadeddin Kaşgarî.

-Allah âdetidir ki, mihnet ve meşakkat çekmeden, lezzet ve şehvetler terkedilmeden Hak'ka erişilmez, menzil alınmaz.

-Senin Hak'ka vuslâtın, "sen" in "yok" luğunu idrâkından ibârettir!..

-Zikir, harf ve ses elbisesinden soyunup, arapça veya farsça olmaktan öte, tüm evrensel mânâlardan arınmış oldukça meyve verir!..

* * *

Hâce Ubeydullah Ahrar...

Seyyid Kâsım Tebrizî, Ubeydullah Ahrar'ı ilk görüşünde ismini sorup; Ubeydullah olduğunu öğrendiğinde;

-İsminizin hakikatine erişmeniz gerekir dedim.

"Reşahat" isimli eserin yazarı izâh ediyor:

"Abdullah" ismiyle isimlenen zevât kimlerdir bunu bilmek gerek.

İsmi "Zât", ihâtâ hassasiyetiyle bütün sıfatları içine alır.

İsmi Zât'a ârif olan, cümle esmâya ârif olur!..

Bu yüzdendir ki, her ârife, "ârif-i billah" denilmez.

Şimdi, "abdullah" ismiyle müsemma olmak o velî-îl kâmilî mükemmil hakkıdır ki, şuhudu tecellî zâtî-i ebedî ile

tahakkuk etmiş olmalıdır. Şuhudu tecellîi zâti odur ki, ondan sonra hicâb yoktur. Bu makâm asâleten Hazrete Seyyidül Enbiyâ Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem'e aittir."

"Elhamdulillahî rabb'ül alemîn" in mânâsını açıklarken buyurmuşlardır ki:

Hamd'ın nihâyeti odur ki, kul, kendi mazharında hamd edenin Hak Teâlâ olduğunu bile; kendisinin "yok" olduğunu bile; zât, sıfat, ef'âlde kendinin bir şeyi olmadığını göre.

" Allah de, ötesini bırak." âyetini şöyle anlatmıştır: Sıfatı bırak, Zâta dön!..

-Zikrin hakikatı harften ve sestten münezzehtir bir şeydir. Gönülün hakikatı de bir lâtife-i müdrikeden ibârettir ki, bu da keyfiyet ve kemiyet kayıtlarından münezzehtir!..

Bir gün Nizâmeddin Hâmuş huzuruna gittim, bana sordular:

-Susmak mı iyidir, konuşmak mı?.. sonra gene kendileri cevabladı:

-Eğer kendi "benliğinden" kurtuldu ise, her ne işlersen mâni değildir!.. Eğer, "benliğin"leysen her ne yaparsan zarardır!.

Bu konuda Ebû Said Ebi'l Hayr'ın şu beyti meşhurdur:

"Seninle her mecâzım, namazdır!..

Sensiz her namazım, mecâzdır!.."

" Mutlak fenâ"nın manâsı, sâhibi fenânın kendine şuûru olmaması demek değildir. Fenânın manâsı şudur ki, zevkân (hissedip yaşayarak) vasıfların ve fiillerin "benliğine" isnadını kaldırıp hakikî failin Allâh olduğunu ispat eyleye!..

- "Şuhûd"un iki mânâsı vardır.

1-Zât-ı mukaddesi, mazharlar perdesinden "ferd" olarak müşâhede eylemektir. ki buna, "kesrette ahadiyyet" denilir.

2-Zât-ı pâkı mezâhir libası ile zuhûrdan mücerred görmektir.

-Kibir ikidir: Birisi, mâlûm olan kibirdir ki yerilmiştir.ikinci kibir ise, Hak Teâlâ'dan gayrıya teveccüh etmemektir. Ki bu kibir asıldır ve fenâya ulaştırıcıdır.

-Kader sırrına vâkıf olanlar rahattadırlar. Zirâ, tecellilere mazhar olan varlıkların tamamıyla "yok" olduklarını, vücûdları bulunmadığını; bütün görülen ve algılanan şeylerde zâhir olanın Hak olduğunu bilirler!.. Bu istirahatleri, denizde kaybolan dalgının istirahati gibidir.

* * *

Hâce Abdurrahman Câmî...

-Afiyet odur ki, "sen"liğinden kurtulmuş olasın!.. Sonra, ister bir bucakta otur, istersen halk içinde ol!..

-Zâtî muhabbet, sebepsiz (beklentsiz) muhabbettir!.. O muhabbet ki, lûtf gördüğünde sevsin, kahır gördüğünde terkedip gitsin, zâtî muhabbet değildir!..

"Gizli, ayân hep SEN imişsin, "ben" gâfil;

Gönül ve can SEN imişsin, "ben" gâfil;

Cihânda senden nişân aradım;

Meğer cümle cihan SEN imişsin; "ben" gâfil"!..

-Kâinat kitabını yaprak yaprak aradım; Zât-ı Hak'dan ve şuûnundan gayrı bir şey görmedim, okumadım!..

-Hak vücûdu bir deryâdır, artmaz eksilmez. Yüzündeki dalgalar ise heran değişir. Âlem, bu dalgalardır!..iki zaman değil, iki anda bile bâkî değildir.

-Ne vakte kadar cisimlerden, ölçülerden, yönlerden sözeceksin?.. Daha mı madenden hayvandan ve nebâtlardan bahsedeceksin?..

Zâtlar yoktur, bir TEK ZÂT vardır!.. Çokluk vehmi, O'nun şuûn ve özelliklerinden doğmadır...

-Cümle âlem hayâldir; amma hayâlde hakikat görüntüleri her an ve ebeden cilve göstermektedir!..

-Kevn-i mekânda TEK NÛR'dan başka bir şey yoktur. Bu NÛR, zuhurlarda zâhir olmaktadır. Hak, NÛR'dur; ve zuhurları âlemlerdir!.. Tevhid budur, ötesi, gururdur!..

240

-Ben, "HIÇ"im!.. Hiçten de öteyim!.. "HIÇ" olandan, hiçlikten başka ne meydana gelebilir?.. Hakikatler esrarından sözetsem, "ben"im lâfızdan gayri neyim var ki?..

-Hakkın mâhiyeti vücûddan ibarettir!.. O'nun vücûdunda tenezzül, tagayyür, tebeddül ve tekâsür yoktur!.. ilmin ve şuûrun ihâtasından hariçtir!.

-Ne mutlu şu kimseye ki, "butûn" ve "zuhûr" âleminin dışındadır!..

-Zinhâr cüzü külden ayrı bilme; ve zinhâr mukayyede düşüp mutlaktan kalma.

-Sonra şuûr, esmâsının kemâlinden ötürü, harekete gelerek tahakkuk ve zuhûra meyl etti.

* * *

Değerli okurlarım;

Bu bölümde size "Nakşibendî" silsilesi içinde yetişmiş çok değerli, bir kısım evliyâullah'dan çeşitli açıklamalar naklettim.

Bu açıklamalar, hassasiyetle tetkik edildiği zaman şu görülecektir: Gavsı Âzâm Abdülkâdir Geylânî Hazretlerinin bize ışık tuttuğu gerçekler ile, "Nakşibendî" silsilesi içinde yetişmiş olan muhterem zevâtı kirâm'ın işaretleri hep aynı tek gerçekten sözetmektedir!.

-**"ALLAH Adıyla İşaret Edilen"**, TEK vücûd sahibidir!.. "Gayrı" kavramından da sözedilemez!..

-Sanki, "ALLAH"tan ayrı varlıklarmış gibi algıladığımız her şey, vehim ve hayâlin bize var kabul ettirdiği şeylerdir.

-Varlığını düşündüğümüz ve müşâhede ettiğimiz her şey, "ALLAH İsmiyle İşaret Olunan"ın ilmindeki, "ilmî sûretlerden" başka bir şey değildir!.

-Bütün bu gerçeklerin açık seçik ortaya çıkabilmesi için yapılacak yegâne şey, Hazreti Rasûl Aleyhisselâm'ın bildirdiği şekilde çalışmalar yapmak sûretiyle; var kabul edilen "benliği" terketmektir.

Bu kitaptaki son sözümüz şöyle olsun:

Dünyada yaşarken "HAKİKAT"e ermeyi hedeflemiş, bu gaye ile çeşitli yollardan birinde yürüyüp, çalışmalar yapan değerli kardeşlerimizi saygı ile selâmlar; "gayrılık" kavramından; hele hele birbirimize gayrılık gözüyle bakmaktan en tez zamanda arınmayı niyâz ederim.

Ahmed HULÛSİ

10.9.1991, ANTALYA

SIRRA ERENLERİN MISRALARI ARASINDA

242

Aşikardır Zât-ı Hak, görmeyi bir dilesen!..

“BEN”liğidir var olan, adını bilebilsen!..

Düşünürsün ki varsın, oysa bu varsayımın..

Zât-ı Hak’tır varlığın, “NEFS”ini görebilsen!..

AHMED HULÛSİ

Bahr_i vahdet kaplamıştır kâffe-I mahluka bak
BİRLİĞİ görmek dilerseñ cümle-I mevcûda bak..

İnd-i Sâni'de bütün mahluk TEK bir NOKTAdır

Kainatın cümlesibu,NOKTA da bir NÜKTEdir

NOKTAdan AŞK zâv-I şems-âsa edüp kendin âyârı

Maksâd-I tekvin-i âlem,AŞK imiş oldu beyân

Aşkıdır insana,kamil namını tevcih eden

243

Aşkıdır insani,terk-I cennete teşvik eden

Aşkđır rüsva eden nefsin tekebbür tavrını

Aşkđır ihsan eden umman-I feyzin gavrını

Ehl-I aşkın gam-küsari bil ki çeşii yaşđır

Bu sebepten aşıkın,gam muhterem yoldaşđır

Hasret-I maşuk,Ken'an aşiki gıryan eden

Fırkat-I canandır ancak kalbleri süzan eden

KEN'AN RİFAİ

Sana insan,zaman,kainat aşık

BİRSİN büyüñ ulu Subhan

Seni tavsife değıl layık

Cümle SENSİN,Zat'ın kamilde pinhan

Bülbül öter,dağlar iner,su çağlar,
 Aşk hayran,aşık giryan,mazlum ağlar
 Güler maşuk,aşık hem yanar parlar
 Cümlelerin hali SENden,ulu Rahman
 İns-ü can cümle mevcud,bir alettir
 İşleyen SENsin,bunlar bir ayettir
 Görünen SIFATINDan ibarettir,
 Ayinen her şey,inkara yok iman

Bilen,hem söyleyen,hem işleyen
 SENsin el-Hak,cümleden BİR görünen
 Ken'an'da dad aim,Allah var,diyen
 SENsin Allah,sensin ancak bi-güman

244

KEN'AN RİFAİ

Ey mirta-ı mücella ,ben SEN imişsin;
 SEN'in kendin seyrettiğin yer hep ben imişsin!
 Kesret ile vahdet dediğim hep SEN imişsin,
 Sanırken beni,beni,meğer hep SEN imişsin!
 Tam kendimden kendime yol buldum derken,
 Uruc eden,Mir'acda erilen Zat hep SEN imişsin!

MÜBECCEL SÖNMEZ

Çok basite indirip en zoru sordun!
Hangi müşkül olsa üstünde durdun..
Gönül saatlerini hep BİR kurdun,
Fikir oklarıyla hedefi buldun!

CAMİ’de saf olup namaza durduk..
İmamımız SEN oldun,Cuma’yı kıldık..
Eğilip”dal” olduk,haddimiz bildik;
“Mim” harfi gereği secdeyi bulduk!

245

Öğretip gösterdi ne varsa Bizde..
Gözde ayrı olsak da hep “BİR”iz “öz”de
Duam,bu bilgiler kalmasın sözde;
Aşk ile diyelim “öz”deyiz “öz”de!

AYŞEGÜL KAYTAZ

Aşk imamdır bize,gönül cemaat,
 Kiblemiz DOST yüzü,daimdir salat
 Gönül secde kılır DOST mihrabında
 Yüzün yere vurup kılır münacaat
 Beş namaz tertibi bir vakte geldi
 Beş bölük olu ben kim kıla taat
 Şeriat der sakın şartı bırakma
 Şart ol kişiye kim ede hıyanet
 Doğruluk bekleyen dost eşiğinde
 Gümansız ol bulur ilahi devlet
 Bir kimse dinine hilaf demeziz
 Din tamam olucak doğar muhabbet
 Dost yüzün görücekşirk yağmalardı
 Onun için kapıda kaldı şeriat
 Yunus öyle esirdir Dost eşiğinde
 Diyeler,kurtulmaya ezel-ebed

Sensin bize bizden yakın,görünmezsin hicab nadir..

Çün aybı yok görklü yüzün,üzerinde nikab nedir?

Sen eyittin Ey Padişah,"Yehdillahu limen yeşa"..

Şerikin yok haşa,suçlu kimdir,ikab nedir?

Rahimdürür senin adın,Rahimliğın bize dedin,

Mürşidlerin müjdeledi,"la taknatu"hitab nedir?

Kani bu mülk sultanı,bu ten ise kani canı,

Bu göz görmek diler anı,bu mebdeü mead nedir?

247 Yunus bu göz anı görmez,görenler hod haber vermez

Bu menzile akıl ermez ,bu koyduğun SERAP nedir?

YUNUS EMRE

İlim ,ilim bilemktir;ilim kendin bilmektir

Sen kendini bilmezsin;ya nice okumaktır!

İlim okumadan murad,kişi Hak'kı bilmektir.

Çün okuyup bilmezsin,ha bir kuru emektir!..

Okudum bildim deme,çok taat kıldım deme;

Eğer Hak'kı bilmezsen,bu kuru laf etmektir!

Yirmi sekiz hece,okursun uçtan uca!

Sen "elif" dersin hoca,manası ne demektir?

Yunus Emre der,hoca,gerekse ver yüzümce
Cümlesinin yekreği,BİR gönül'e girmektir!..

YUNUS EMRE

Gerçek aşık oldun ise,cihan nakşı nendir senin?

DOST aynasın baktın ise,suret nakşı nendir senin?

Humhane ile puthane,mescit olmuş gerçek cane,

Gel işin verme ziyane,yalancılık nendir senin?

248

Sen,senliğin terkin urgil,gel o dine gönül vergil;

Yele ver menzile ergil,geri kalan nendir senin?

Yeyip yedir gel fakire,eksilirse Allah vere

Bir gün tenin yere gire,arta kalan nendir senin?

Gör,göç yolundan kamusun,terket bu dünya kaygısın

Kogil bu fani sevgisin,aşık olan nendir senin?

Gel gidelim DOST'tan yana,nedir cevabın çün bana,

Ne seversin bu dünyayı,söyle cihan nendir senin?

Yunus Al aşk badesinden,kat'l iksir olmuş gibi

Bir hod iken erdin Hak'ka,ayrık olmak nendir senin?

YUNUS EMRE

Canlar CAN'ı buldum,bu canım yağma olsun,
Assı ziyandan gçtim,bu dükkanım yağma olsun!

Ben,benliğimden geçtim,gözüm hicabın açtım,

DOST vaslına eriştim,gümanım yağma olsun,

Ben'den benliğim gitti,hep mülkümü DOST tutu,

Lamekana kavm oldum,mekanım yağma olsun

Taalluktan üzüştüüm,ol DOST'tan yana uçtum

Aşk divanına düştüm,divanım yağma olsun!..

249 İKİLİKTEN usandım,BİRLİK hanına kandım,

Derdi şarabın içtim,dermanım yağma olsun!

Varlıkçün sefer kıldı,DOST ondan bize geldi,

Viran gönül NUR oldu,cihanım yağma olsun!

Geçtüm bitmez sağnıçtan,usandum yazu kıştan,

Bostanlar başın buldum,bostanım yağma olsun!

Yunus ne hoş demişsin,balu şeker yemişsin,

Ballar balını buldum,kovanım yağma olsun!

YUNUS EMRE

Hakikat bir denizdir,şeriat onda gemi
 Çokları gemiden çıkıp denize dalmadılar!
 Hakikat erenlerin şer ile bilmediler
 Hakikat dirliğine çün rüya demediler
 Çoklar gelmiş kapıya,şeriat tutmuş durur;
 İçeriye girip de ne vardır bilmediler!
 Dört kitabı şerh eden,hakikatte asidir;
 Zira tefsir okuyup,manasın bilmediler!..
 Şeriat oğlanları,bahsedip dava kılır;
 Hakikat erenleri,davaya girmediler!
 Ödünü sıdır,eğer bu yolda girdin ise,
 Ödünü sıdırmayan,bu yola gelmediler.

250

Yunus nefsin öldür bu yola geldin ise;
 Nefsin öldürmeyen,bu demi bulmadılar.

YUNUS EMRE

İster idim Allah'ı buldum ise ne oldu?
 Ağlar idim dünü gün,güldüm ise ne oldu?
 Erenler meclisinde,ben pare gül idim,
 Açıldım el geldim,soldum ise ne oldu?

Danşmentle alimin,medresede bulduğun,

Ben harabat içinde buldum ise ne oldu?

Erenler meydanında yuvarlanır top idim,

Padişah çavganında kaldım ise ne oldu?

İşit Yunus' işit,yine derviş oldu o,

Erenlerin manasına,daldım ise ne oldu?

YUNUS EMRE

251

Yanmayınca AŞK od'una,kimse canan mı bulur,

Varlığından geçmeyince,gizli pinhan mı bulur!

Gece gündüz gözyaşıyla zaru giran olmayınca

Bahri aşka dalmayınca, dürrü mercan mı bulur!

"Len tenalü birre hatta tünfikü" dedi Huda

Sevdiğinden geçmeyince kişi,Sultan mı bulur!

Kaali kıylden geçmeyince ,kimse hale ermedi

Yırtmadan BENLİK hicabın,kimse irfan mı bulur,

Bu tarikat potasından ,sızuban kal olmayan,

Ta'nı zulmette kalanlar Nur'u Yezdan mı bulur?

Bırkıp davayı Yunus,Şakına mana gerek

Başını top etmeyenler yolda ,meydan mı bulur?

YUNUS EMRE

Seversem ben seni candan içeri
Yolum geçmez bu erkandan içeri
Nereye bakarsam dopdolusun
Seni kanda koyam benden içeri

O bir dilber durur yoktur nişanı
Nişan olur mu nişandan içeri
Beni bende demen,bende değılem
Bir BEN vardır bende benden içeri!

252

Tecelliden nasip erdi kimine
Kiminin kamasudur bundan içeri
Kime didar gününden şü'le değıse
Anın şulesi var günden içeri!

Şeriat tarikat yoldur varana
Hakikat, meyvesi, andan içeri
Süleyman kuş dilin bilir derler
Süleyman var Süleyman'dan içeri

Dinin terk edeninküfürdür işi,
Bu ne küfürdürür,imandan içeri
Miskin Yunus gözü tuş oldu sana
Kapında bir kuldur,Sultandan içeri

YUNUS EMRE

253

Şeriatın gemidir,Hakikat deryasıdır
Hakikatın kafiri, şeriatın evliyasıdır

YUNUS EMRE

Behey kardeş Hak'kı bulam mı dersin,
Hakk'a yarar amel işlemeyince
Tarikat sırrına erem mi dersin,
Kamil mürşid sana söylemeyince.

Özenirsen kardaş tevhid özen
Tevhiddir nefsinin Kal'asın bozan
Hiç kendi kendine kaynar mı kazan
Çevre yanın ateş eylemeyince

Değme kişi gönül evin düzemez
 Hakk'ın takdiri kimse bozamaz.
 Tarikat ummandır dalıp yüzemez
 Aşkın deryasını boylamayınca

Aşkım galip geldi yüreğim harlar
 Aşık olan ar-ı namusu neyley
 Behey Yunus sana söyleme derler
 Ya ben öleyim mi söylemeyince.

254

YUNUS EMRE

Bir kez gönül yıktın ise
 Bu kıldığın namaz değil.
 Yetmiş iki millet dahi
 Elin yüzün yumaz değil.

Yol oldur ki doğru vara
 Göz oldur ki Hakk'ı göre
 Er oldur alçakta dura
 Yüceden bakan göz değil.

YUNUS EMRE

Bana namaz kılmaz diyen ben kılarım namazımı
Kılar isem kılmaz isem Allah bilir niyazımı
Hak'tan artık kimse bilmez,kafir müslim kimdir
Ben kılarım namazımı ,Hak geçirirse nazımı

YUNUS EMRE

255

Dervişlik olaydı tac ile hırka
Biz dahi alırdık otuza kırka

YUNUS EMRE

Ete –kemiğe büründüm
Yunus diye göründüm

YUNUS EMRE

Aşık kendiliğinden kıyar mı bu tatlı cana
Hele ben dost yoluna cana kıyarım kime ne
Can verir aşık olurum,aşk ile Dost bulurum
Mansur gibi Hak yoluna,berdar olurum kime ne

Oruç,namaz,haccu zekat,zühd ü taat kadru berat

Ben bunların hepsini aşka veririm kime ne,
 İsterim aşkta pişesin,fikederim endişesin
 Ben burda namus şişesin taşa çalarım kime ne

Ar u namus verdim yele,melametlik aldım ele
 Aşk ile girdim ben yola,ben giderim kime ne
 Aşıkım diyen canların,nişanı vardır onların
 Giyip melamet hırkasın,aşıkolum kime ne?

YUNUS EMRE

256

Zahidliği zanneyler idim hoş hüner amma
 Aşk gibi hüner yok imiş insana münasip!
 Yağmalasa hep varımı aşk,zerre komasa
 Ansız olamaz çün kişi,irfana münasip
 Zikreyle heman leylü nehar durma çalış ki
 DOST vaslı olur zakir-I hayrana münasip
 Kuddüsi'ye derler ki,niçin uzlet edersin
 Oldur ki firar aşığı canana münasip.

AHMED KUDDÛSÎ

Sen sende gözet Hakk'ı heman gezme yabanda
Kendinde iken,sen onu gayride ararsın..

Na ehle sakın derdini bildirme hazer kıl,
Pes şişei esrarını destinle kırarsın.

Divane gönül kadrini var şöylece bil kim
Kuddûs'l sedef,sen anın içindeki dürsün!

257

AHMED KUDDÛSİ

Sülûk ahvalini salik,yola gidip gelenden sor
Eğer dalgıç olam dersen,bu deryaya dalandan sor!
Tarikat sırrını sorma muhaddisten,müderisten;
Hakikat ilmini dersi Hûda'sından alana sor!
Bilmez ehli zahir,ehli batın bildiğin zinhar;
Sorar isen anı ayn-el yakîn Hakk'ı bilenden sor!
Bu bir ilmi ledünnî kim,bilen dimez diyen bilmez,
Bilür arif bu ilmi kim,yürü anı menenden sor!
Bu Kuddûs'leyin cahil müdai çoktur zira
Visalin tarzını,mürşidolup, vasıl olandan sor.

AHMED KUDDÛSÎ

Hak ilmnde bu alem,bir nüsha imiş ancak;
 Ol nüshada bu adem,ir nokta imiş ancak!
 Ol noktada gizlidir nice nice bin derya
 Bu alem o deryadan bir katre imiş ancak!
 Ademliğini her kim bulduysa odur Adem
 Yoksa görünen suret bir gölge imiş ancak!
 Kim ol deme buldu yol,vaslett, Niyazi ol
 NACI denilen fırka,bu zümre imiş ancak.

258

NİYAZİ MISRÎ

Derman aradım derdime,derdim bana derman imiş,
 Bürhan aradım aslıma ,aslım bana bürhan imiş!
 Sağı solu gözler idim;DOST yüzün görsem deyu,
 Ben taşrada arar idim,ol can içinde CAN imiş!
 Öyle sanırdım ayıryem;DOST ayırır,ben gayrıyem
 Benden görüp işiteni,bildim ki ol canan imiş!
 Savm-u salat-I hac ile sanma biter zahid işin,
 İNSAN-I KAMİL olmaya,lazım olan irfan imiş..
 Mürşid gerektir bildire;Hakk'ı sana hack-el yakîn

Mürşîdi olmayanların bildikleri gümân imiş

Her mürşide dil verme kim yolunu sarpa uğratır

Mürşîdi kamil olanın yolu gayet âsân imiş.

İşit Niyâzî'nin sözün, bir nesne örtmez Hak yüzün

Hak'tan açık bir nesne yok, gözsüzlere görülmezmiş!

NIYÂZÎ MISRÎ

Nâdânı terk etmeden yârânı arzularsın

259 Hayvanı sen geçmeden, insânı arzularsın.

Men ârefe nefsehû, fakat ârefe rabbehû

Nefsini sen bilmeden, sübhânı arzularsın

Sen bu evin kapısın, henüz bulup açmadan

İçindeki kenz'i bîyanı arzularsın.

Dağlar gibi kuşatmış BENLİK günahı seni

Günahını bilmeden, gûfranı arzularsan.

Cevizin yeşil kabını yemekle tat bulunmaz

Zahir ile ey faâkih Kur'an arzularsın

Şerbeti sen içmeden sarhoş u mest olmadan

Nice Hakk'ın ermine fermanı arzularsın.

Gurbetliĝe düşmeden mihnete sataşmadan
Kebab olup pişmeden püryanı arzularsın.

NİYÂZÎ MISRÎ

Canan terk etmeden
Cânânı arzularsın,
Zünnarını kesmeden
lymanı arzularsın.

260

Karıncalar gibi sen,
Ufak ufak yürürsün,
Meleklerden ileri
Seyranı arzularsın.

Var Niyazi yürü
Atma okun ileri
Derdiyle kul olmadan
Sultanı arzularsın.

NİYÂZÎ MISRÎ

Zât-I Hak'ta mahrem-i irfan olan anlar bizi

İlm-I sırda bahri bipâyân olan anlar bizi

Bu fena gülzarına bulbul olmalar anlamaz

Vechi bâki hüsnüne hayran olan anlar bizi

Dünye-vü-ukbâyı tamir eylemekten geçmişiz

Her taraftan yıkılıp viran olan anlar biz.

Biz şol abdalız, bıraktık eğnimizden şalımız

Varlığından soyunup uryân olan anlar bizi

261

Kahr-u lutfu şey-I vahid bilmeyen çekti azap

Ol azaptan kurtulup Sultan olan anlar bizi

Zahide ayık dururken anlamazsın sen bizi

Cûr'ayı sâfi içip mestan olan anlar bizi

Arifin her bir sözünü duymayı insan gerek

Bu cihanda sanma ki hayvan olan anlar bizi

Ey Niyazi katremiz deryaya saldıq biz bugün,

Katre nice anlasın umman olan anlar bizi.

NIYAZİ MISRÎ

Sağ ü solu gözler idim
Dost yüzünü görsen deyü
Ben taşrada arar idim
Ol canan içinden cânân imiş.

Savm-u salât-ı hac ile
Sanma biter zahid için
İnsan_ı kâmil olmaya
Lâzım olan irfan imiş

262

Nerden gelir yolun senin
Ya nereye varır menzilin
Nerden gelip gittiğini
Anlamayan hayvan imiş.

İşit Niyazinin sözün
Bir nesne örtmez hak yüzün
Hak'tan ayân bir nesne yok,
Gözsüzlere pinhan imiş.

Şehr-i hakikattır adı Hak sırrını anda kodu,

Ol sırta vakıf olanı Hak eyledi mihmân kamu

Olmaz onlarda fesat Buğz-u kibr-ü inad,

Cümle biliş,yok asla yad birbirine ihvan kamu.

Özleri canlardan aziz sözleri baldan leziz

Yok anda sen,ben,siz biz birlikte yeksan kamu

Şehre mürsel gelmedi anları davet kılmadı

Anlar yolu yanılmadı evsafı Kur'an kamu

263

Hak mezhebi mezhepleri,deryayı zât meşrepleri

Hasıl kamu matlapları kadr içredir her an kamu

Yoktur onlarda ihtilaf günden ayandır bi-hilaf

Her işleri hakka mûzaf ruh eylemiş yezdan kamu

Terk eylemişler kıyl-ü kal lâl onlara bu dil

Her halleri Hakk'a delil hep mazhar-ı Rahman kamu

Dünyaya anlar gelmedi geldiye de eylemedi

Şeytan onları görmedi anda olan pinhan kamu

Ana girerse bir kişi gider gönülden teşvişi

Başına bu devlet kuşu konar olur sultan kamu

Her kim ki ol şehre gelir her korkudan azad olur

Yollarda bellerde kalır dev ve peri şeytan kamu

Dâr-ül emandır ol şehir lakin girer yüzbinde bir

Sanma ana dahil olur Hur-u melek Rıdvan kamu

Ehline anlar bellidir zira bilir bir ellidir

Her birisi ashen sıfat her müşkile bürhan kamu

Var semme vechullahı bul ta görüne sana bu yol

Senden sana eyler seter kim edesin seyran kamu

Candan riyazatı ta'ab çeksin anı edip talep

Olur riyazatın sonu dertlerine derman kamu

Gel tende koma canını â-lâya çık bul kânını

Layık mıdır insane kim yer ola zindan kamu

Tut Niyazi'nin sözün bunda aç gör can gözün,

Bir gün gidersin ansızın görmez seni giryan kamu

Varol hakikat şehrine er anda hakikat sırrına

Dolsun seninde gönlüne derya olup irfan kamu.

NİYAZİ MISRÎ

Çünkü bildin mü'minin kalbinde beytullah var
Niçin izzet etmedin ol evde ki Allah var

Her ne var Ademde var Adem den iste Hakk'ı sen

Olma iblis-i şaki Ademde sırullah var

Pes enel hak defterinden al sebk ey zât-ı hak

Dem be-dem batıl tasavvur etme Hakullah var

Yılda bir kez hac olursa Kâbe'de ey hacedân

265

Gir gönüller kâbesine nice haccullah var.

Zahidin dilinde zikri var ise çün lâ ilâhe

Aşıkı sadıkların kalbinde illâllah var.

Pehlivandır sol kişi ki nefsinı katleyledi

Hep erenler meclisinde ana eyvallah var

Kimseye ta'netme ey dil sırrı Hakk'a vakıf ol

Cümle eşya nur-u haktır sanma gayrullah var

Kenz-i mahfidir hakikat ey Nesimi ebsem ol

Sırrını fâş etme bu yolda çok gümrâh var

NESİMİ

Dil penâh-ı Kibriyâ'dır yıkma gönlün kimsenin

Genç-i asrar-ı Hüda dır yıkma gönlün kimsenin

Zât-ı kudretle yapılmış Sun-I Mevladır gönül
Mülk_ü Hak dâr-ül bekadır yıkma gönlün kimsenin.

Kalb-ı mü'min beyt-i Rahman Haccı ekber andadır,
Secdegâh-I Mustafa'dır yıkma gönlün kimsenin.

Ey Nesimi kendi vahdat-hanesidir bu gönül
Cilvegâh-ı evliyadır yıkma gönlün kimsenin.

266

NEsİMİ

Bende sığar iki cihan,ben bu cihana sığmazsam;
Cevheri lamekân benem,kevnü mekâna sığmazsam!
 Arşı ferşi kâf' u nun,bende buludu cümle çün;
 Kes sözüni uzatma kimşerhü beyâna sığmazam
Kevnü mekandır ayetüm,ZÂT'a gider bidayetüm;
Sen bu nişan ile beni bil ,ki nişana sığmasam!
 Kimse gümanı zann ile, olmadı Hak ile biliş;
 Hak'kı bilen bilür ki,ben zannı gümana sığmazam!
Sûrete bâhu maniyi,sûret içinde tanı kim;
Cism ile can BENem veli,cismü cana sığmazam!

Hem sedefem hem incüyem,Haşru sırat esenciyim
Bunca kumaşa raht ile, ben bu dükkana sığmazam
Genç-i nahan benem ben,uş,,yani iyan benem ben
Cevheri kân benen ben uş,bahre ve kane sığmazam
Gerçi muhîti a'zamem adem adumdur ademem
Dâr ile kğn fe kân benem,ben de mekana sığmazem
Cân ile hem cihan benem,dehr ile hemzaman benem
Gör bu latifeyi kim,ben dehrü zemana sığmazam
Encüm ile felek benem,vahyi bilen melek benem
Çek dilünü ve besem ol,ben bu lisana sığmazam
Zerre benem güneş benem,çâr ile pencü şeş benem
Sûreti gör ,beyan ile bil kim ben bu sana sığmazam
Zât ileyem sıfat ile ,Kadr ileyim Berat ile
Gül şekerim nebat ile ,beste dehana sığmazam
Nar benem,şecer benem,Arş'e çıkan Hacer benem
Gör bu adın zebânesin,ben bu zebane sığmazam!
Şems benem kamer benem.şehd benem şeker
benem
Rûhi revan bağışlarım,ruhi revana sığmazam
Gerçi bugün Nesîmî'yem Haşimiyem Kûreyşiyem
Bundan uludur ayetim,ayetüşana sığmazam!

Ben tende benim,hem canda canan

Sûrette kulum ,manada sultan

Fer içre group sanmaki ferim

Aslıma aslım,el'ân kemâkân

Zât ile zattan zât ile daim

Esmâ yüzünden göründüm insane

Şeklimde zâtım her kim ki görmez

Can gözü yoktur kördür o nâdan..

CEMALEDDİN UŞŞAKİ

268

Eya nakşi ko,nakkaşı ara bul

Onunla dopdoludur hep ara bul

Ne kim var birini bigâne sanma

Bu eşyanın kamûsun,aşına bul!

Bakagör bir göz ile cümle şey'e

Görünende ne ağ-u ne kara bul

Verip Hakk'a her işi,çık aradan

Yürü sende ne havf-u ne rica bul!

Edip kahr ile lütfû şey'l vahid

Ne sen sende sefa ve ne cefa bul

CEMALEDDİN UŞŞAKİ

Şimdi irfan vaktidir
Takvaya hacet kalmadı
Zevk-i vicdan vaktidir
Feryada hacet kalmadı.

269

Ehli vahdetten alanlar
İlmi tevhid dersini
Gizli irfan buldular
Fetvaya hacet kalmadı.

Hamdülillah sôfiya
Aydık müsemmadan haber
Zâtı mazhardır gönül
Esmaya hacet kalmadı.

Etti şems-i ehadiyyet
Burc-u vahdetten tulû
Leyl-i firkat zali oldu
Ay'a hacet kalmadı

Hakk'ı feyzi aleme
Düpdüzdür anlar isen
Bu görünen mevcudat
Bir yüzdür anlar isen

Enbiyanın geldiği
Dört kitabın indiği
Her lisanın dediği
Bir sözdür anlar isen

270

Hakk vechini görmeye
Gözü dönmüş Ademe
Bu ayinede alem
Bir tozdur anlar isen

GAYBÎ

Ol bir ile bir oldu
Cümle aleme dolan
Böyle sultanlık kılan
Kulluk kılması değil

Erişmeyen vahdete
Vahdetteki lezzete
Girerse de cennete
Lezzet bulası değil

Dost iline girmeyen
Varın dosta vermeyen
Hakk'ı burda görmeyen
Yarın göresi değil!..

271

İkiliği silmeyen
Hakk'ı burda bulmayan
Gaybi kendin bilmeyen
Rabbin bilesi değil.

GAYBÎ

Hakk nazar etse kuluna
Kendözü üryan görür,
Mânâ yüzünden ol kişi
Kendözü hayran görür

Eğer abid eğer zahid
Bu tevhidi anlamazlar
Dost zatına mazhar düşen,
Kendözünü insane görür

Şeş cihetin perdesinden
 Geçen arif söyler bunu
 Bu menzile erşenlere,
 Kendözünü umman görür.

Aşk ile bşşım hoşdürür
 Kande varsam yoldaşdürür
 Yıl oniki ay sarhoşdürür
 Aşk meyın içti canımız.

Mûti olduk aşk haline
 Bakmadık dünya malına
 Girdik erenler yoluna
 Dürüst oldu imanımız.

272

GAYBÎ

Düşü düşüp aldanma
 Kendin hayrete salma
 Hak'dan gayrı ne vardır
 Tâ'bire muhtaç ola?
 Sana alem görünen
 Hakikatte Allah'tır!

Allah birdir vallahi
Sanmaki birkaç ola!

Bu sözlerin meali

Kişi kendin bilmektir

Kendi kendin bilene

Hakikat mir'ac ola

"Hak" denilen özündür!

Özündeki sözündür

Gaybi özün bilene

Rububiyet tâc ola!

273

GAYBÎ

Ey benim ile yâr olup şeyhe giden gelsin beri

Varlıktan terk eyleyip can terk eden gelsin beri.

Gevher canın maksududur can maksudun Mansur'udur

Maksud için Mansur'leyin berdâr olan gelsin beri.

Ermek dilersen maksuda çok hizmet eyle mürşide

Sen senliğinden geçedur didar gören gelsin beri.

Bu aşk bir bahri ummandır
 Buna hadd-ü kenar olmaz
 Delilim sırr-ı Kur'an dır
 Bunu bilene de ar olmaz

Sure geldin ezeliden
 Pîrîm Muhammed Ali'den
 Şarab-ı lâyezâlıden
 İçenlerde humar olmaz.

Eğer aşık isen yare

274

Sakın aldanma ağyare

Düş İbrahim gibi nâre

Bu gülşenlerde yanar olmaz!

Kıyamazsan başa cana
 Uzak durma girme meydana
 Bu meydanda nice başlar
 Kesilir hiç soran olmaz!

Hak ile hak olanlara

Kendi özün bilenlere

Dost yolunda ölenlere

Kan bahası dinar olmaz.

Bak şu Mansur'un işine
Halkı üşürmüş başına
Enel Hakk'ı firaşına
Düşenlere timar olmaz.

Seyfullah sözünde mesttir
Şeyhinden aldığı desttir
Divane-ra kalem nisttir
Ne söylese kanar olmaz.

Bilmek istersen seni,
Can içre ara canı.
Geç canından bul anı
Sen seni bil sen seni.

Kim bildi ef'âlini
Ol gördü sıfatını
Anda gördü zâtını
Sen seni bil sen seni.

Görünen sıfatındır
Anı gören zatındır

Gayrı ne hâcâtındır,
 Sen seni bil sen seni
 Kim hayrete vardı
 Nûra mustağrak oldu
 Tevhid-i zâtı buldu
 Sen seni bil sen seni

Bayram özü bildi
 Bileni anda buldu
 Bulan ol kendi oldu
 Sen seni bil sen seni.

276

HACI BAYRAM VELİ

Hararet nârdadır sacda değildir,
 Keramet baştadır tac'da değildir
 Her ne arar isen,kendinde ara
 Kudus'ta Mekke'de Hac'da değil.

Sakın ol kimsenin gönlünü yıkma
 Gerçek erenlerin izinden çıkma
 Eğer adam isen ölmezsün korkma
 Aşığı kurt yemez uc'da değildir.

HACI BEKTAŞ VELİ

Maksut cihane gelmekten

Kişi Rabb'in bilmek imiş.

Rabbini bilmekten murat

Evliyasın bulmak imiş.

Onun ile olur devlet

Onu beyan kılar ayet

Hakk'a yalvarmaktan murat

Gerçeğe yol varmak imiş

Bulmak değil imiş bilmek

Bilmek değil imiş bulmak

Evliyaya gönül vermek

Rengine boyanmak imiş.

Bunlardır Hakk'ı bilen

Gayrısı yalandır yalan

Dervişlikten murat olan

Külliyen yok olmak imiş

Kaygusuz aşk pervanesi

Oldu Hakk'ın divanesi

Ehl'i aşkın sermayesi

Aşk od'una yanmak imiş.

Evliyaya eğri bakma
 Kevn-ü mekan elindedir
 Mülke hüküm süren odur
 İki cihan elindedir.

Sen anı söyle sanırsın
 Sencileyin bir Ademdir
 Evliyanın sırrı vardır
 Gizli ayan elindedir

Hak zâtıyla sıfatıyla
 Tecelli eyledi onda
 Varlığı Hak varlığıdır
 Emr-i subhan elindedir.

278

Kaygusuz eder bu ilmi
 Okudum anladım bildim
 Bütün alemlerin hükmü
 Kamil insan elindedir.

KAYGUSUZ ABDAL

Seyrimde bir şehre vardım

Gördüm sarayı güldür gül

Sultanımın tacı tahtı

Bağı divarı güldür gül

Gül alırlar gül satarlar

Gülden terazi tutarlar

Gülü gül ile tartarlar

Çarşı pazarı güldür gül.

279 Toprağı güldür taşı gül

Kurusu güldür yaşı gül

Has bahçesinin içinden

Serv-ü çınarı güldür gül.

ÜMMİ SİNAN

Bu tevhidden Murad ancak

Cemali Zât'a ermektir.

Görünen kendi Zâtıdır

Değil sanma ki gayrullah

Şems-i Tebriz bunu bilir

Ahad kalmaz fena bulur

Bu alem külli mahvolur

Hem baki kalır Allah

ŞEMSİ TEBRÎZÎ

Gören candır canan yüzünü

Temâşâ kendi eder yine kendi özünü

Gören görünen oldur hakikat

İşiten söyleyen oldur sözünü

Yarattı Ademi,gör sun'u pâkin

280

Açık etti ol veçhile özünü

Nukuşi masivâdan kalbi pâk et

Tecelli edüp,arz eyler yüzünü

Dü alemde çevirdi lâmekâni yüz

Anıñün ayırmaz ol,Hak'tan gözün

LAMEKÂNÎ

Ey Talib-I Kâbe olan

Hak bendedir Kâbe benim!

Gelsin hacc-ı ekber kılan

Hak bendedir,Kâbe benim

Kim ki kapumda kul olur
Eşğimde Kâbe bulur!
Münkir olan mahrum kalır,
Hak bendedir,Kâbe benim

Kim ki ziyaretim ider
Masum pak olur gider
Hak emrini daim tutar
Hak bendedir,Kâbe benim

281

İnsaf edip ol ehl-i Hak
İnkarı ko ,gel bende hak!
Hak bendedir gitme uzak
Hak bendedir,Kâbe benim!

ŞEYH TACEDDİN

Emrahi bu dünya bir hayali ham
Az yaşa çok yaşa ölümdür encamp
Nüfuz-u ehlullah iksir-i âzam,
Taşı cevher haki kimya ederler.

Emrahi cehd eyle hali hal eyle
Kal ehli olandan infisal eyle.
Erenleri bulda imtisal eyle

Seni de vasılı Mevla ederler

Mürşidi Kâmile eylersen hizmet

Riyadan kurtulur alırsın himmet

Kendisin bimezle eyleme üflet

Ârif ol mekteb-I irfane yürü

Ehlullah yoludur râh-I tarikat

Erişir maksuda edenler hizmet

Azizim var ise sende bir niyyet

Merd olup bu yolda merdane yürü

282

İlm-i ledünniden haberdar olan,

Ne incitir yılan ne söyler yalan

Bir aşka düşmeden dünyada kalan

Ukbada menzil-I maksuda yetmez.

Emrah ne eylesin bu hayalâtı

Kendinde bulmuştur Cevher-i zât-ı

Makam-ı tevhidi nefyi ispatı

Mürşidin verdiği cevaptan aldım.

Bizlere dahleden münkiri billah

Bilhaberdır bu esrarı ne bilsin.

Zahir-ü bâtından değildir ağâh

Ağyarı fark etmez yârı ne bilsin.

Bir özge âlemdir bu bezm-I âzam
Bu bezme girmiş değildir âdem
Zâtı bu esrara olmayan mahrem
Ağyarı fark etmez yârı ne bilsin

Elest'ten nûş eden şârab-ı aşkı

Mest olup bu dar-I mihnetten geçer.

Okuyup anlayan kitab-ı aşkı

Tâlim ulûmu kesretten geçer.

283

Fehmeder ârif-I billah olanlar
Bende-i mürşid-i dergâh olanlar,
Men aref sırrına âgah olanlar
Siret-pezir olur sûretten geçer.

Veli olmaz kişi taşlanmayınca

Sivâ endişesi boşlanmayınca.

Keramet kesreti savm-u salât ile bulunmaz,

Ana derler kerâmet kim baka didâra doğru.

Ledün ilmi ile açılır basiret gözü kardaş,

Nazar eyler bu gözü ile gören asar doğru.